

Fundusze Europejskie
dla Wielkopolski

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Plan
Strategiczny dla
Wspólnej
Polityki
Rolnej
na lata 2023-2027

LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU (LSR) STOWARZYSZENIA LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA „OKNO POŁUDNIOWEJ WIELKOPOLSKI” NA LATA 2023-2027

**OKNO
POŁUDNIOWEJ
WIELKOPOLSKI**
LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA

KROTOSZYN – KOBYLIN – ZDUNY – SULMIERZYCE – RASZKÓW –
OSTRÓW WIELKOPOLSKI – NOWE SKALMIERZYCE

Krotoszyn, maj 2023 (z późn. zm.)
wersja: 2.1

Spis treści

ROZDZIAŁ I CHARAKTERYSTYKA PARTNERSTWA LOKALNEGO	3
ROZDZIAŁ II CHARAKTERYSTYKA OBSZARU I LUDNOŚCI OBJĘTEJ WDRAŻANIEM LSR.....	7
ROZDZIAŁ III PARTYCYPACYJNY CHARAKTER LSR.....	17
ROZDZIAŁ IV ANALIZA POTRZEB I POTENCJAŁU LSR.....	28
ROZDZIAŁ V SPÓJNOŚĆ, KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA.....	41
ROZDZIAŁ VI CELE I WSKAŹNIKI	54
ROZDZIAŁ VII SPOSÓB WYBORU I OCENY OPERACJI ORAZ SPOSÓB USTANAWIANIA KRYTERIÓW WYBORU	59
ROZDZIAŁ VIII PLAN DZIAŁANIA	64
ROZDZIAŁ IX PLAN FINANSOWY LSR.....	65
ROZDZIAŁ X MONITORING I EWALUACJA	68
Wykaz wykorzystanej literatury	72
Spis rysunków	72
Spis tabel.....	73
Załączniki do LSR.....	73

ROZDZIAŁ I CHARAKTERYSTYKA PARTNERSTWA LOKALNEGO

Nazwa LGD i forma prawna

Nazwa: Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Okno Południowej Wielkopolski”, zwane dalej LGD.

Data wpisu do KRS: 20 marca 2008 r.

Forma organizacyjno-prawna: Stowarzyszenie posiadające osobowość prawną.

Podstawa prawna:

- ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2015 poz. 1393 z późn. zm.). (Dz. U. z 2020 r. poz. 2261)
- ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. 2015 poz. 378).
- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej.

Numer KRS: 0000301952

Numer REGON: 300804640

Numer NIP: 6211765688

Nadzór nad Stowarzyszeniem: Marszałek Województwa Wielkopolskiego.

Władze: Walne Zebranie Członków, Zarząd, Komisja Rewizyjna, Rada.

Opis procesu tworzenia partnerstwa uwzględniający dotychczasowe doświadczenia grupy/jej członków we wdrażaniu podejścia RLKS/Leader

W lutym 2008 r. odbyło się Zebranie Założycielskie, na które zostali zaproszeni reprezentanci trzech sektorów – publicznego, społecznego i gospodarczego. Na zebraniu powołano uchwałą LGD, które przyjęło nazwę Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Okno Południowej Wielkopolski” (LGD) z siedzibą w Krotoszynie. 20 marca 2008 r. Komitet Założycielski otrzymał postanowienie Sądu Rejonowego w Poznaniu o wpisie do KRS Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Okno Południowej Wielkopolski”.

Dzięki wzajemnej kooperacji w trójsektorowym lokalnym partnerstwie oraz we współpracy z samorządem województwa i przy wsparciu zarówno członków Stowarzyszenia, lokalnych liderów, a także innych organizacji i instytucji z zewnątrz, LGD sukcesywnie wdraża lokalne strategie rozwoju, o czym świadczy dotychczasowa realizacja ponad 500 operacji/zadań/wydarzeń na kwotę ok 22 mln zł. Zdobywaną wiedzę i cenne doświadczenia z partnerskiego wdrażania strategii LGD wykorzystuje do coraz bardziej efektywnej realizacji kolejnych celów Stowarzyszenia. Świadome, że fundamentem działalności organizacji są ludzie, LGD dba o zachowanie synergii wynikającej ze zjednoczenia partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych oraz ze spójności geograficznej, historycznej, przyrodniczej i kulturowej obszaru jej działania. W nadziei, że sytuacja społeczna, polityczna i ekonomiczna w kolejnych latach nadal będzie sprzyjać dalszemu wzrostowi zaangażowania reprezentantów sektorów we wdrażanie kolejnej LSR, LGD wierzy, że dzięki współdziałaniu, planowane do realizacji przedsięwzięcia i inicjatywy będą dalej cieszyć się rosnącym zainteresowaniem i poparciem ze strony ich odbiorców, a wiedza społeczności lokalnej o działalności LGD będzie jeszcze bardziej obecna i zauważalna.

Dotychczasowe doświadczenie LGD i jej członków przedstawia się następująco:

LGD zrealizowała projekty pn.:

- „Budowanie Lokalnej Strategii Rozwoju” w ramach otwartego konkursu ofert Województwa Wielkopolskiego na realizację zadania publicznego w zakresie działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.
- „Wspomaganie rozwoju społeczności lokalnych poprzez działania mające na celu dostosowanie lokalnych strategii rozwoju do wymagań rozwoju obszarów wiejskich”, który polegał na cyklu 4 warsztatów dot. programu LEADER i budowy LSR oraz 2 spotkań - podsumowującego i zamykającego.
- „Zaplanuj swoją przyszłość” (I) współfinansowany ze środków Narodowego Banku Polskiego w ramach Programu edukacji finansowej dla osób o niskich dochodach z terenów wiejskich, realizowanego przez Fundację Wspomaganie Wsi.

- „Zaplanuj swoją przyszłość” (II) współfinansowany ze środków Narodowego Banku Polskiego w ramach Programu edukacji finansowej dla osób o niskich dochodach z terenów wiejskich, realizowanego przez Fundację Wspomagania Wsi.
- „Zarządzenie długiem” współfinansowany ze środków Narodowego Banku Polskiego w ramach Programu edukacji finansowej dla osób o niskich dochodach z terenów wiejskich, realizowanego przez Fundację Wspomagania Wsi.

Członkowie LGD w ramach wdrażania podejścia Leader w latach 2007-2013 zrealizowali:

- w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” – 26 operacji inwestycyjnych na kwotę 4.409.000,00 zł. Przykładowe operacje w tym zakresie to m.in.:
  - „Budowa placu zabaw i siłowni zewnętrznej wraz z zagospodarowaniem terenów w Zdunach” w efekcie tej operacji, powstał nowy plac zabaw i siłownia zewnętrzna aktywizująca mieszkańców.
  - „Rozbudowa i przebudowa Wiejskiego Domu Kultury w Kobiernie” w efekcie tej operacji, powstał zmodernizowany obiekt służący ludności lokalnej.
- w ramach działania „Małe projekty” – 65 operacji na kwotę ok. 1.215.000,00 zł. Przykładowe operacje w tym zakresie to m.in.:
  - „Zachowujemy lokalne dziedzictwo kulturowe: dziecięca kapela dudziarska i III Swojskie Spotkania z Folklorem” w efekcie tej operacji, odbyło się żywiłowe widowisko folklorystyczne oraz przeprowadzono 129 godzin warsztatów dudziarskich, utworzono tradycyjną wielkopolską kapelę dudziarską i zakupiono 2 szt. dud wielkopolskich. Działania te miały wpływ na zachowanie i promocję dziedzictwa lokalnego oraz aktywizację mieszkańców.
  - „Odnowa parku dworskiego w Ociążu” w efekcie tej operacji nastąpiła poprawa estetyki parku, zachowanie w dobrym stanie 26 drzew należących do najcenniejszych gatunków rosnących na terenie gminy.
- W ramach działania „Wdrażanie projektów współpracy” LGD zrealizowało „Questingowy Projektu Współpracy”, którego celem było podniesienie atrakcyjności i aktywności turystycznej i rekreacyjnej na obszarze objętym przez Partnerskie LGD poprzez utworzenie sieci questów w oparciu o plan operacyjny partnerstwa questingu. Celem szczegółowym projektu było propagowanie odkrywania i poznawania dziedzictwa kulturowo-przyrodniczego, walorów turystycznych oraz promocji obszaru LGD będących partnerami projektu współpracy oraz tworzenie i/bądź upowszechnienie atrakcyjnej i innowacyjnej metody aktywizacji i edukacji, poprzez stworzenie zintegrowanej oferty spędzania wolnego czasu.
- w ramach działania „Nabywanie umiejętności i aktywizacji” jednym z głównych zadań Biura LGD w okresie programowania 2007-2013 było animowanie społeczności lokalnej z obszaru LGD do podejmowania oddolnych inicjatyw w zakresie Osi 4 Leader PROW oraz dążenie do jak najbardziej owocnej i przynoszącej obustronne korzyści współpracy z tą społecznością. LGD zrealizowało: 28 szkoleń różnotematycznych, w których wzięło udział ponad 700 osób; 24 warsztaty różnotematyczne, w których wzięło udział ponad 1.000 osób; 4 wyjazdy studyjne; 22 imprezy plenerowe, w których wzięło udział prawie 4.000 osób; 9 rajdów rowerowych i Nordic Walking, w których wzięło udział prawie 740 osób; 6 konkursów: 2 fotograficzne, plastyczny, kulinarny, poetycki i ogrodniczy, w których wzięło udział ponad 280 osób i 4 wernisaże wystaw, w których wzięło udział ok. 200 osób.

Członkowie LGD w ramach wdrażania podejścia Leader w latach 2016-2023 zrealizowali:

- w ramach przedsięwzięcia „Rozwój, w tym budowa lub przebudowa niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej lub kulturalnej” powstało 16 nowych lub przebudowanych obiektów infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej lub kulturalnej, a 27 jest w realizacji bądź ocenie,
- w ramach przedsięwzięcia „Wzmocnienie kapitału społecznego, w tym z uwzględnieniem ochrony środowiska lub przeciwdziałania zmianom klimatu” LGD zrealizowała 65 szkoleń/spotkań/warsztatów etc.,
- w ramach przedsięwzięcia „Podejmowanie działalności gospodarczej, w tym z uwzględnieniem ochrony środowiska, przeciwdziałania zmianom klimatu lub innowacyjności” LGD sfinansowała utworzenie 36 nowych działalności gospodarczych, a 38 jest realizowanych bądź w ocenie,
- w ramach przedsięwzięcia „Rozwijanie działalności gospodarczej, w tym z uwzględnieniem ochrony środowiska, przeciwdziałania zmianom klimatu lub innowacyjności” LGD sfinansowała rozwinięcie 11 działalności gospodarczych,
- w ramach przedsięwzięcia „Zachowanie dziedzictwa lokalnego” LGD planuje wydać folder dot. lokalnego dziedzictwa,
- w ramach przedsięwzięcia „Promowanie obszaru LSR” LGD zrealizowało 15 wydarzeń dot. promocji obszaru.

Animowanie społeczności lokalnej kontynuowane w latach 2016-2023 przyniosło za sobą szereg wymiernych korzyści tj.:

- zachęcało członków społeczności lokalnej do samorozwoju, uczenia się i aktywności oraz do nabywania praktycznych umiejętności,
- pobudzało stosunki międzyludzkie i poczucie przynależności,
- pozwalało na lepsze zrozumienie potrzeb społeczności lokalnych,
- przyczyniało się do wzrostu aktywności sportowej i rekreacyjnej lokalnych mieszkańców, do wspólnego propagowania czynnych form wypoczynku, sprzyjającego wzajemnej integracji, popularyzacji turystyki pieszej i rowerowej oraz zdrowego trybu życia, do zapoznania uczestników z walorami krajoznawczymi, przyrodniczymi, turystycznymi, historycznymi i kulturowymi obszaru,
- przyczyniało się do integrowania mieszkańców z regionem i swoim miejscem zamieszkania,
- przyczyniało się do poprawy estetyki i atrakcyjności otoczenia publiczno-społecznego,
- przyczyniało się do popularyzacji dziedzictwa regionu,
- przyczyniało się do podnoszenia świadomości ekologiczno-przyrodniczej oraz promocji działań i postaw związanych z ochroną środowiska naturalnego,
- poszerzania wiedzy w zakresie współpracy międzysektorowej na rzecz wspierania rozwoju obszarów wiejskich oraz stosowania rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska lub przeciwdziałaniu zmianom klimatu, na przykładzie działalności przedstawicieli sektorów: społecznego, publicznego i gospodarczego.
- LGD zrealizowało: 16 szkoleń, w których wzięło udział ponad 180 osób; 14 warsztatów, w których wzięło udział 235 osób; 1 wyjazd studyjny; 1 konferencja, w której wzięło udział 67 osób; 1 imprezę plenerową, w której wzięło udział prawie 500 osób; 6 rajdów rowerowych i Nordic Walking, w których wzięły udział 232 osoby.

Ogólny opis struktury i składu LGD

Zgodnie ze Statutem Stowarzyszenia, jego członkami mogą być podmioty prawa cywilnego i gospodarczego: osoby fizyczne, osoby prawne, w tym jednostki samorządu terytorialnego, z wyłączeniem województw i jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, z wyłączeniem partii politycznych. LGD tworzy partnerstwo trójsektorowe, w którym każdy sektor jest reprezentowany przez przedstawicieli każdej z gmin członkowskich LGD. LGD jest Stowarzyszeniem o charakterze **inkluzywnym**, które stwarza nieograniczoną możliwość rozszerzania jego składu i partnerów. Przez 15 lat działalności, LGD przyjęła w swoje szeregi wszystkich, którzy złożyli deklarację członkowską, nikomu nie odmawiając członkostwa. Obecnie (w maju 2023 r.) w skład LGD wchodzi 68 członków, z czego 8 to instytucje publiczne (gminy i powiat), 8 to przedsiębiorcy, 14 to organizacje pozarządowe oraz 38 to mieszkańcy. Tak więc **skład LGD jest reprezentatywny dla lokalnej społeczności**, bez dominacji jakiegokolwiek grupy interesu, gdzie każdy sektor jest reprezentowany przez członków z każdej gminy. Z dotychczasowej praktyki wynika, że w **Zarządzie LGD od początku działalności znajdują się seniorzy 60+**.

Rada, stanowiąca organ decyzyjny LGD, funkcjonuje na mocy Statutu LGD oraz Regulaminu Rady, który zapewnia przejrzystość, demokratyczność oraz jawność podejmowania decyzji. W organie decyzyjnym znajdują się przedstawiciele **seniorów, KGW oraz softysi**. W skład Rady wchodzi od 7 do 15 członków **i żadna pojedyncza grupa interesu nie kontroluje procesu podejmowania decyzji**. Do zadań Rady w szczególności należy wybór operacji oraz ustalenie kwoty wsparcia, o których mowa w art. 4 ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 20 lutego 2015 roku o Rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności, a ponadto uchwalanie LSR i jej aktualizacji.

Charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym

Wszystkie kwestie związane z rozwiązaniami stosowanymi w procesie decyzyjnym pokazujące zdolność lokalnej grupy działania do realizacji strategii zawarte są w statucie oraz innych dokumentach wewnętrznych wymienionych w tabeli 1.

Statut LGD określa, że „do prowadzenia swoich spraw Stowarzyszenie może zatrudniać pracowników”. LGD jest dobrze przygotowana do realizacji Strategii i osiągnięcia jej wskaźników. Pracownicy Biura LGD mają kilkunastoletnie doświadczenie w realizacji, z powodzeniem, już dwóch Lokalnych Strategii Rozwoju, a ich **kwalifikacje ekonomiczne oraz administracyjne niezbędne do gospodarowania środkami publicznymi** określa Regulamin Biura.

Relacje między LGD a jej członkami są oparte **na pogłębionym partnerstwie i skutecznej komunikacji**. Przejawiają się one w **różnorodnej formie komunikacji**, nie tylko formalnej określonej w statucie, wg której każdy członek LGD może zgłaszać wnioski i propozycje działań LGD czy też istnieje możliwość **zwołania Walnego Zebrania przez wąską grupę członków**. LGD przez 15 lat jest otwarte i dostępne dla wszystkich. Od początku działalności LGD stosuje również pozaformalne metody komunikacji. Najczęściej członkowie lub mieszkańcy zgłaszają do Biura LGD

(osobiście, telefonicznie bądź mailowo) pomysły, które chcieliby zrealizować. Biuro LGD weryfikuje je pod kątem możliwości ich realizacji w ramach animacji społeczności lokalnej. W ten sposób LGD zrealizowało już bardzo dużo zadań dla członków i mieszkańców, będących odpowiedzią na ich potrzeby, w tym warsztaty i szkolenia, co **zachęca pomysłodawców do dalszego angażowania się w realizację LSR**. Jeśli zgłoszony do Biura LGD pomysł wymagałby decyzji Zarządu bądź Walnego Zebrania Członków, Biuro LGD kieruje wniosek do właściwego organu, który na następnym posiedzeniu go rozpatruje, a o wyniku informuje pomysłodawcę/inicjatora wraz z uzasadnieniem.

W nowej perspektywie finansowej LGD przeprowadzi kampanie informacyjną zachęcającą lokalną społeczność do udziału we wdrażaniu LSR zarówno jako potencjalni wnioskodawcy, jak i pomysłodawcy i uczestnicy **działań integrująco-aktywizujących** organizowanych przez LGD w ramach animacji. Takimi działaniami będą np. warsztaty, szkolenia, imprezy, rajdy Nordic Walking, rajdy rowerowe oraz inne działania będące odpowiedzią na zgłaszane do LGD propozycje.

Tabela 1 Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD

L.p.	Rodzaj dokumentu	Regulowane kwestie	Sposób uchwalania i aktualizacji
1.	Statut LGD	Statut zawiera w swej treści podstawy prawne funkcjonowania, cele istnienia Stowarzyszenia, prawa i obowiązki członków, organy władz i ich kompetencje oraz kadencyjność, źródła majątku, etc.	Uchwała Walnego Zebrania Członków zgodnie ze Statutem
2.	Regulamin Rady	Regulamin Rady określa organizację wewnętrzną i tryb pracy Rady	Uchwała Zarządu zgodnie ze Statutem
3.	Regulamin podróży służbowych	Regulamin podróży służbowych ustala zasady rozliczania podróży służbowych pracowników LGD	Uchwała Zarządu zgodnie ze Statutem
4.	Regulamin Biura LGD	Regulamin Biura LGD określa: procedurę naboru pracowników, podstawowe prawa i obowiązki pracownika i pracodawcy, zasady funkcjonowania Biura LGD, w tym zakres działania i kompetencje pracowników, sposób potwierdzania obecności oraz usprawiedliwiania nieobecności w pracy, procedurę pomiaru jakości i oceny efektywności świadczonego (udzielonego) doradztwa, zasady wynagradzania pracowników, nagrody i wyróżnienia, odpowiedzialność porządkową pracowników	Uchwała Zarządu zgodnie ze Statutem
5.	Dokumentacja ochrony danych osobowych	Dokumentacja reguluje procedury przetwarzania danych osobowych stosowane w LGD	Uchwała Zarządu zgodnie ze Statutem
6.	Regulamin pracy zdalnej	Regulamin pracy zdalnej określa zasady wykonywania pracy zdalnej oraz związane z tym prawa i obowiązki Pracodawcy i Pracownika	Uchwała Zarządu zgodnie ze Statutem

Źródło: Opracowanie własne

ROZDZIAŁ II CHARAKTERYSTYKA OBSZARU I LUDNOŚCI OBJĘTEJ WDRAŻANIEM LSR

Poniższy rozdział powstał m.in. w oparciu o ogólnodostępne dane z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, które pozwoliły scharakteryzować gminy będące członkami Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Okno Południowej Wielkopolski” na poziomie subregionalnym, tj. poniżej NUTS 3. Pozwoliło to na realistyczny opis obszaru i wskazanie cech istotnych z punktu widzenia LSR.

Charakterystyka obszaru

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Okno Południowej Wielkopolski” powstało w 2008 r. jako **partnerstwo lokalne**, w formule trójsektorowej (sektor: publiczny, społeczny i gospodarczy), bez dominacji jakiegokolwiek grupy interesu. Zawiązanie partnerstwa było odpowiedzią na problemy obszaru i jego mieszkańców, w tym potrzebę poprawy jakości i atrakcyjności życia na obszarach wiejskich, wzrost zróżnicowania gospodarczego z synchronicznym zachowaniem walorów dziedzictwa kulturowego oraz aktywizację, edukację i podnoszenie kwalifikacji mieszkańców. Projektowanie i wdrażanie conceptów rozwojowych początkowo obejmowało obszar sześciu gmin tj. Krotoszyn, Sulmierzyce, Zduny, Ostrów Wielkopolski, Raszków i Nowe Skalmierzyce. W dniu 27 kwietnia 2022 r. LGD rozszerzyło swoje partnerstwo o gminę Kobylin.

Podejmowanie i realizacja inicjatyw na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, ze względu na swój oddolny charakter, ma nieocenione znaczenie dla społeczności lokalnej, ponieważ pobudza stosunki międzyludzkie i buduje poczucie przynależności. LGD jest długoterminowym i strategicznym przymierzem przedstawicieli różnych sektorów, w którym **nie występują skonfliktowane, ani dominujące grupy interesu**, a jedyną zdiagnozowaną grupą interesu jest, na poziomie Rady, grupa interesu sektora publicznego. Stowarzyszenie zamierza kontynuować na obszarze swojego działania rozwój społeczno-gospodarczy oraz budowę tożsamości lokalnej i spójnego społecznie środowiska.

LGD działa na spójnym obszarze siedmiu gmin położonych centralnie w południowej części województwa wielkopolskiego, w południowej części Wysoczyzny Kaliskiej, z czego cztery gminy wchodzi w skład powiatu krotoszyńskiego, a trzy powiatu ostrowskiego. W związku ze wstąpieniem nowej gminy w struktury LGD aktualny obszar działania obejmuje 1 gminę wiejską, 5 gmin miejsko-wiejskich, z wyłączeniem miast powyżej 20 tys. mieszkańców oraz 1 gminę miejską tj.:

- 1) **Miasto i Gmina Krotoszyn** (z wyłączeniem miasta Krotoszyna); TERYT: 3012045 (powiat krotoszyński; gmina miejsko-wiejska; obszar wiejski w gminie miejsko-wiejskiej),
- 2) **Miasto Sulmierzyce**; TERYT: 3012011 (powiat krotoszyński; gmina miejska),
- 3) **Gmina Zduny**; TERYT: 3012063 (powiat krotoszyński; gmina miejsko-wiejska),
- 4) **Gmina Kobylin**; TERYT: 3012023 (powiat krotoszyński; gmina miejsko-wiejska),
- 5) **Gmina Ostrów Wielkopolski**; TERYT: 3017042 (powiat ostrowski; gmina wiejska),
- 6) **Gmina i Miasto Raszków**; TERYT: 3017063 (powiat ostrowski; gmina miejsko-wiejska),
- 7) **Gmina i Miasto Nowe Skalmierzyce**; TERYT: 3017023 (powiat ostrowski; gmina miejsko-wiejska).

Wszystkie ww. gminy są członkami zwykłymi LGD i nie są jednocześnie członkami ani partnerami innych LGD. Dokumentami potwierdzającymi członkostwo są uchwały Rad Gmin o przystąpieniu do LGD. Sprawnie współpracujące samorządy z obszaru LGD odgrywają kluczową rolę w zapewnieniu skutecznego zarządzania na poziomie lokalnym, poprzez podejmowanie dynamicznych działań pozwalających na efektywne wykorzystanie dostępnych zasobów. Odpowiednio zaplanowane przez nie inwestycje i koordynacja działań przekładają się na stosowne wykorzystanie zasobów publicznych. To z kolei przekłada się na właściwe ukierunkowanie środków i działań na konkretne potrzeby obszarów wiejskich. Prężnie działające gminy z obszaru LGD bez wątpienia przyczyniają się do stałego rozwoju obszarów wiejskich i są dużym atutem naszego obszaru.

Terytorium LGD spełnia warunek spójności przestrzennej obszaru objętego LSR i jest zamieszkały przez **nie mniej niż 30 tys. mieszkańców**. Gminy sąsiadują ze sobą tworząc zwarty geograficznie pas położony w jednym historycznie ukształtowanym obszarze. Mapę obszaru objętego LSR **z zaznaczeniem granic poszczególnych gmin wykazującą spójność przestrzenną obszaru objętego LSR** przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 1 Mapa obszaru objętego LSR

Ogólna **powierzchnia obszaru** LGD wynosi **927 km²**. Największa gmina członkowska ma powierzchnię 233 km² tj. Miasto i Gmina Krotoszyn (z wyłączeniem miasta Krotoszyna), a najmniejsza – 29 km² tj. gmina Sulmierzyce. Powierzchnię poszczególnych gmin członkowskich przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2 Powierzchnia obszaru LSR

L.p.	Gmina	Powierzchnia (w km ²)
1.	KROTOSZYN (obszar wiejski)	233
2.	SULMIERZYCE	29
3.	ZDUNY	85
4.	KOBYLIN	112
5.	OSTRÓW WLKP.	208
6.	RASZKÓW	135
7.	NOWE SKALMIERZYCE	125
łącznie:		927

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS (dostęp: 20.04.2023 r.)

Obszar LGD, według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r., zamieszkuje 75 930 osób, z czego najliczniej zaludniona jest gmina Ostrów Wlkp. (19 078 mieszkańców), a najmniej gmina Sulmierzyce (2 778 mieszkańców). Średnia gęstość zaludnienia na całym obszarze wynosi ok. 87 osób/km². Dane dotyczące liczby mieszkańców oraz gęstości zaludnienia obszaru LGD przedstawiają kolejno poniższe tabele.

Tabela 3 Liczba mieszkańców obszaru LSR

L.p.	Gmina	Liczba mieszkańców obszaru LSR		
		2018	2019	2020
1.	KROTOSZYN (obszar wiejski)	11 503	11 537	11 279
2.	SULMIERZYCE	2 887	2 851	2 778
3.	ZDUNY	7 550	7 577	7 618
4.	KOBYLIN	8 077	8 090	7 823
5.	OSTRÓW WLKP.	19 097	19 147	19 078
6.	RASZKÓW	11 901	11 849	11 580
7.	NOWE SKALMIERZYCE	15 478	15 563	15 774
Łączna liczba ludności:		76 493	76 614	75 930

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS (dostęp: 20.04.2023 r.)

Tabela 4 Gęstość zaludnienia obszaru LSR

L.p.	Gmina	Gęstość zaludnienia (liczba osób/km ²)		
		2018	2019	2020
1.	KROTOSZYN (obszar wiejski)	49,3	49,5	48,4
2.	SULMIERZYCE	98,6	97,3	94,8
3.	ZDUNY	89,0	89,3	89,8
4.	KOBYLIN	72,1	72,2	69,8
5.	OSTRÓW WIELKOPOLSKI	91,9	92,1	91,8
6.	RASZKÓW	88,4	88,1	86,1
7.	NOWE SKALMIERZYCE	123,4	124,1	125,8
Średnia gęstość zaludnienia:		87,53	87,51	86,64

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Cechy i czynniki wpływające na spójność obszaru

Obszar LGD jest odpowiedni do objęcia strategią, ponieważ jest spójny pod względem przestrzennym (terytorialnym), geograficznym, przyrodniczym (środowiskowym) oraz historycznym i kulturowym. Obszar charakteryzują również wspólne problemy społeczno-gospodarcze i infrastrukturalne. Zakres oddziaływania poszczególnych EFSI, z których współfinansowana ma być LSR będzie szeroki tzn. realizacja operacji w ramach każdego z funduszy będzie możliwa na całym obszarze objętym LSR, ze względu na wspólne cechy obszaru LGD oraz jego mieszkańców.

SPÓJNOŚĆ PRZESTRZENNA

Na obszarze planowanym do objęcia LSR spójność przestrzenna określona jako spójność terytorialna została w pełni zachowana. Obszar realizacji LSR znajduje się w jednym obrysie i ma jasno określone granice w kontekście charakteru funkcjonalnego. LGD obejmuje swoją działalnością gminy położone w dwóch powiatach tj. krotoszyńskim (obejmującym Miasto i Gminę Krotoszyn (z wyłączeniem miasta Krotoszyna), Miasto Sulmierzyce, Gminę Zduny, Gminę Kobylin) oraz ostrowskim (obejmującym Gminę Ostrów Wielkopolski, Gminę i Miasto Raszków oraz Gminę i Miasto Nowe Skalmierzyce).

SPÓJNOŚĆ GEOGRAFICZNA

Cały obszar LGD położony jest centralnie w południowej części województwa wielkopolskiego, w południowej części Wysoczyzny Kaliskiej, z czego cztery gminy wchodzi w skład powiatu krotoszyńskiego, a trzy powiatu ostrowskiego. Najwyższy punkt nad poziomem morza znajduje się w gminie Ostrów Wielkopolski i wynosi 189 m n.p.m. Ukształtowanie terenu, położonego w paśmie nizin Wielkopolskich zalicza się do równinnych, o łagodnej

rzeźbie terenu, chociaż w niewielkim stopniu występują również tereny o natężonym obniżeniu w dolinie rzek np. Proсны w gminie Nowe Skalmierzyce na odcinku Leziona-Śmiłów-Osień, gdzie bezwzględna wysokość wynosi ok. 106-109 m n.p.m. Za ww. wyjątkami tereny LGD są stosunkowo jednolite (średni poziom 128-138 m n.p.m.) Takie ukształtowanie terenu stwarza względne warunki w zagospodarowaniu przestrzennym jak i rolniczym oraz nie generuje zwiększonych kosztów gospodarowania na tych terenach. Obszar LGD nie jest zasobny w wody stojące, których głównym reprezentantem są nieduże obszarowo stawy, pełniące rolę retencyjną bądź hodowlaną. Przez obszar LGD przepływa wiele rzek i strumyków, dopływów Odry i Warty, m.in. rzeka Ołobok przez gminę Raszków i Ostrów Wielkopolski, rzeka Czarna Woda (dopływ Baryczy) przez miasto Sulmierzyce, rzeka Borownica (dopływ Orli) przez gminę Zduny, rzeka Proсна, która jest naturalną granicą między gminą Nowe Skalmierzyce a powiatem kaliskim, czy strumień Radęca, nad którym położony jest Kobylin.

SPÓJNOŚĆ PRZYRODNICZA

O spójności przyrodniczej decydują głównie walory środowiska naturalnego charakteryzujące cały teren LGD tj. lesistość obszaru i bogata szata leśna, korzystne warunki klimatyczne dla rolnictwa, zróżnicowana budowa geologiczna oraz urozmaicona fauna i flora. Na szczególną uwagę zasługuje lesistość obszaru. Dużą powierzchnię LGD zajmują lasy, wchodzące w skład obszaru chronionego Dąbrowy Krotoszyńskie Baszków Rochy¹. Powierzchnia tego obszaru obejmuje 55 800 ha, w tym lasy zajmują 15 600 ha – 28%. Obszar ten położony jest w powiecie ostrowskim (części gmin: Odolanów – poza LGD, Ostrów Wielkopolski i Raszków), powiecie krotoszyńskim (gminy: Krotoszyn, Sulmierzyce, Zduny) i pleszewskim (poza LGD). Na terenie LGD obejmuje zatem 5 gmin: Krotoszyn, Ostrów Wielkopolski, Zduny, Raszków oraz Sulmierzyce. Obszar powstał celem ochrony wyróżniających się form krajobrazowych charakterystycznych dla Południowej Wielkopolski, wartościowych także ze względu na sprzyjające warunki zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem miejscowej ludności. Na terenie Dąbrów, które są jednym z największych i najbardziej znanych w Europie zwartych kompleksów lasów dębowych, wyodrębniono trzy leśne rezerваты przyrody (Rezerwat przyrody Dąbrowa koło Biadek Krotoszyńskich, Rezerwat przyrody Dąbrowa Smoszew, Rezerwat przyrody Buczyna–Helenopol), w których przedmiotem ochrony jest naturalny, urozmaicony las dębowy ze starodrzewem oraz trzy rezerваты florystyczne (Rezerwat przyrody Miejski Bór, Rezerwat przyrody Baszków, Rezerwat przyrody Mszar Bogdaniec). Na wschodzie LGD, w gminie Nowe Skalmierzyce, został ustanowiony Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Proсны”. Natomiast na zachodzie obszaru, w gminie Kobylin, znajduje się zabytkowe miejsce zwane „Długą Groblą”, w którym zgrupowane są dęby szypułkowe.

Na obszarze LGD dominuje typowo rolniczy krajobraz uwarunkowany przez korzystne dla rolnictwa warunki klimatyczne, charakterystyczne dla całej Wielkopolski. Teren charakteryzuje się m.in. małymi opadami podczas okresu zimowego, posuchami i suszami w okresie wiosenno-letnim oraz czasem ulewnymi okresami wyrównującymi średnią roczną sumę opadów. Na przedmiotowym terenie dominują pola głównie o glebach średniej jakości, wystarczająco dobrych dla produkcji rolnej. Funkcjonują tu gospodarstwa rolne, które prowadzą intensywną hodowlę bydła, trzody chlewnej i drobiu oraz uprawę rzepaku, buraka cukrowego i kukurydzy. Determinowane przez warunki klimatyczne i terenowe rolnictwo wykształciło podobny we wszystkich gminach model produkcji rolnej oraz hodowli zwierząt. Do walorów środowiska przyrodniczego należy także zaliczyć zróżnicowaną budowę geologiczną – obszar LGD ubogi jest w surowce mineralne, którymi są piaski, gliny i ily oraz występujące gleby wysokich klas zaliczane do kompleksów pszennych. Przeważają tutaj gleby płowe i brunatne wyługowane.

Na obszarze planowanym do objęcia LSR występuje zróżnicowana i cenna fauna i flora. Na ten przykład można wskazać, że teren Dąbrów Krotoszyńskich szczyci się dużym bogactwem florystycznym (ponad 850 taksonów) oraz występowaniem licznych roślin zagrożonych i ginących w skali kraju i regionu (ponad 80). Obszar ten ma również duże znaczenie dla ochrony ptaków. Jest to też miejsce występowania aż 44 gatunków ptaków (m.in. bociana czarnego i żurawia) i kilku gatunków chronionych pająków. Lasy całego regionu w tym Lasy Baszkowa i Konarzewa, Dąbrowy Krotoszyńskie, kompleksy leśne wokół wsi Kwiatków, Sadowie, Wysocko Wielkie i Wtórek znane są wielu

¹ <https://krotoszyn.poznan.lasy.gov.pl/obszary-chronionego-krajobrazu>

myśliwym, również spoza granic Polski ponieważ stwarzają dogodne warunki do występowania licznej zwierzyny łownej i występowania takich samych gatunków zwierząt na naszym obszarze tj. dzików, jeleni, saren, danieli, a także drapieżników takich jak lisy, borsuki i kuny. W regionie można tutaj spotkać żmiję zygzakowatą.

Obszar LGD jest także atrakcyjny dla miłośników turystyki pieszej i rowerowej dzięki wytyczonym turystycznym szlakom pieszym i rowerowym. Najciekawszymi atrakcjami turystycznymi są zabytki, pomniki przyrody, stanowiska archeologiczne, oraz tzw. „grzybki” (miejsca integracji mieszkańców obszarów wiejskich, będące inicjatywą podjętą na całym obszarze LGD przez mieszkańców i samorządy lokalne), wytyczone turystyczne szlaki piesze i rowerowe, parki pałacowe i podworskie. Parki na obszarze LGD z towarzyszącymi im zwykle starymi alejami drzew lub grupami drzew podnoszą estetykę terenów wiejskich. Dobrze utrzymane parki są nie tylko ozdobą upiększającą otoczenie, lecz również miejscem rekreacji. Parki są także miejscem występowania różnorodnej dentoflory oraz pomników przyrody. Piękne i dostatnio zdobione parki dworskie i podworskie – tereny cenne środowiskowo i przyrodniczo - niewątpliwie wyróżniają LGD spośród innych lokalnych grup działania.

SPÓJNOŚĆ HISTORYCZNA I KULTUROWA

Obszar objęty działalnością LGD łączy wspólna historia, której rezultatem jest okazałe dziedzictwo kulturowe regionu. Większość miejscowości, historycznie leżących w spójnych granicach administracyjnych (obszar byłego Zaboru Pruskiego) położonych na terenie LGD, datowanych jest na początek XV w. W ciągu 500 lat historii obszar ten zamieszkiwali głównie Polacy, Niemcy i Żydzi wyznania katolickiego, protestanckiego oraz wyznawcy judaizmu. Wspólna historia pozostawiła po sobie wiele znamienych śladów, w tym drewniane kościoły, zespoły pałacowo-parkowe i inne zabytki. Także układy urbanistyczne miast leżących na terenie LGD są podobne, co wynika z faktu powstawania ośrodków miejskich w zbliżonym okresie historycznym. Charakteryzują się one występowaniem zabytkowych zespołów domów jednorodzinnych. W większości są to budowle konstrukcji szachulcowej, drewnianej i szkieletowo-glinianej z XVII, XVIII i XIX w. Wyjątkowa liczba zabytków sakralnych – kościołów, miejsc kultu religijnego i przydrożnych kapliczek, jest z pewnością cechą wspólną obszaru. Jednym z najważniejszych jest sanktuarium Matki Bożej Pocieszenia w Lutogniewie (gmina Krotoszyn) – neoklasycystyczny kościół Świętej Trójcy z pochodzącym

z początku XVI w. łaskami słynącym wizerunkiem Maryi trzymającej na lewym ręku Dzieciątko. Ślady kultu Matki Bożej w tym miejscu pochodzą z XVII stulecia – od tego czasu istniało w Lutogniewie Bractwo Najświętszej Marii Panny Pocieszenia. Główne uroczystości odpustowe odbywają się w ostatnim tygodniu sierpnia. W 1999 r. wizerunek został koronowany papieskimi koronami. Do Sanktuarium w Lutogniewie od najdawniejszych czasów przybywają liczne pielgrzymki z całego regionu ziemi krotoszyńskiej, odolanowskiej, koźmińskiej, a także i z dalszych regionów Polski. Historyczne postaci związane z miejscowościami na terenie LGD to przede wszystkim Samuel ze Skrzypny Twardowski – szlachcic, sarmata, wybitny poeta baroku, dzierżawca i zarządca Zdun, który spoczywa w podziemiach kościoła klasztorowego w Kobylinie oraz Sebastian Fabian Klonowicz z Sulmierzyc – poeta renesansowy, rajca i Burmistrz Lublina.

Dziedzictwo kulturowe, będące wynikiem wspólnej historii, to oprócz zabytków i innych materialnych świadectw kultury, także zasoby niematerialne, takie jak przekazy ludowe, folklor, tradycje. Ważną częścią życia kulturalnego mieszkańców LGD są imprezy kulturalne związane z obrzędami ludowymi, wywodzącymi się z **wspólnych tradycji i budujących lokalną tożsamość**: dożynki gminne, powiatowe, parafialne m.in. Ostrowskie Święto Plonów, „Wielki Finał Zrywania Kaczora” w Wysocku Wielkim oraz „Noc Świętojańska” połączona z „Dniami Zdun”, podczas której mieszkańcy mają możliwość zapoznania się z estradą folkloru oraz prezentacją ludowych zwyczajów związanych z nocą świętojańską. Duże znaczenie w kultywowaniu wspólnych tradycji ma zróżnicowana działalność kulturalna zespołów ludowych, muzeów i innych organizacji. Nie bez znaczenia pozostaje tu aktywność mieszkańców obszarów wiejskich i organizacji ich zrzeszających, w tym przede wszystkim Ośrodków Kultury oraz Ochotniczych Straży Pożarnych, rozwijających działalność kulturalną w oparciu o lokalne zasoby, organizujących imprezy gminne i sołeckie z wykorzystaniem miejscowej infrastruktury (sale wiejskie, place, boiska). Ludności wiejskiej obszaru LGD od zawsze towarzyszyły liczne obrzędy i zwyczaje związane z rytmem przyrody, życiem rodzinnym, społecznym, a także religią. Do dzisiaj są one w mniejszym lub większym stopniu kultywowane, a liczne uległy przekształceniu. Rok obrzędowy na wsi był i jest bogaty w zwyczaje, obrzędy i tradycje połączone z muzyką, zabawą i ucztowaniem.

Do ciekawych należą: Topienie/Palenie Marzanny – zwiastujący nadejście wiosny, „Dożynki” jako dziękczynienie za zebrane plony, wieniec dożynkowy – wykonany z kłosów żyta, pszenicy, jęczmienia, owsa, pszenżyta oraz ozdobiony owocami, warzywami i kwiatami czyli tym co urodziła ziemia a wypracowały ręce rolnika. Sprawna organizacja wielu wydarzeń nie byłaby możliwa bez stałego odnawiania domów kultury, świetlic i sali wiejskich oraz terenów rekreacyjno-sportowych, w tym ze środków pozyskiwanych za pośrednictwem LGD. Mieszkańców obszaru LGD łączy również wspólna wiara, gdyż w przeważającej większości są wyznania katolickiego. W gminach LGD prężnie działają Koła Gospodyń Wiejskich i Ochotnicze Straże Pożarne. W obecnych czasach nadal podtrzymywane są elementy kultury ludowej. Mieszkańcy obszarów wiejskich organizują się również w zespoły folklorystyczne czy zespoły taneczne. Młode pokolenie z terenu LGD chętnie angażuje się w działalność licznych Ludowych Zespołów Sportowych, które prowadzą m.in. sekcje piłki nożnej i siatkowej, tenisa stołowego, biegów, warcabów, szachów i kolarstwa. Ochotnicze Straże Pożarne obok Ludowych Zespołów Ludowych zlokalizowanych na obszarze LGD są nadal organizacjami najbardziej integrującymi środowiska młodzieży wiejskiej.

WARUNKI SPOŁECZNO-GOSPODARCZE I INFRASTRUKTURALNE

Gospodarka obszaru LGD ma charakter rolno-przemysłowy z nowoczesnymi, dobrze rozwiniętymi gospodarstwami. Sferę przemysłową tworzą głównie małe i średnie przedsiębiorstwa o profilu produkcyjno-usługowo-handlowym, które stanowią podstawowe pozarolnicze miejsce zatrudnienia dla mieszkańców oraz znaczące źródło dochodów gmin wchodzących w ich skład. LGD nie posiada na swym terenie istotnych bogactw naturalnych. Brak jest złóż surowców mineralnych i energetycznych. Warunki te spowodowały, że na tym obszarze nie rozwinął się sektor przemysłu ciężkiego. Obszar objęty działaniami LGD to także wspólne problemy, na czoło których wysuwają się wciąż niedostatecznie rozwinięta infrastruktura techniczna, bariery w rozwoju turystyki oraz niewystarczający poziom ochrony środowiska powodujący jego zanieczyszczenia. Należy również wskazać, że wszyscy mieszkańcy obszaru mierzą się ze skutkami ogólnie panującego obecnie kryzysu spowodowanego pandemią COVID-19, inflacją oraz wybuchem wojny w Ukrainie.

Reasumując, **obszar LGD jest spójny pod wieloma względami**. Obszar charakteryzują wspólne, mocno zakorzenione tradycje historyczno-kulturowe, kultywowane dzięki podejmowanym dziś działaniom. Jest to miejsce wielu ciekawych wydarzeń artystycznych i sportowych. To także teren o rzadko spotykanych walorach przyrodniczo-środowiskowych oraz z architekturą naznaczoną historią i tradycją. Teren charakteryzujący się jednolitymi warunkami społeczno-gospodarczymi, reprezentowanymi przez podobne szanse, ale i problemy rozwojowe jego mieszkańców. Obszar LGD łączą też wspólne potrzeby i oczekiwania, które zostały szerzej opisane w Rozdziale IV LSR.

Charakterystyka ludności objętej wdrażaniem LSR

LGD jako niewątpliwy animator życia społeczno-gospodarczego swoje działania dostosowuje do potrzeb swoich mieszkańców. Potrzeby natomiast wynikają, w dużej mierze, z charakteru populacji zamieszkującej dany obszar. Rosnąca lub malejąca, starzejąca się lub młoda populacja ma wpływ na wzrost gospodarczy i katalog oczekiwań oraz problemów danego obszaru. Ilość mieszkańców, a także ich wiek ma strategiczne znaczenie dla podejmowanych na obszarze objętym LSR działań. Z wiekiem ulegają zmianie charakterystyki jednostek, takie jak ryzyko zgonu, zdolność rozrodcza, polityka zawierania związków małżeńskich, potrzeba przemieszczania się i poszukiwania innego miejsca zamieszkania czy aktywność ekonomiczna, natomiast ilość mieszkańców wpływa na poziom i katalog potrzeb danego obszaru.

W ostatnich latach na obszarze działania LGD występował stały trend wzrostowy liczby ludności. Zmiana nastąpiła w roku 2020, w którym zauważyć można jej spadek praktycznie we wszystkich gminach partnerskich. Na taki stan rzeczy wpływ bez wątpienia miał wybuch pandemii COVID-19 i zwiększona w tym czasie ilość zgonów – zaraportowana przez Stacje Sanitarne-Epidemiologiczne z przyczyną śmierci SARS-CoV-2. Wzrost liczby ludności odnotować można było jedynie w gminie Zduny oraz gminie Nowe Skalmierzyce. Najliczniej zamieszkałą gminą jest wciąż Gmina Ostrów Wielkopolski. Najmniej mieszkańców liczy Gmina Sulmierzyce. Tendencja przewagi kobiet

wśród mieszkańców obszaru utrzymuje się od kilku lat, jednakże rokrocznie ilość kobiet na obszarze maleje, natomiast ilość mężczyzn rośnie.

Liczbę ludności według płci na obszarze działania LGD przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5 Liczba ludności wg płci w latach 2018-2021

L.P.	Gmina	2018			2019			2020			2021		
		Ludność ogółem w gminie	w tym		Ludność ogółem w gminie	w tym		Ludność ogółem w gminie	w tym		Ludność ogółem w gminie	w tym	
			Kobiety	Mężczyźni		Kobiety	Mężczyźni		Kobiety	Mężczyźni		Kobiety	Mężczyźni
1.	Krotoszyn	11 503	5 728	5 775	11 537	5 753	5 784	11 279	5 635	5 644	11 286	5 638	5 648
2.	Sulmierzyce	2 887	1 447	1 440	2 851	1 425	1 426	2 778	1 378	1 400	2 736	1 362	1 374
3.	Zduny	7 550	3 780	3 770	7 577	3 809	3 768	7 618	3 793	3 825	7 614	3 774	3 840
4.	Kobylin	8 077	4 026	4 051	8 090	4 033	4 057	7 823	3 889	3 934	7 746	3 842	3 904
5.	Ostrów Wielkopolski	19 097	9 603	9 494	19 147	9 620	9 527	19 078	9 593	9 485	19 146	9 632	9 514
6.	Raszków	11 901	5 938	5 963	11 849	5 924	5 925	11 580	5 805	5 775	11 501	5 774	5 727
7.	Nowe Skalmierzyce	15 478	7 828	7 650	15 563	7 866	7 697	15 774	7 948	7 826	15 910	8 032	7 878
Łączna liczba ludności:		76 493	38 350	38 143	76 614	38 430	38 184	75 930	38 041	37 889	75 939	38 054	37 885
Procentowy udział (w %):		100	50,1	49,9	100	50,2	49,8	100	50,1	49,9	100	50,1	49,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS (dostęp: 20.04.2023 r.)

Ważne dla charakterystyki populacji objętej działaniem LGD jest ustalenie czy mamy do czynienia z populacją młodą czy starzejącą się. Z roku na rok zaobserwować można ogólny spadek liczby ludzi młodych zamieszkujących obszar LGD tj. osób do 25 r.ż. Rośnie natomiast liczba osób powyżej 60 r.ż. Dane statystyczne wskazują, że mamy do czynienia ze starzejącym się społeczeństwem. Z uwagi na postęp w dziedzinie medycyny, poprawę warunków życia

i dostępu do opieki zdrowotnej, wydłużyła się przeciętna długość życia. Starzenie się społeczeństwa niesie za sobą wiele konsekwencji, takich jak zmiany w strukturze demograficznej, wyzwania związane z opieką zdrowotną i systemami emerytalnymi, potrzebą dostosowywania infrastruktury i usług publicznych do potrzeb osób starszych oraz wpływ na gospodarkę i rynek pracy.

Strukturę ludności wg grup wiekowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6 Struktura ludności wg grup wiekowych na lata 2018-2021

L.P.	Gmina	Grupa wiekowa															
		do 24 lat				25-49 lat				50-59 lat				>60 lat			
		2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
1.	Krotoszyn	3520	3513	3394	3397	4294	4325	4196	4185	1358	1330	1285	1 269	2331	2369	2404	2435
2.	Sulmierzyce	870	848	826	804	1118	1095	1035	1015	313	317	321	316	586	591	596	601
3.	Zduny	2194	2192	2 226	2224	2837	2871	2839	2833	933	905	900	881	1586	1609	1653	1676
4.	Kobylin	2385	2380	2271	2229	2908	2892	2766	2737	1016	993	957	923	1768	1825	1829	1857
5.	Ostrów Wlkp.	5426	5389	5 422	5438	7265	7238	7034	6996	2504	2495	2525	2554	3902	4025	4097	4158
6.	Raszków	3546	3486	3369	3298	4453	4408	4233	4211	1429	1428	1443	1438	2473	2527	2535	2554
7.	Nowe Skalmierzyce	4315	4269	4329	4414	5909	5963	6076	6084	1965	1955	1918	1897	3289	3376	3451	3515
łącznie:		22256	22077	21837	21804	28784	28792	28179	28061	9518	9423	9349	9278	15935	16322	16565	16796
Procentowy udział (w%):		29,10	28,82	28,76	28,71	37,63	37,58	37,11	36,95	12,44	12,30	12,31	12,22	20,83	21,30	21,82	22,12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS (dostęp: 20.04.2023 r.)

W latach 2018-2021 na obszarze LGD zaobserwowano wzrost liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7 Ludność wg ekonomicznych grup wiekowych na lata 2018-2021

L.P.	Gmina	Ekonomiczna grupa wieku											
		Przedprodukcyjny				Produkcyjny				Poprodukcyjny			
		2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
1.	Krotoszyn	2078	2118	2130	2116	7446	7383	7091	7068	1979	2036	2058	2102
2.	Sulmierzyce	525	511	495	483	1857	1829	1770	1732	505	511	513	521
3.	Zduny	1302	1327	1414	1416	4919	4887	4810	4775	1329	1363	1394	1423
4.	Kobylin	1396	1408	1367	1350	5188	5156	4909	4813	1493	1526	1547	1583
5.	Ostrów Wlkp.	3168	3198	3339	3359	12575	12527	12240	12207	3354	3422	3499	3580
6.	Raszków	2074	2060	2057	1995	7732	7636	7330	7278	2095	2153	2193	2228
7.	Nowe Skalmierzyce	2595	2627	2754	2842	10120	10087	10081	10078	2763	2849	2939	2990
łącznie:		13138	13249	13556	13561	49837	49505	48231	47951	13518	13860	14143	14427

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS (dostęp: 20.04.2023 r.)

Analiza struktury ludności według grup wiekowych ukazuje jaką część LGD stanowią ludzie młodzi (osoby do 25 r.ż.), a jaką seniorzy (osoby, które ukończyły 60 r.ż.). Aktywizacja ludzi młodych jak i seniorów na terenie działania LGD ma strategiczne znaczenie dla LSR, z uwagi na ich zagrożenie wykluczeniem społecznym. Odbywać się ona będzie na różnych etapach wdrażania LSR, w szczególności poprzez dedykowane działania ludziom młodym i seniorom.

Aktywizacja ludzi młodych to proces, który ma na celu angażowanie ich w działania społeczne, edukacyjne czy kulturalne. Mają oni różnorodne zainteresowania i preferencje, dlatego lista zajęć, w których lubią uczestniczyć, może być szeroka. Najbardziej popularne zajęcia, które przyciągają ludzi młodych to przede wszystkim:

- różne formy aktywności fizycznej, takie jak piłka nożna, koszykówka, siatkówka, bieganie, jazda na rowerze, fitness itp. Wspólne treningi, rozgrywki i zawody sportowe są popularnym sposobem spędzania czasu i integrowania się,
- koncerty, wystawy, spektakle teatralne itp. Wielu z nich angażuje się w twórczość artystyczną, jak np. fotografia czy tworzenie muzyki.
- nowe technologie i media. Z uwagi na rozwój technologiczny, wzrosło również zainteresowanie ludzi młodych w tym kierunku. Młodzi ludzie mogą uczestniczyć w warsztatach z programowania, robotyki, projektowania graficznego czy tworzenia stron internetowych. Korzystają również z różnych platform społecznościowych i tworzą treści wideo na YouTube czy TikToku.
- kursy i szkolenia rozwojowe. Młodzi ludzie często chcą rozwijać swoje umiejętności i zdobywać nową wiedzę. Mogą uczestniczyć w różnych kursach i szkoleniach z zakresu przedsiębiorczości, umiejętności miękkich, komunikacji, zarządzania czasem czy przywództwa. Takie szkolenia pomagają im w budowaniu swojej kariery zawodowej.

Należy pamiętać, że każde środowisko młodzieżowe jest unikalne, dlatego ważne jest, aby działać w dialogu z młodzieżą i dostosowywać działania do ich potrzeb. Z uwagi na różne zainteresowania młodych ludzi oraz budżet LSR, **w ramach przedsięwzięcia 2.1. Działania wspierające proces włączenia społecznego osób w niekorzystnej sytuacji, seniorów oraz ludzi młodych w zakresie animacji z PS WPR LGD planuje podjąć działanie na rzecz animacji środowiska młodzieżowego poprzez organizację warsztatu/szkolenia w zakresie np. cyfryzacji/technologii/edukacja medialna, które rozwinie ich umiejętności.** Ponadto LGD planuje również dedykować wsparcie dla ludzi młodych do 25 r.ż. w ramach przedsięwzięcia 2.2., które da im możliwość rozwoju własnego biznesu. Przed każdym konkursem LGD planuje spotkania informacyjno-szkoleniowe dotyczące przygotowania, realizacji i rozliczenia operacji, informując jednocześnie potencjalnych wnioskodawców o zasadach pozyskiwania środków, kryteriach oceny używanych przez Radę oraz zasadach realizacji projektów.

Aktywizacja seniorów poprzez animację to wspólny sposób na zapewnienie im rozrywki, edukacji i integracji społecznej. Animacja jest doskonałym narzędziem do angażowania seniorów w różnorodne aktywności i pobudzanie ich kreatywności. Seniorzy często cenią sobie warsztaty rękodzielnicze, które są zarówno twórcze, jak i relaksujące. Można tu wymienić np.:

- warsztaty malowania i rysunku, które dają możliwość wyrażenia swojej kreatywności,
- warsztaty z ceramiki, które pozwalają na tworzenie trwałych dzieł sztuki,
- warsztaty z haftu i wyzywania, które pozwalają na tworzenie ozdobnych tkanin, dekoracji czy nawet odzieży,
- warsztaty robienia biżuterii,
- warsztaty decoupage, czyli zdobienia przedmiotów przy użyciu wycinanek z papieru i specjalnego kleju. Seniorzy mogą tworzyć oryginalne ozdoby, które dadzą wiele satysfakcji.

Z uwagi na różne preferencje seniorów oraz budżet LSR, **w ramach przedsięwzięcia 2.1. Działania wspierające proces włączenia społecznego osób w niekorzystnej sytuacji, seniorów oraz ludzi młodych w zakresie animacji z PS WPR, LGD planuje podjąć działanie na rzecz animacji seniorów poprzez organizację warsztatu/szkolenia rękodzielniczego** wyłonionego na podstawie przeprowadzonej wśród seniorów ankiety. Najpopularniejsze zajęcia zostaną zorganizowane przez LGD. Ponadto LGD jest otwarte na propozycje zajęć/działań zgłaszanych przez mieszkańców i uwzględni je w ww. ankiecie. Ponadto LGD planuje również dedykować wsparcie dla seniorów w ramach przedsięwzięcia 2.2., które da im możliwość bycia aktywnym zawodowo poprzez rozwój własnego biznesu. Działalność gospodarcza w późniejszym okresie życia może stanowić dla seniorów atrakcyjną opcję poprzez możliwość realizacji pasji, podzielenia się swoimi umiejętnościami i doświadczeniem. Bardzo ważne jest aby seniorzy mieli dostęp do informacji, doradztwa i wsparcia, które pomogą im podjąć świadomą decyzję i zrealizować swoje plany, jeśli okaże się to dla nich odpowiednie. Przed każdym konkursem LGD planuje spotkania informacyjno-szkoleniowe dotyczące przygotowania, realizacji i rozliczenia operacji, informując jednocześnie potencjalnych wnioskodawców o zasadach pozyskiwania środków, kryteriach oceny używanych przez Radę oraz zasadach realizacji projektów. **LGD w swoich działaniach będzie również uwzględniała zdiagnozowane na obszarze**

LSR osoby z grup
w niekorzystnej sytuacji tj. kobiety oraz osoby poszukujące zatrudnienia (szerzej opisane w Rozdziale IV LSR).

ROZDZIAŁ III PARTYCYPACYJNY CHARAKTER LSR

Pod pojęciem partycypacyjnego sposobu przygotowania/realizacji LSR LGD rozumie aktywny udział liderów i mieszkańców (z uwzględnieniem grup istotnych z punktu widzenia realizacji LSR) w tworzeniu strategii, zaangażowanie w proces współdecydowania oraz komunikowanie się na każdym kluczowym etapie realizacji LSR. **LGD podczas tworzenia LSR oraz w późniejszej jej realizacji uwzględniło zasady horyzontalne określone w art. 9 rozporządzenia 2021/1060, w tym:**

- poszanowanie praw podstawowych oraz przestrzeganie Karty praw podstawowych Unii Europejskiej;
- zasady równości kobiet i mężczyzn;
- zasady równości szans i niedyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, w tym zasadę dostępności dla osób z niepełnosprawnościami;
- zgodność działań z celem wspierania zrównoważonego rozwoju określonego w art. 11 TFUE, oraz z uwzględnieniem celów ONZ dotyczących zrównoważonego rozwoju, a także porozumienia paryskiego i zasady „nie czyni poważnych szkód”.

Celem partycypacji było przygotowanie dokumentu strategicznego, odpowiadającego na realne potrzeby mieszkańców obszaru LGD, trafne zdiagnozowanie lokalnych zasobów oraz określenie kierunków rozwoju społeczności lokalnej. LSR dla obszaru Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Okno Południowej Wielkopolski” została stworzona przy zaangażowaniu społeczności lokalnej, reprezentującej sektory: społeczny, publiczny oraz gospodarczy. Udział powyższych grup pozwolił poznać środowisko, w którym funkcjonują, zagwarantował wypracowanie rzetelnej analizy potrzeb rozwojowych i potencjału danego obszaru oraz zwiększył zaufanie do przewidywanych rezultatów. Wynikiem ww. analizy są rozwiązania odpowiadające ich potrzebom i oczekiwaniom. Partycypacja ma również za zadanie zmobilizować mieszkańców zaangażowanych w tworzenie LSR do włączania się w jej realizację oraz w razie potrzeby jej aktualizację. Bieżąca wymiana informacji zwiększy szansę aktywnego udziału mieszkańców we wdrażaniu LSR. **Na każdym kluczowym etapie prac nad opracowaniem LSR zastosowano przynajmniej jedną, adekwatną do potrzeb, partycypacyjną metodę konsultacji**, co przedstawia poniższa tabela. Wybór metody partycypacji w ramach poszczególnego etapu był uzależniony od celu i zakresu omawianego zagadnienia, czasu trwania, wielkości preferowanej grupy oraz rodzaju jej uczestników.

Przebieg przeprowadzenia konsultacji LSR ze społecznością lokalną przedstawiał się następująco:

27.04.2022 r. uchwałą Zarządu, w celu opracowania LSR, został powołany Zespół ds. LSR, w skład którego weszły 3 osoby. Zadaniem Zespołu ds. LSR na każdym kluczowym etapie była bieżąca, nieprzerwana analiza gromadzonego materiału informacyjnego wraz z przyjmowaniem bądź odrzucaniem zgłaszanych wniosków, zbieranie i analiza danych statystycznych, organizacja oraz prowadzenie otwartych spotkań z mieszkańcami, obsługa punktu konsultacji społecznej, koordynowanie badań ankietowych, dokonanie diagnozy obszaru oraz analizy SWOT w oparciu

o uzyskane informacje, wypracowywanie rozwiązań, weryfikowanie zdefiniowanych w ramach partycypacji społecznej potencjału, potrzeb, problemów i grup docelowych, w tym grup w niekorzystnej sytuacji, opracowanie treści LSR. Wyniki pracy ww. Zespołu zostały uwzględnione w każdym rozdziale LSR.

Tabela 8 Metody partycypacyjne zastosowane podczas tworzenia LSR

Kluczowe etapy opracowania LSR	Metoda partycypacji	Uczestnicy – termin – miejsce - temat	Odniesienie do Rozdziału LSR
Analiza potrzeb i potencjału LSR	Konsultacje społeczne stacjonarne w każdej gminie członkowskiej oraz konsultacje on-line	uczestnicy: mieszkańcy, w tym przedstawiciele sektorów społecznego, publicznego, gospodarczego i Zespołu ds. LSR (łącznie 152 osoby): - 30.05.2022, Biadki, gm. Krotoszyn, 17 osób; - 31.05.2022, Zduny, gm. Zduny, 12 osób; - 01.06.2022, Sulmierzyce, gm. Sulmierzyce, 29 osób; - 02.06.2022, Kobylin, gm. Kobylin, 34 osoby; - 13.06.2022. Śliwniki, gm. Nowe Skalmierzyce, 37 osób; - 14.06.2022, Raszków, gm. Raszków, 14 osób; - 15.06.2022, Gorzyce Wielkie, gm. Ostrów Wlkp., 9 osób; - 20.06.2022, on-line na platformie ZOOM; 4 osoby; temat: diagnoza obszaru, analiza SWOT, analiza potrzeb i oczekiwań, potencjału, identyfikacja grup docelowych, w tym grup w niekorzystnej sytuacji; ogłoszenie o konsultacjach zamieszczono na stronie www LGD oraz na stronach gmin członkowskich, a także tablicach ogłoszeń/ słupach ogłoszeniowych.	Wyniki zostały uwzględnione w rozdziale II i IV LSR
	Internetowe konsultacje społeczne	uczestnicy zaproszeni: młodzież, seniorzy, przedstawiciele NGO, samorządowcy każdego szczebla, właściciele mikro i małych przedsiębiorstw, osoby pracujące i bezrobotne (5 osób); termin: 09.08.2022-24.08.2022; formularze ankiet utworzone na platformie Google i udostępnione na stronie www.slgdopw.pl oraz portalu społecznościowym fb LGD; temat: analiza SWOT, analiza potrzeb i oczekiwań, potencjału, identyfikacja grup docelowych, w tym grup w niekorzystnej sytuacji.	Wyniki zostały uwzględnione w rozdziale IV LSR
	Indywidualne konsultacje społeczne	uczestnicy: reprezentanci Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Kobylinie oraz pracownicy Biura LGD (6 osób); 07.07.2022; temat: analiza SWOT, analiza potrzeb i oczekiwań, potencjału, identyfikacja grup docelowych, w tym grup w niekorzystnej sytuacji.	Wyniki zostały uwzględnione w rozdziale IV LSR
	Ankieta dotycząca rozwoju działalności gospodarczych	uczestnicy: mieszkańcy obszaru LSR (34 osoby); termin: 20-28.10.2022; temat: wskazanie typów działalności gospodarczej, które powinny być wspierane za pośrednictwem LGD w ramach rozwoju przedsiębiorczości.	Wyniki zostały uwzględnione w rozdziale IV LSR
	Punkt konsultacji społecznej	uczestnicy: mieszkańcy obszaru LSR (5 osób); termin: 01.06.2022-19.05.2023 (w każdy poniedziałek w godzinach 15:00-16:00); miejsce: Biuro LGD, ul. Zdunowska 12, Krotoszyn; temat: możliwość zgłaszania uwag do poszczególnych etapów LSR oraz zgłaszania pomysłów do realizacji; informacja zamieszczona na stronie www.slgdopw.pl	Wyniki zostały uwzględnione w rozdziale IV LSR
	Warsztaty diagnostyczno-strategiczne	uczestnicy: członkowie Zarządu oraz Rady LGD, pracownik Biura LGD, Zespół ds. LSR, a także reprezentanci gmin członkowskich (24 osoby); termin: 03-04.11.2022, miejsce: Ośrodek wypoczynkowo-szkoleniowy LBN HUTA;	Wyniki zostały uwzględnione w rozdziale IV LSR

		temat: Metodyka pracy nad diagnozą obszaru, identyfikacja problemów, ich przyczyn i następstw oraz prace warsztatowe polegające na krytycznej ocenie wyników analizy SWOT (zestawienie czynników wskazanych przez uczestników spotkań konsultacyjnych), a także identyfikacji problemów, ich przyczyn i następstw, jak również zdefiniowanie wniosków z analizy SWOT. Krytyczna ocena wyników mini-ankiet wraz z analizą odrzucenia bądź przyjęcia wniosków. Przeprowadzenie procesu wyznaczenia grup docelowych i kluczowych grup docelowych.	
	Warsztaty dla młodzieży pn. "Zmień własną przestrzeń"	uczestnicy: młodzież zamieszkująca gminy z obszaru działania LGD (22 osoby); 30.11.2022; miejsce: Krotoszyn; temat: zaprojektowanie prototypów (miejsc, przedmiotów, rozwiązań), które wynikają z potrzeb osób uczestniczących w warsztacie; zaproszenie wysłane m.in. do szkół ponadpodstawowych, bibliotek oraz gmin z obszaru LGD.	Wyniki zostały uwzględnione w rozdziale IV LSR
Określenie celów, wskaźników i budżetu	Arkusze pomysłu	uczestnicy: mieszkańcy, w tym przedstawiciele sektora społecznego i publicznego (14 arkuszy); termin: 17.10.2022-31.03.2023, temat: diagnoza w zakresie preferowanych przez mieszkańców propozycji działań /projektów, które chcieliby realizować na obszarze za pośrednictwem funduszy LGD. Formularz arkusza był dostępny w formie papierowej w Biurze LGD, dostępny do pobrania na stronie www.slgdopw.pl , a także możliwy do wypełnienia w formie elektronicznej przy użyciu formularza ankiety Google. LGD wysłało również prośbę o jego wypełnienie drogą mailową do członków LGD.	Wyniki zostały uwzględnione w rozdziale VI LSR
	Warsztaty diagnostyczno-strategiczne	j.w.; temat: Metodyka definiowania celów, przedsięwzięć i wskaźników.	Wyniki zostały uwzględnione w rozdziale VI LSR
	Zespół ds. LSR	Uczestnicy: Zespół ds. LSR (3 osoby); 21.04.2023, Krotoszyn; temat: wstępne opracowanie celów i przedsięwzięć LSR oraz wskaźników produktu i rezultatu.	Wyniki zostały uwzględnione w rozdziale VI LSR
	Zogniskowany wywiad grupowy	Uczestnicy: przedstawiciele gmin członkowskich i Zespołu ds. LSR (12 osób); termin: 25.04.2023, Krotoszyn; temat: omówienie wstępnie zaproponowanych przez Zespół ds. LSR celów LSR oraz przedsięwzięć, konsultacja treści i wartości wskaźników produktu i rezultatu, przypisanie budżetu do przedsięwzięć.	Wyniki zostały uwzględnione w rozdziale VI LSR
Opracowanie procedury monitorowania i ewaluacji	Zespół ds. LSR	Uczestnicy: Zespół ds. LSR (3 osoby); termin: 16.05.2023, Platforma ZOOM; temat: przygotowanie procedury dokonywania monitoringu oraz ewaluacji ze wskazaniem głównych elementów podlegających badaniom oraz podmiotów ją przeprowadzających.	Wyniki zostały uwzględnione w rozdziale X LSR
	Konsultacja ze społecznością lokalną	Uczestnicy: Mieszkańcy obszaru LSR, w tym członkowie LGD (21 osób); termin: 18-22.05.2023; temat: konsultacja procedury monitoringu oraz ewaluacji; formularz ankiety utworzony na platformie Google, udostępniony na stronie www.slgdopw.pl oraz wysłany drogą mailową do członków LGD. Do udostępnionej procedury nie wniesiono uwag.	Wyniki zostały uwzględnione w rozdziale X LSR
Określenie grup docelowych	Konsultacje społeczne w każdej gminie członkowskiej	j.w.; temat: identyfikacja grup docelowych.	Wyniki zostały uwzględnione w rozdziale IV LSR

	indywidualne konsultacje społeczne	j.w.; temat: identyfikacja grup docelowych.	Wyniki zostały uwzględnione w rozdziale IV LSR
	Warsztaty diagnostyczno-strategiczne	j.w.; temat: proces wyznaczenia grup docelowych oraz kluczowych grup docelowych.	Wyniki zostały uwzględnione w rozdziale IV i VI LSR
Biały wywiad (wywiad źródeł jawnych/ ogólnodostępnych)		termin: 01.06.2022-19.05.2023; temat: pozyskiwanie danych przez Zespół ds. LSR w całym okresie opracowywania LSR (poza kluczowymi etapami) w celu scharakteryzowania obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR.	Wyniki zostały uwzględnione w rozdziale II i IV LSR
Konferencja podsumowująca		Uczestnicy: Mieszkańcy obszaru LGD (38 osób), konferencja otwarta; termin i miejsce: 23.05.2023, Krotoszyński Ośrodek Kultury; temat: podsumowanie przygotowania LSR na lata 2023-2027.	Nie dotyczy

Źródło: Opracowanie własne

Do opracowania LSR wykorzystano dane z konsultacji społecznych oraz innych działań partycypacyjnych przeprowadzonych na obszarze objętym LSR uwzględniając je w poszczególnych rozdziałach LSR poprzez przedstawienie m.in. skutków i wyników przeprowadzonej analizy wniosków z tych konsultacji.

Konsultacje dotyczące projektowania LSR z mieszkańcami odbyły się z wykorzystaniem różnych metod/platform/ narzędzi, co uwzględniono w powyższej tabeli. LGD wykorzystało stronę internetową www.slgdopw.pl oraz portal społecznościowy fb do zamieszczania informacji o możliwości zaangażowania się w opracowanie LSR m.in. poprzez udostępnianie terminów spotkań konsultacyjnych czy zamieszczanie ankiet/formularzy do wypełnienia. Na stronach internetowych gmin członkowskich LGD oraz na wiejskich tablicach ogłoszeń zostały zamieszczone informacje dotyczące stacjonarnych konsultacji społecznych. Dokumentami potwierdzającymi partycypacyjny udział społeczności w tworzenie Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2023-2027 są (w zależności od rodzaju metody) m.in. ankiety wypełnione wspólnie z mieszkańcami obszaru, ankiety internetowe, listy obecności, ogłoszenia zamieszczone na stronie www LGD oraz gmin członkowskich, informacje zamieszczone na portalu społecznościowym fb LGD, ogłoszenia zamieszczone na tablicach informacyjnych, mailing oraz dokumentacja fotograficzna.

Strony zainteresowane opracowywaniem LSR mogły wziąć czynny udział w konsultacjach społecznych, które odbyły się w każdej z 7 gmin członkowskich LGD. Ponadto LGD dała możliwość zgłaszania na bieżąco wniosków, uwag bądź propozycji w punkcie konsultacji społecznej, a na każdym kluczowym etapie informowało o kolejnych możliwościach uczestniczenia w partycypacji za pomocą ankiet czy arkuszy pomysłów. Uczestników powyższych metod partycypacyjnych uznaje się za reprezentatywną grupę, spośród aktywnych środowisk lokalnych obszaru. Podczas konsultacji społecznych, na 154. obecnych, odpowiedzi na zadane pytania udzieliło 127. uczestników. W tej liczbie 40. to pracownicy instytucji publicznej (nauczyciele, bibliotekarze, pracownicy urzędów gmin, itp.), 31. wskazało jako miejsce pracy różne firmy niepubliczne, 30. to emeryci lub renciści, 21. określiło się jako przedsiębiorcy, 6. zadeklarowało, że są rolnikami lub domownikami, 5. uczestników jest pracownikami organizacji społecznych,

1 uczestnik zadeklarował, że jest osobą bezrobotną, natomiast żaden uczestnik nie jest uczniem lub studentem, natomiast 3. wybrało odpowiedź inne, jakie? w tym: radna, artysta, sołtys. Na pytanie o aktywność społeczną 75. uczestników zadeklarowało przynależność do organizacji pozarządowej, w tym 22. osoby do KGW oraz 18. osób do OSP. 27. stwierdziło, że nie należy do żadnej organizacji, natomiast 26. uczestników zadeklarowało przynależność do Rady Sołectkiej a 24. uczestników do innej formy zbiorowej aktywności. W zorganizowanych przez LGD warsztatach diagnostyczno-strategicznych wzięli udział członkowie Zarządu oraz Rady LGD, a także reprezentanci gmin członkowskich. W tej grupie znaleźli się przedstawiciele trzech sektorów tj. publicznego, społecznego i gospodarczego. Arkusze pomysłu złożyły głównie organizacje pozarządowe oraz instytucje publiczne. Wskazane przez powyższe grupy identyfikacje, oczekiwania i oceny stanowią cenne źródło wiedzy, która jest reprezentatywna dla całego obszaru. Aby utrzymać zaangażowanie lokalnej społeczności na etapie wdrażania LSR, LGD planuje komunikować się na każdym kluczowym etapie jej realizacji poprzez np. kampanie informacyjne, internetowe ankiety dotyczące aktualizacji LSR czy też spotkania.

Podczas konsultacji społecznych uczestnicy dokonali identyfikacji elementów lokalnego potencjału wskazując na te, które w ich opinii są najważniejsze dla dalszego rozwoju obszaru. Zidentyfikowane elementy lokalnego potencjału stanowią jedno z głównych źródeł opisu obszaru, a zwłaszcza przeprowadzenia analizy potrzeb i potencjału LSR (co uwzględniono w Rozdziale IV LSR).

- W obszarze kultury uczestnicy konsultacji społecznych wskazali jako wysoki priorytet dalszy rozwój obszaru instytucji i placówek kultury, zabytków kultury materialnej, zarówno sakralnych jak i świeckich, a także bibliotek i ich filii oraz działalność kin. Również wysoki priorytet – w ocenie uczestników – mają różne formy amatorskiego ruchu artystycznego, a także aktywność artystyczna w postaci orkiestr. Ponadto zidentyfikowano takie elementy lokalnego potencjału jak: historia i tradycja oraz aktywność społeczna i potencjał społeczny w postaci różnego rodzaju organizacji.
- W obszarze sportu, rekreacji i turystyki uczestnicy konsultacji społecznych wskazali wysoki priorytet dotyczący infrastruktury sportowej oraz klubów i organizacji sportowych, jak również infrastruktury i imprez turystycznych, a także infrastruktury rekreacyjnej. Również wysoki priorytet – w ocenie uczestników – mają naturalne walory obszaru. Ponadto zidentyfikowano takie elementy lokalnego potencjału jak: imprezy sportowe, organizacje społeczne oraz obiekty zabytkowe stanowiące atrakcje turystyczne.
- W obszarze infrastruktury technicznej uczestnicy konsultacji społecznych wskazali wysoki priorytet dotyczący infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej, sieci elektrycznej, sieci gazowej oraz instalacji grzewczych. Również wysoki priorytet – w ocenie uczestników – ma infrastruktura drogowa, ścieżki rowerowe, infrastruktura rekreacyjna oraz infrastruktura cyfrowa. Ponadto zidentyfikowano takie elementy lokalnego potencjału jak: ochrona środowiska, infrastruktura sportowa, a także lokalna przedsiębiorczość oraz infrastruktura komunikacyjna.
- W obszarze usług dla ludności uczestnicy konsultacji społecznych wskazali wysoki priorytet dotyczący obsługi mieszkańców, usług dla ludności oraz usług oświatowych, a także usług świadczonych przez placówki kultury, jak również obiekty świadczące usługi w różnym zakresie, a także usługi świadczone przez podmioty gospodarcze oraz handel. Ponadto zidentyfikowano takie elementy lokalnego potencjału jak: opieka zdrowotna oraz usługi związane z infrastrukturą techniczną.
- W obszarze dziedzictwa lokalnego uczestnicy konsultacji społecznych wskazali wysoki priorytet dotyczący obiektów dziedzictwa materialnego, aktywności społecznej dla podtrzymania tradycji i zwyczajów, jak również tradycję i historię, a także środowisko przyrodnicze oraz lokalne potrawy i ich dostępność. Ponadto zidentyfikowano takie elementy lokalnego potencjału jak: miejscowe opowieści oraz placówki kultury.
- W obszarze kapitału społecznego uczestnicy konsultacji społecznych wskazali wysoki priorytet dotyczący zorganizowanego społeczeństwa, różnorodnych form aktywności mieszkańców, a także organizacji strażackich i sportowych. Ponadto zidentyfikowano takie elementy lokalnego potencjału jak: amatorski ruch artystyczny.

Identyfikacja elementów lokalnego potencjału pozwoliła na wskazanie kierunku rozwoju obszaru, z wykorzystaniem środków w ramach wdrażania nowej LSR.

Podczas konsultacji społecznych uczestnicy wskazali również jakich zmian oczekują, w najbliższych siedmiu latach. Zmiany te przedstawiają się następująco (kolejność odpowiada liczbie identyfikacji):

1. infrastruktura dla turystyki i rekreacji, zwłaszcza pieszo-rowerowej,
2. infrastruktura obejmująca drogi i chodniki,
3. aktywizacja i integracja ludności,
4. ochrona środowiska przyrodniczego oraz OZE,
5. drobna infrastruktura, łącznie z placami zabaw,
6. infrastruktura rekreacyjna,
7. dbałość o zabytki,
8. poprawa bezpieczeństwa,
9. miejsca spotkań,
10. przedsiębiorczość,
11. działania na rzecz zdrowia i seniorów,
12. oświata,
13. organizacja imprez i upamiętnienie lokalnych bohaterów,
14. baza do działalności kulturalnej,
15. infrastruktura techniczna,
16. komunikacja publiczna,
17. infrastruktura techniczna i techniczny potencjał OSP.

Podczas konsultacji społecznych uczestnicy wskazali, jakie są ich oczekiwania w zakresie wsparcia konkretnych działań, które są gotowi realizować lub uczestniczyć w ich realizacji. Wskazania uczestników przedstawiały się następująco (kolejność odpowiada liczbie wskazań):

1. ochrona środowiska przyrodniczego,
2. polepszanie infrastruktury dla turystyki i rekreacji pieszo-rowerowej,
3. rozwój działalności gospodarczej,
4. rozwój infrastruktury sportowej, turystycznej i rekreacyjnej,
5. aktywność ludzi młodych oraz dzieci,
6. aktywność sportowa, turystyczna i rekreacyjna,
7. rozwój małej infrastruktury rekreacyjnej, w tym dla dzieci,
8. działania adresowane do seniorów,
9. działania służące rozwojowi infrastruktury drogowej,
10. rozwój odnawialnych źródeł energii,
11. wsparcie dla zespołów artystycznych,
12. wsparcie dla edukacji praktycznej,
13. wsparcie dla ochrony zabytków,
14. wsparcie świetlic wiejskich,
15. wsparcie dziedzictwa lokalnego,
16. rozwój infrastruktury technicznej gmin,
17. rozwój wolontariatu,
18. wsparcie funkcjonowania placówek opieki i edukacji dzieci,
19. wsparcie dla Ochotniczych Straży Pożarnych.

Podczas konsultacji społecznych uczestnicy ocenili, że konkretne działania, które są gotowi realizować lub uczestniczyć w ich realizacji będą miały wpływ, przede wszystkim na ochronę środowiska i zmiany demograficzne, zwłaszcza starzenie się społeczeństwa oraz wyludnianie miejscowości, gmin, a także (w mniejszym stopniu) na przeciwdziałanie zmianom klimatu. Jedynie nieliczna grupa uczestników stwierdziła brak wpływu na powyższe kwestie. Jednocześnie uczestnicy konsultacji społecznych ocenili, że proponowane przedsięwzięcia będą wykorzystywać przede wszystkim innowacje (produkty, technologie, metody organizacji i marketingu), a także technologie cyfrowe. Jak wyżej jedynie nieliczna grupa uczestników stwierdziła, że nie będą wykorzystywać ani innowacji, ani technologii cyfrowych.

Podczas konsultacji społecznych uczestnicy wskazali grupy docelowe na obszarze LSR, w tym te, które w ich ocenie są w niekorzystnej sytuacji:

1. osoby młode do 25 roku życia,
2. osoby od 50 roku życia do wieku emerytalnego,
3. kobiety,
4. seniorów w wieku emerytalnym tj. pow. 60 roku życia,
5. osoby poszukujące zatrudnienia w tym bezrobotni,
6. niepełnosprawni,
7. osoby z utrudnionym dostępem do centrów - brak transportu publicznego,
8. osoby samotne.

Kolejnym punktem spotkań konsultacyjnych było **przeprowadzenie analizy SWOT** służącej identyfikacji mocnych i słabych strony obszaru oraz szans i zagrożeń dla rozwoju, wskazując te czynniki, które w ocenie uczestników mają istotny wpływ na procesy rozwojowe wywołane wdrażaniem LSR. Zidentyfikowane czynniki stanowiły źródło wiedzy w oparciu, o które nastąpiło wyłonienie problemów i ich przyczyn, a także niekorzystnych następstw, które opisano w Rozdziale IV LSR. Uczestnicy spotkań konsultacyjnych:

- 323. razy zidentyfikowali wewnętrzne, pozytywne czynniki – mocne strony obszaru. W analizie dokonano typologii według 14. czynników.
- 253. razy zidentyfikowali wewnętrzne, negatywne czynniki – słabe strony obszaru. W analizie dokonano typologii według 11. czynników.
- 189. razy zidentyfikowali zewnętrzne, pozytywne czynniki – szanse dla rozwoju obszaru. W analizie dokonano typologii według 10 czynników.
- 241. razy zidentyfikowali zewnętrzne, negatywne czynniki – zagrożenia dla rozwoju obszaru. W analizie dokonano typologii według 12 czynników.

Zespół ds. LSR dokonał skategoryzowania powyższych czynników wpływających na obszar, co przedstawia poniższa tabela. Łącznie uczestnicy spotkań konsultacyjnych zidentyfikowali 1005 razy czynniki wpływające na rozwój obszaru.

Tabela 9 Czynniki wpływające na obszar LSR

L.p.	Kategoria czynników	Mocne strony	Słabe strony	Szanse	Zagrożenia
1	Sytuacja demograficzna				x
2	Dostępność funduszy zewnętrznych	x	x	x	x
3	Dziedzictwo lokalne	x			
4	Funkcjonowanie władz lokalnych	x			
5	Infrastruktura techniczna i społeczna	x	x	x	x
6	Komunikacja	x	x		
7	Cyfryzacja			x	
8	Lokalizacja	x		x	x
9	Klimat i środowisko naturalne (w tym OZE)		x	x	x
10	Organizowanie lokalnych społeczności	x			
11	Postawa i aktywność społeczna	x	x		
12	Przedsiębiorczość	x	x	x	x
13	Gospodarka	x	x	x	x
14	Rolnictwo	x			
15	Sport	x			
16	Środowisko przyrodnicze	x			
17	Turystyka		x	x	
18	Uregulowania prawne		x		x
19	Polityka			x	x
20	Oświata		x		
21	Pandemia				x
22	Wojna w Ukrainie				x
23	Inne czynniki	x	x	x	x

Źródło: Opracowanie własne

Po przeprowadzonych spotkaniach konsultacyjnych uczestnicy otrzymali ankiety oceny spotkania „AOS”. Z ich podsumowania wynika wysoka chęć uczestniczenia w spotkaniach o podobnej tematyce, co pozwoliło wywnioskować, że lokalna społeczność będzie angażowała się w dalszą pracę nad wdrażaniem LSR.

Wskazane przez uczestników powyższe wnioski z konsultacji zostały poddane analizie przyjęcia bądź odrzucenia przez uczestników warsztatów diagnostyczno-strategicznych, który miał miejsce po zakończeniu spotkań konsultacyjnych we wszystkich gminach obszaru. Podstawą prac diagnostyczno-strategicznych był raport ze spotkań konsultacyjnych, zawierający analizę odpowiedzi uczestników konsultacji na dwie mini ankiety oraz analiza zidentyfikowanych czynników wpływających na rozwój obszaru, sporządzona na podstawie wypełnionych przez uczestników konsultacji diagramów SWOT. W programie, pierwszego dnia, zaplanowano wykład wprowadzający do warsztatów na temat: Metodyka pracy nad diagnozą obszaru, identyfikacja problemów, ich przyczyn i następstw oraz prace warsztatowe polegające na krytycznej ocenie wyników analizy SWOT (zestawienie czynników wskazanych przez uczestników spotkań konsultacyjnych), a także identyfikacji problemów, ich przyczyn i następstw, jak również zdefiniowaniu wniosków z analizy SWOT. Podczas warsztatów został przeprowadzony także proces wyznaczenia grup docelowych, w celu zweryfikowania możliwości uwzględnienia ich jako odbiorców działań wdrażanych w ramach nowej LSR. Do przeprowadzenia tego procesu wykorzystano również wskazania uczestników konsultacji społecznych. Jako nieprzydatne dla dalszych prac nad budową LSR uznane zostały wpisy zawierające pojedyncze wskazania oraz przekraczające możliwości finansowe LGD. Z uwagi na brak reprezentacji osób młodych podczas konsultacji zorganizowano warsztat poświęcony diagnozie ich potrzeb. Grupy docelowe zostały szerzej opisane w Rozdziale IV LSR. W drugim dniu, zaplanowano wykład wprowadzający do warsztatów na temat: „Metodyka definiowania celów, przedsięwzięć i wskaźników” oraz prace warsztatowe polegające na definiowaniu

celów i przedsięwzięć. W trakcie zajęć warsztatowych, techniką grup nominalnych, uczestnicy wykonali analizę czynników wpływających na rozwój obszaru, zidentyfikowanych przez uczestników spotkań konsultacyjnych, a następnie zdefiniowali problemy i ich przyczyny.

W ramach włączenia jak najszerszego grupy odbiorców do opracowywania LSR, osoby fizyczne, przedsiębiorcy, rolnicy, ale też organizacje pozarządowe, gminy i jednostki gminne miały możliwość zgłaszania arkuszy pomysłów w zakresie preferowanych przez nich propozycji działań/projektów, które chcieliby realizować na obszarze za pośrednictwem funduszy LGD. Dzięki temu zgromadzono dane pozwalające wskazać działania, które będą chętnie podejmowane w ramach LSR. Skategoryzowano zgromadzone arkusze w następujących zakresach:

Tabela 10 Kategorie proponowanych działań/projektów

L.p.	Kategoria	Liczba wskazań	Realizator zadania
1	Dziedzictwo	3	MGOK, KGW, NGO
2	Wzmocnienie potencjału NGO	2	OSP, KGW
3	Edukacja	2	Młodzieżowa Rada Miasta, NGO
4	Infrastruktura rekreacyjna / turystyczna / techniczna	3	JSFP, NGO, sołectwo
5	Aktywizacja społeczna	2	Biblioteka, Kręgi sąsiedzkie
6	Kultura	2	NGO

Źródło: Opracowanie własne

W celu zbadania preferencji społeczności lokalnej co do rodzaju istniejących rozwijanych działalności gospodarczych przeprowadzono ankietyzację, której wyniki przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11 Wyniki ankiety dot. rodzajów działalności gospodarczej, które powinny być wspierane przez LGD

Sekcja	Rodzaj działalności	Liczba wskazań w %
C	Przetwórstwo przemysłowe	29,4
F	Budownictwo	32,4
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	14,7
H	Transport i gospodarka magazynowa	11,8
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	17,6
J	Informacja i komunikacja	5,9
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	0
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	0
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	14,7
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	2,9
O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0
P	Edukacja	41,2
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	23,5
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	32,4
S	Pozostała działalność usługowa	23,5

Źródło: Opracowanie własne

Ankietowani mieli możliwość wyboru trzech typów działalności gospodarczej. LGD przyjęło wskazania, których wartość opiewała w okolicach 15% i więcej. W związku z tym odrzucono ze wsparcia, w ramach przedsięwzięcia 1.2 Rozwijanie zasobooszczędnej działalności gospodarczej, sekcje: H, J, K, L, N, O.

Analizy przyjęcia bądź odrzucenia wniosków z konsultacji dokonano także na pozostałych kluczowych etapach opracowania LSR:

- w analizie celów i wskaźników uwzględniono wskazania uczestników działań partycypacyjnych w zakresie poszczególnych zagadnień. Ponadto cele i wskaźniki wyniknęły bezpośrednio ze zgłaszanych problemów i potrzeb na warsztatach diagnostyczno-strategicznych. Do ujęcia w LSR zarekomendowano najpopularniejsze propozycje uczestników warsztatów oraz najbardziej adekwatne w stosunku do zaplanowanych obszarów

interwencji

LSR

i ich docelowych odbiorców. Odrzucono problemy i potrzeby jednostkowe oraz marginalne, nie dotyczące szerszych społeczności, które nie mają odzwierciedlenia w diagnozie obszaru. Po zakończeniu warsztatów diagnostyczno-strategicznych Zespół ds. LSR opracował wstępne cele oraz przedsięwzięcia LSR, a następnie przedstawił do zaopiniowania uczestnikom zogniskowanego wywiadu grupowego. Wypracowane cele i przedsięwzięcia uwzględniono w Rozdziale VI LSR.

- w analizie założeń monitoringu i ewaluacji zostały opracowane przez Zespół ds. LSR rozwiązania określające przebieg procesu z uwzględnieniem wszystkich niezbędnych elementów składowych zapewniających skuteczność podejmowanych działań. Procedura została poddana konsultacjom społecznym. Do zaproponowanego zakresu nie wniesiono uwag. Procedura została zatem przyjęta w całości. Zakłada ona wykorzystanie odpowiednich metod oraz narzędzi dobranych w taki sposób, aby ich stosowanie było realne i możliwe do przeprowadzenia przez wyznaczonych wykonawców z uwzględnieniem pozyskania informacji jakościowych i ilościowych. Procedura monitoringu i ewaluacji została uwzględniona w Rozdziale X LSR.

LSR wymaga również partycypacji społeczności lokalnej oraz bieżącej aktualizacji, które pozwolą utrzymać ciągłość procesu jej wdrażania. Zachodzące zjawiska społeczno-gospodarcze wymuszają stałe dostosowywanie zapisów strategii do zmieniających się warunków. LSR będzie podlegać procedurze dokonywania zmian, która pozwoli m.in. lokalnej społeczności angażować się w jej wdrażanie poprzez możliwość zgłaszania uwag do jej treści. Dodatkowo procedura pozwoli na aktualizację danych dotyczących obszaru, dostosowanie zapisów LSR do wymogów prawnych oraz korekty zapisów wynikających z ewaluacji wdrażania LSR. Procedura aktualizacji LSR uzależniona będzie od podmiotu zgłaszającego uwagi tj. członków LGD lub mieszkańców z obszaru LSR, Zarządu LGD, Rady LGD, Zespołu ds. LSR. Dodatkowo LGD przewidziała również konsultacje ze społecznością lokalną podczas ustanawiania kryteriów wyboru i oceny operacji (Rozdział VII).

LGD planuje działania, które szerzej poinformują o LSR lokalną społeczność i będą służyć mobilizacji do jej realizacji mało aktywnych interesariuszy. Działania te zostały dostosowane do poszczególnych grup oraz zakresu wsparcia

w ramach LSR, co przedstawia poniższa tabela:

Tabela 12 Działania informująco-mobilizujące do realizacji strategii w odniesieniu do preferowanej grupy odbiorców

Zakres wsparcia w ramach LSR	Grupa	Działania informująco-mobilizujące do realizacji strategii
Zarządzanie LSR	mieszkańcy	Kampania informacyjna oraz bezpośrednie spotkania podczas szkoleń, warsztatów i wydarzeń organizowanych przez LGD; zachęcanie do czynnego członkostwa
Operacja własna	Członkowie LGD oraz liderzy lokalni	Działania informacyjno-edukacyjne uaktywniające liderów lokalnych oraz członków LGD dla lepszej animacji i integracji lokalnych społeczności
Projekty grantowe	NGO, JSFP	Kampania informacyjna, bezpośrednie spotkania, szkolenia wraz z badaniem satysfakcji
Konkursy PS WPR	osoby z grup w niekorzystnej sytuacji tj. kobiety i osoby poszukujące zatrudnienia oraz seniorzy i osoby młode do 25 r.ż.	<ul style="list-style-type: none"> • Przedsięwzięcie 2.2 w całości dedykowane jest osobom ze zdefiniowanych grup w niekorzystnej sytuacji oraz seniorom i ludziom młodym. Działania informacyjne: kampania informacyjna, bezpośrednie spotkania, szkolenia wraz z badaniem satysfakcji; • Przedsięwzięcie 2.1 – uczestnictwo w działaniach osób z grup w niekorzystnej sytuacji tj. kobiet oraz osób poszukujących zatrudnienia, seniorów, osób młodych do 25 r.ż. W ramach przedsięwzięć 4.1 i 4.2 przewidziano udział osób młodych do 25 r.ż. tj. dzieci przedszkolne i uczniowie. Działania informacyjne: kampania informacyjna, bezpośrednie spotkania, szkolenia wraz z badaniem satysfakcji.

Konkurs PS WPR	Mikro i mali przedsiębiorcy	Kampania informacyjna, bezpośrednie spotkania, szkolenia wraz z badaniem satysfakcji
Konkursy EFRR, PS WPR, EFS+	JSFP	Kampania informacyjna, bezpośrednie spotkania, szkolenia wraz z badaniem satysfakcji

Źródło: Opracowanie własne

Relacje między członkami LGD uwarunkowane są skuteczną i różnorodną komunikacją oraz oparte są na pogłębionym partnerstwie. Poza formalnymi możliwościami wynikającymi ze Statutu, każdy członek LGD ma prawo zgłaszać wnioski i propozycje działań do Biura LGD. Proces udziału lokalnej społeczności w realizacji LSR jest bardzo otwarty. Wszystkie podmioty z obszaru LSR mogą zgłosić do Biura LGD, przy użyciu przyjaznych form komunikacji (osobiście, telefonicznie bądź mailowo) pomysły, które chcą zrealizować. Następnie Biuro LGD weryfikuje je pod kątem możliwości ich realizacji w ramach animacji społeczności lokalnej. Ponadto Biuro LGD będzie dawało możliwość udziału w swoich propozycjach działań, poprzez otwartą rekrutację. W przypadku braku chętnych LGD dokona zmiany typu działania. **Ten sposób komunikacji oraz skuteczność realizacji zgłoszonych pomysłów zachęca do angażowania się we wdrażanie LSR oraz pozwoli na zrealizowanie wielu zadań, w tym szkoleń i warsztatów, będących odpowiedzią na potrzeby członków i mieszkańców.** Jeśli zgłoszony do Biura LGD pomysł wymagałby decyzji Zarządu bądź Walnego Zebrania Członków, Biuro LGD kieruje wniosek do właściwego organu, który na następnym posiedzeniu go rozpatruje, a o wyniku informuje pomysłodawcę/inicjatora wraz z uzasadnieniem. Umożliwienie takiego sposobu komunikacji wzmacnia partnerską współpracę członków we wdrażaniu LSR oaz pozwala rozwijać współpracę pomiędzy podmiotami z obszaru LGD.

LGD przez cały okres wdrażania LSR zamierza docierać z informacją o swoich osiągnięciach i zasobach do jak najszerzej grupy za pomocą kanałów bezpośrednich i pośrednich. Planuje się podejmowanie działań mających na celu włączenie się mieszkańców w szeroko rozumiany rozwój lokalny, uaktywnienie potencjalnych beneficjentów, pomoc lokalnym liderom w rozwijaniu własnych pomysłów w projekty kwalifikujące się do wsparcia finansowego, motywowanie środowisk, które potencjalnie mogą być zainteresowane realizacją LSR lecz z jakiegoś powodu tego nie robią. Dzięki wzajemnej pomocy LGD zbuduje swoją wiarygodność i wzbudzi zaufanie społeczności lokalnej. LGD planuje badać za pomocą ankiet czy przekaz oraz wszelkie informacje zwrotne dotarły do odpowiedniej grupy odbiorców i zostały zrozumiane. W przypadku nieskutecznej komunikacji LGD podejmie działania, które wyeliminują problem w celu osiągnięcia oczekiwanego efektu. W ramach przedsięwzięcia 2.5 LGD planuje działania informacyjno-edukacyjne aktywizujące liderów lokalnych oraz członków LGD dla lepszej animacji i integracji lokalnych społeczności. **W ramach przedsięwzięć 2.1 oraz 2.4 wdrażanych za pomocą projektów grantowych LGD planuje premiować projekty realizowane w partnerstwie.** Działania związane z animacją społeczności na rzecz wdrażania projektów innowacyjnych opisano w rozdziale VII LSR.

LGD, w ramach wdrażania LSR, planuje realizację działań integrująco-aktywizujących w ramach animacji, skierowanych do lokalnej społeczności, z uwzględnieniem osób w niekorzystnej sytuacji, ludzi młodych oraz seniorów. Do tych działań należeć będą m.in.: warsztaty, szkolenia, imprezy, rajdy Nordic Walking, rajdy rowerowe oraz inne działania, będące odpowiedzią na zgłaszane do LGD propozycje.

Wspieranie osób w niekorzystnej sytuacji jest ważne dla zapewnienia im wsparcia emocjonalnego, praktycznego i społecznego. **W związku ze zdiagnozowaniem na obszarze objętym LSR grup w niekorzystnej sytuacji, takich jak: kobiety i osoby poszukujące zatrudnienia, planuje się indywidualne wsparcie dla tych grup.**

Istnieje wiele różnych szkoleń, programów i inicjatyw skierowanych specjalnie do kobiet, które chcą założyć własną firmę, czy włączyć się społecznie. W ramach przedsięwzięcia 2.1. Działania wspierające proces włączenia społecznego osób w niekorzystnej sytuacji, seniorów oraz ludzi młodych w zakresie animacji z PS WPR LGD planuje przeprowadzić ankietę, aby zebrać informacje dotyczące rodzaju zajęć, w których kobiety chciałyby wziąć udział. Najpopularniejsze zajęcia zostaną zorganizowane przez LGD. Ponadto LGD jest otwarte na propozycje zajęć/działań zgłaszanych przez mieszkańców i uwzględni je w ww. ankiecie. Proponowane działania to np.:

- Szkolenie z zakresu przedsiębiorczości, które mogą pomóc kobietom w zdobyciu wiedzy i umiejętności niezbędnych do prowadzenia własnego biznesu. Może obejmować takie tematy jak np. planowanie biznesu, zarządzanie finansami, marketing, sprzedaż, negocjacje i umiejętności przywódcze.

- Warsztat z zarządzania stresem i radzeniem sobie z presją. Takie warsztaty mają na celu pomóc kobietom w budowaniu odporności psychicznej, zarządzaniu emocjami i utrzymaniu równowagi między życiem zawodowym a prywatnym.
- Warsztat z komunikacji i negocjacji. Takiego typu działania skupiają się na budowaniu umiejętności werbalnych i niewerbalnych, zarówno w sferze zawodowej, jak i osobistej, w tym umiejętności słuchania, asertywności, wyrażania opinii i negocjacji. Negocjacje to temat szczególnie istotny, ponieważ pomaga kobietom zdobyć pewność siebie i efektywnie bronić swoich interesów.
- Warsztat z mowy ciała, stylizacji, mody i komunikacji werbalnej. Może on obejmować naukę pewnych zachowań, takich jak postawa ciała, gestykulacja, sposób chodzenia, jak również techniki komunikacji werbalnej, które przyczynią się do pewnego i przekonującego wyglądu. Porady dotyczące odpowiedniego doboru ubrań, kolorów, fasonów i dodatków, pomogą w podkreśleniu indywidualnego stylu oraz w budowaniu pewności siebie.
- Warsztaty rękodzielnicze w oparciu o współpracę z lokalnymi społecznościami takimi jak np. domy opieki. Uczestniczki warsztatów mogą uczyć się różnych technik rękodzielniczych i tworzyć produkty, które mogą być w części przekazane jako prezenty lub ozdoby dla tych społeczności, pomagając w budowaniu więzi społecznych i włączeniu się w pomoc innym. Warsztaty rękodzielnicze aktywizujące kobiety do włączenia się społecznego będą dostosowane do konkretnych potrzeb i kontekstu lokalnego.

Ponadto:

- z uwagi na szeroki wybór kursów online i webinarów, które skupiają się na różnych aspektach przedsiębiorczości, LGD planuje promować działania zewnętrzne takie jak kursy online i webinaria dotyczące np. tworzenia biznesplanu, marketingu online, budowania marki, finansów poprzez udostępnianie na swojej stronie www oraz portalu fb takiego typu wydarzeń;
- LGD planuje kontaktować się z organizacjami wsparcia przedsiębiorczości, zarówno lokalnymi jak i ponadlokalnymi, które mogą oferować specjalne programy szkoleniowe i wsparcie dla kobiet przedsiębiorczych.
Dla **osób poszukujących zatrudnienia lub będącymi biernymi zawodowo** istnieje wiele możliwości aby pomóc im w rozwoju umiejętności, znalezieniu pracy czy zwiększeniu szansy w założeniu firmy. W ramach przedsięwzięcia 2.1. Działania wspierające proces włączenia społecznego osób w niekorzystnej sytuacji, seniorów oraz ludzi młodych w zakresie animacji z PS WPR LGD przewiduje zorganizować przynajmniej jedno z takich działań jak np.:
- Szkolenie dotyczące rozwoju osobistego. Takie działania mają na celu rozwijanie umiejętności miękkich, takich jak zarządzanie stresem, budowanie pewności siebie, umiejętność pracy zespołowej czy efektywne komunikowanie się.
- Szkolenie z zakresu przedsiębiorczości. Takie działanie może być przydatne w poszukiwaniu alternatywnych ścieżek zawodowych lub w rozważeniu założenia własnej firmy. Szkolenie może obejmować takie zagadnienia jak np. planowanie biznesu, zarządzanie finansami, marketingiem, negocjacjami czy strategiami rozwoju firmy.

Działania aktywizujące ludzi młodych oraz seniorów zostały szerzej opisane w rozdziale II LSR.

Komunikacja z lokalną społecznością wymaga elastyczności, otwartości i umiejętności adaptacji. LGD jest gotowa do uczenia się i dostosowywania swojego podejścia w oparciu o potrzeby społeczności, z którą współpracuje. Mając na uwadze powyższe, **LGD planuje w racjonalny i adekwatny sposób animować, komunikować się i informować lokalną społeczność o możliwościach udziału w działaniach na rzecz grup osób w niekorzystnej sytuacji lub o możliwości korzystania z tych działań** za pomocą aktywnego angażowania się, budowania relacji i zachęcania do udziału. LGD planuje:

- spotkania, na których będzie można bezpośrednio rozmawiać z członkami społeczności, dać im możliwość wyrażenia swoich opinii,
- warsztaty/szkolenia, które umożliwiają integrację oraz dają możliwość wymiany pomysłów,
- wykorzystywać media społecznościowe takie jak Facebook aby dotrzeć do szerokiego grona społeczności za pomocą publikowanych informacji, aktualności, sukcesów czy wydarzeń,
- udostępniać ważne informacje na stronie internetowej LGD oraz na stronach internetowych gmin członkowskich,

- prowadzić otwarty dialog i reagować na potrzeby społeczności, w celu poznania ich priorytetów oraz problemów, dostosowując swoje działania do ich potrzeb,
- utrzymać dwukierunkową elastyczną komunikację.

Jeśli z jakiegoś powodu sposoby komunikacji nie przyniosą oczekiwanych rezultatów wówczas LGD przeprowadzi analizę skuteczności swoich dotychczasowych działań komunikacyjnych za pomocą badania opinii lub ankiety, aby zrozumieć oczekiwania i preferencje społeczności dotyczące tej komunikacji. Na podstawie tych informacji LGD będzie w stanie dostosować swoje podejście komunikacyjne.

Możliwość zgłaszania propozycji działań przez wszystkie grupy społeczne potwierdza inkluzywny charakter działalności LGD.

ROZDZIAŁ IV ANALIZA POTRZEB I POTENCJAŁU LSR

Analiza potrzeb i potencjału Lokalnej Strategii Rozwoju polegała na zidentyfikowaniu istotnych potrzeb i możliwości rozwojowych na obszarze LSR. Dzięki jej przeprowadzeniu dokonano oceny aktualnego stanu społeczno-gospodarczego, środowiskowego i kulturowego lokalnej społeczności, w celu określenia obszarów wymagających interwencji oraz potencjału, który można wykorzystać do osiągnięcia zamierzonych celów.

Podstawą wykonania analizy były wyniki konsultacji społecznych w gminach obszaru objętego nową Lokalną Strategią Rozwoju, które zostały przeprowadzone w maju i czerwcu 2022 r. w następujących gminach: Krotoszyn, Zduny, Sulmierzyce, Kobylin, Nowe Skalmierzyce, Raszków, Ostrów Wielkopolski oraz dodatkowo on-line dla osób zainteresowanych nową LSR, ale nie mogących uczestniczyć w spotkaniu stacjonarnym.

Problemy i potrzeby

Problemy mieszkańców zostały zgłoszone podczas ww. spotkań konsultacyjnych, a także w trakcie innych działań, o charakterze partycypacyjnym, prowadzonych przez Zespół ds. LSR. Problemy zostały również wskazane przez uczestników warsztatów dla młodzieży pn. „Zmień własną przestrzeń”. Na podstawie przeprowadzonej analizy potrzeb i potencjału LSR można zidentyfikować szereg problemów i wyzwań, z którymi mieszkańcy mogą się borykać. Uczestnicy spotkań w gminach 531 razy identyfikowali różnego rodzaju problemy, które stanowią przeszkodę w rozwoju obszaru oraz 375 razy zgłaszali potrzeby, których zaspokojenie mogłoby zostać spełnione w oparciu o możliwości LGD. **Analiza potrzeb rozwojowych** znajduje się w poniższej tabeli, w której skumulowano oraz skategoryzowano rodzaje problemów i wynikających z nich potrzeb rozwojowych/oczekiwań wskazanych przez uczestników konsultacji społecznych (Grupa 1) oraz uczestników warsztatów dla młodzieży (Grupa 2).

Tabela 13 Analiza potrzeb rozwojowych

Grupa	Nr	Problemy lokalnej społeczności	Potrzeby/oczekiwania
1.	1.	stan infrastruktury technicznej, społecznej, sportowej, turystycznej i rekreacyjnej, w tym publicznych miejsc spotkań	Polepszanie infrastruktury technicznej tj. sieci wodociągowe, gazowe, kanalizacyjne, drogi itp., polepszenie infrastruktury dla turystyki i rekreacji pieszo-rowerowej poprzez między innymi budowę i rozbudowę ścieżek rowerowych i pieszo-rowerowych, a także rozwoju infrastruktury sportowej, turystycznej i rekreacyjnej poprzez budowę boisk sportowych, budowę bazy turystycznej, Skate-Parku, budowę mariny – kajaki, oznaczenie pomników przyrody, budowę urządzeń rekreacyjnych dla wypoczynku całej rodziny, doposażenie istniejących oraz budowa nowych placówek kultury. Ponadto potrzeby dotyczą rozwoju małej infrastruktury rekreacyjnej, w tym dla dzieci, takiej jak: mini siłownie, tworzenie placów zabaw, mini boisko dla dzieci, budowa miasteczka ruchu drogowego dla dzieci.
	2.	organizacja lokalnych społeczności oraz postawa i aktywność społeczna; aktywizacja i integracja mieszkańców; mało liderów	Organizacja festynów, w tym edukacyjnych, imprez rodzinnych, działania podejmowane w zakresie integracji i zacieśniania więzi społecznych, wsparcie np. poprzez granty dla lokalnych organizacji społecznych, np. na wydarzenia integrujące lokalną społeczność, na zachowanie dziedzictwa kulturowego, na podtrzymywanie tradycji ludowych i narodowych,

		lokalnych, mała ilość wydarzeń kulturalnych, niewystarczająca baza i zaplecze techniczne do działalności kulturalnej i społecznej	zaspokojenie potrzeb w zakresie aktywności sportowej, turystycznej i rekreacji poprzez m.in. organizowanie działań w zakresie zajęć ruchowych, a także poprzez dofinansowanie do różnego rodzaju przedsięwzięć sportowych, konkurencji sportowych, na różnego rodzaju festynach lokalnych poprzez między innymi zakup materiałów; wsparcie/doposażenie zespołów artystycznych, ludowych, chórów, OSP; zorganizowanie różnego rodzaju warsztatów/ prelekcji.
	3.	ochrona środowiska i rozwój OZE; niska świadomość ekologiczna	Potrzeby z zakresu ochrony środowiska i rozwoju odnawialnych źródeł energii w tym wzrost świadomości ekologicznej. Rozwój OZE będzie miał pozytywny wpływ na stan środowiska ale przede wszystkim będzie wpływał na ochronę klimatu, co w konsekwencji będzie miało znaczenie dla polepszenia komfortu życia wszystkich.
	4.	dziedzictwo lokalne	Potrzeby w zakresie wsparcia dziedzictwa lokalnego oraz wsparcia dla ochrony zabytków, poprzez rewitalizację centrów miast i gmin o charakterze zabytkowym, jak również innych obiektów i miejsc ważnych z punktu widzenia mieszkańców dla kultywowania dziedzictwa lokalnego. Ma to znaczenie dla wizerunku obszaru, a także w procesie edukacji historycznej dzieci i młodzieży
	5.	bezpieczeństwo i komunikacja	Potrzeba rozwinięcia publicznej sieci komunikacyjnej, zwiększenie liczby połączeń autobusowych w tym MZK – brak możliwości odpowiedzi na tę potrzebę przez LGD z uwagi na wykluczenie tego typu operacji z zakresu wsparcia.
	6.	rozwój przedsiębiorczości, wsparcie dla przedsiębiorców	Potrzeby w zakresie pobudzania przedsiębiorczości poprzez wsparcie dla rozwoju działalności gospodarczej, zwiększenie „atrakcyjności inwestycyjnej” dla ewentualnych przedsiębiorców, wsparcie jednoosobowych firm, utworzenie strefy ekonomicznej - to wszystko powinno spowodować tworzenie nowych miejsc pracy, zwłaszcza dla ludzi młodych, wpływać na rozwój technologii, w tym cyfrowych.
	7.	działania na rzecz zdrowia i seniorów	Potrzeba dostępności mieszkańców do specjalistów oraz zwiększenie liczby usług dla seniorów. Wsparcie dla działań aktywizujących seniorów, tworzenie warunków na zielone miejsca wypoczynku dla seniorów, tworzenie systemu dziennego wypoczynku, pozyskanie środków na walkę z ubóstwem, kursy komputerowe dla seniorów itp.
	8.	problemy związane z oświatą	Potrzeby w zakresie wsparcia funkcjonowania placówek oświaty i dostępu do dobrej jakości edukacji dzieci tj. żłobków, przedszkoli, szkół, w tym zwiększenia dostępnych miejsc w tych placówkach.
2.	9.	brak miejsc do spędzania wolnego czasu	Potrzeba zadaszonych miejsc lub budynków do spędzania wolnego czasu przez ludzi młodych. Potrzeba miejsc do wspólnego spędzania wolnego czasu przez starsze społeczeństwo.
	10.	komunikacja	Potrzeba połączeń autobusowych i dróg - brak możliwości odpowiedzi na tę potrzebę przez LGD z uwagi na wykluczenie tego typu operacji z zakresu wsparcia.
	11.	infrastruktura techniczna oraz bezpieczeństwo	Potrzeba przystanków, sklepów, oświetlenia.
	12.	mała dbałość o walory przyrodnicze	Potrzeba doceniania walorów przyrodniczych obszaru (lasów, stawów, parków).
	13.	czystość okolicy	Potrzeba koszy na śmieci.

Źródło: Opracowanie własne

Podczas zogniskowanego wywiadu grupowego, przeprowadzanego z reprezentantami gmin, w toku dyskusji wskazano również problem dotyczący ograniczonego dostępu do dobrej jakości edukacji. Dane statystyczne pokazują, że:

- w okresie 2017-2021 na obszarze LGD sukcesywnie rosła liczba dzieci w wieku 0-4 lat. Większa liczba dzieci kwalifikujących się do objęcia edukacją przedszkolną przekłada się na konieczność zwiększenia dostępności do placówek (rocznie zwiększanie miejsc w grupach przedszkolnych nadal nie zaspokaja zapotrzebowania). Uczestnicy podkreślili, że celem wychowania przedszkolnego jest zagwarantowanie dzieciom dobrego startu w szkole oraz że należy poprawić również jego jakość oraz otwierać przed dziećmi różne - w tym niedostępne do

tej pory – możliwości m.in. przez organizację zajęć dodatkowych z wykorzystaniem np. nowoczesnych technologii. Poprawa dostępności do edukacji przedszkolnej ułatwi również kobietom powrót na rynek pracy.

- w okresie 2017-2021 na obszarze LGD sukcesywnie rosła liczba dzieci w wieku przedprodukcyjnym – 14 lat i mniej. Większa liczba dzieci kwalifikujących się do objęcia obowiązkiem szkolnym to w przyszłości większa ilość ludzi młodych wkraczających na rynek pracy. Dlatego tak ważnym jest wyposażanie uczniów w wiedzę i umiejętności, również poza podstawowym programem nauczania, które przełożą się na zróżnicowane i konkurencyjne kompetencje osób poszukujących pracy. Większa wiedza i umiejętności wśród uczniów przełożą się na poprawę wyników w nauce, możliwości obrania adekwatnej do predyspozycji ścieżki edukacyjnej, a w perspektywie podjęcie wymarzonej pracy.

W związku z powyższym uczestnicy spotkania zgodnie stwierdzili, że chcieliby wesprzeć obszar oświaty poprzez realizację projektów ze środków EFS+ w ramach priorytetu 9 RLKS, działanie 9.2 Edukacja przedszkolna, podstawowa oraz kształcenie zawodowe w ramach rozwoju lokalnego.

Potencjał i zasoby

Analiza wyników konsultacji społecznych pozwoliła także na zdefiniowanie następujących grup zasobów i **potencjału obszaru i ludności**:

- 1) **Obiekty i urządzenia zaliczane do różnych typów infrastruktury**, w tym infrastruktura techniczna, sportowa, turystyczna i rekreacyjna, a także infrastruktura cyfrowa. Stan, ilość i jakość obiektów infrastruktury na obszarze stanowi o warunkach życia mieszkańców, o jakości tego życia i atrakcyjności obszaru dla mieszkańców jak i przyjezdnych (turystów lub osiedleńców). Uczestnicy spotkań w gminach 1.785 razy identyfikowali różnego rodzaju elementy lokalnego potencjału, w tym 482 razy wskazywali na obiekty i urządzenia infrastrukturalne.
- 2) **Potencjał społeczny przejawiający się w różnorodnych formach organizacji społecznych**, w tym, organizacje pozarządowe, KGW, organizacje strażackie, sportowe, turystyczne, harcerskie, miłośnicze i grupy nieformalne. Zorganizowanie mieszkańców to, zasób i wartość lokalnego potencjału, decydują o aktywności całych środowisk lokalnych, oddziałują na nie, kształtują świadomość i tworzą więzi lokalne. Na te elementy lokalnego potencjału uczestnicy spotkań w gminach wskazali 363 razy.
- 3) **Potencjał skierowany na usługi dla ludności**. W skład zidentyfikowanych elementów tego rodzaju potencjału wchodzi: lokalna przedsiębiorczość świadcząca usługi dla ludności, handel, usługi oświatowe, opieka zdrowotna, a także usługi świadczone przez placówki kultury. Usługi są niezbędne w rozwijającym się społeczeństwie, a ich jakość ma wpływ na komfort życia mieszkańców obszaru. Na usługi jako elementy lokalnego potencjału, uczestnicy spotkań w gminach, wskazali 318 razy.
- 4) **Lokalny potencjał przejawiający się w amatorskim ruchu artystycznym**, w tym zespołach folklorystycznych, chórach, orkiestrach, zespołach muzycznych i tanecznych. Amatorski ruch artystyczny, z jednej strony nawiązuje do tradycji, kultywuje tę tradycję, a z drugiej strony zaspakaja potrzebę aktywności twórczej, wypowiedzenia siebie poprzez różne formy twórczości i aktywności artystycznej. Na te elementy lokalnego potencjału uczestnicy spotkań w gminach wskazali 194 razy.
- 5) **Obiekty dziedzictwa materialnego, w tym zabytki kultury materialnej oraz obiekty zabytkowe** stanowiące atrakcje turystyczne. Obiekty dziedzictwa materialnego stanowią o atrakcyjności obszaru, są ważnym czynnikiem budującym tożsamość i więź mieszkańców z obszarem. Wśród wszystkich wskazań uczestników spotkań w gminach 171 razy wskazano na obiekty dziedzictwa materialnego.
- 6) **Instytucje i placówki kultury**, takie jak: Domy Kultury, świetlice, remizy OSP, biblioteki, kina oraz placówki muzealne. W opinii przedstawicieli mieszkańców właśnie placówki kultury stanowią ważny zasób obszaru, zasób decydujący o potencjale, w oparciu o który można rozwijać obszar. Na te elementy lokalnego potencjału uczestnicy spotkań wskazywali 144 razy.
- 7) **Potencjał zawierający się w tradycji i historii**, w tym również w dziedzictwie kulinarnym. Historię tworzą między innymi powstańcy styczniowi, listopadowi i wielkopolscy, a tradycję wszystko to co z przeszłości lokalne środowiska wnoszą do współczesnego życia rodzinnego i publicznego. Historia i tradycja to ważne elementy

budowania rozpoznawalności obszaru i tworzenia wokół niego atmosfery atrakcyjności. Na te elementy lokalnego potencjału uczestnicy spotkań w gminach wskazali 104 razy.

- 8) **Potencjał przejawiający się w naturalnych walorach obszaru**, środowisku przyrodniczym, w tym aktywność ludzi na rzecz ochrony tego środowiska. Parki, lasy, stawy, rezerваты, pomniki przyrody to między innymi te elementy lokalnego potencjału, które należy chronić aby stanowiły o atrakcyjności obszaru dla mieszkańców i przyjezdnych. Na te elementy lokalnego potencjału uczestnicy spotkań w gminach wskazali 97 razy.
- 9) **Potencjał zawierający się w organizacji różnorodnych imprez o charakterze okazjonalnym**, w tym kulturalnych, integracyjnych i sportowo-rekreacyjnych. Jest to forma aktywności lokalnych społeczności przejawiająca w uczestnictwie organizowanych przez podmioty publiczne i prywatne, a także organizacje pozarządowe wydarzeń. Na te elementy lokalnego potencjału uczestnicy spotkań w gminach wskazali 56 razy.

Kolejnym z założeń zastosowanych wśród mieszkańców metod partycypacyjnych, było **określenie grup docelowych szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR**, które powinny zostać objęte wsparciem w jej ramach. Zespół ds. LSR uzgodnił z uczestnikami konsultacji społecznych, aby za jedną z grup docelowych z góry uznać mieszkańców obszarów wiejskich zgodnie z głównym założeniem RLKS.

Właściwy wybór kluczowych grup docelowych

W wyniku przeprowadzonych konsultacji społecznych we wszystkich gminach obszaru LGD, ich uczestnicy zidentyfikowali także 8 innych grup docelowych, na które dokonano 227 wskazań. Wśród wymienionych grup uczestnicy konsultacji społecznych wskazali:

- 1) osoby młode do 25 roku życia (55 wskazań),
- 2) osoby od 50 roku życia do wieku emerytalnego (43 wskazania),
- 3) kobiety (40 wskazań),
- 4) seniorów w wieku emerytalnym tj. pow. 60 roku życia (40 wskazań),
- 5) osoby poszukujące zatrudnienia w tym bezrobotni (33 wskazań),
- 6) niepełnosprawni (13 wskazań),
- 7) osoby z utrudnionym dostępem do centrów-brak transportu publicznego (2 wskazania),
- 8) osoby samotne (1 wskazanie).

Grupy docelowe to konkretne segmenty społeczności lub interesariusze, których strategia ma na celu wspierać lub wpływać na ich sytuację. Na podstawie powyższego zestawienia, podczas warsztatów diagnostyczno-strategicznych, przeprowadzono proces wyznaczenia grup docelowych, które mają znaczenie dla rozwoju obszaru. Uczestnicy, mając do dyspozycji 8 grup docelowych wskazanych podczas konsultacji społecznych przypisali im punkty od 0 do 3, w wyniku czego grupy docelowe wyznaczone wg najwyższej liczby punktów przedstawiają się następująco:

- 1) osoby młode do 25 roku życia,
- 2) seniorów w wieku emerytalnym tj. pow. 60 roku życia,
- 3) kobiety,
- 4) osoby poszukujące zatrudnienia w tym bezrobotni.

Najmniej punktów uzyskały osoby od 50 roku życia do wieku emerytalnego, osoby niepełnosprawne, osoby z utrudnionym dostępem do centrów oraz osoby samotne, w czego rezultacie zostały odrzucone.

W grupie docelowej, szczególnie istotnej z punktu widzenia realizacji LSR, jako odbiorcy operacji/zadań, oprócz mieszkańców obszarów wiejskich znalazły się również:

- kobiety,
- osoby poszukujące zatrudnienia,

czyli osoby z grup w niekorzystnej sytuacji wskazane w katalogu dedykowanych grup wsparcia w ramach PS WPR, oraz

- seniorzy 60+,
- osoby młode do 25 r.ż.

Po dokonaniu analizy wniosków stwierdzono reprezentację wskazanych ww. grup docelowych w konsultacjach społecznych oraz warsztatach dla młodzieży. Można zatem uznać, że wskazane podczas metod partycypacyjnych problemy dotyczą te wymienione grupy. Problemy odnoszące się bezpośrednio do tych grup zdiagnozowano również w oparciu o ogólnodostępne opracowania, dane GUS i oraz dane z Powiatowych Urzędów Pracy.

Tabela 14 Problemy zdefiniowanych grup docelowych w kontekście dedykowanego wsparcia w ramach LSR

Grupy docelowe uwzględniające osoby z grup w niekorzystnej sytuacji	Problemy	Planowane dedykowane działania w ramach LSR	Uzasadnienie
osoby młode do 25 roku życia ²	brak funduszy na realizację pomysłu, brak doświadczenia zawodowego, brak kwalifikacji, zbyt wysokie kwalifikacje, brak znajomości języków obcych, brak umiejętności interpersonalnych, problemy w relacjach, brak elastyczności w podejściu do pracy	Uprawnieni wnioskodawcy w ramach przedsięwzięcia 2.2. Wsparcie rozwoju usług dla ludności poprzez podejmowanie działalności gospodarczej	W przypadku ludzi młodych istotne jest stworzenie warunków, które przyczynią się do ich pozostania w miejscu zamieszkania. Wg danych GUS osoby w przedziale wiekowym 15-24 stanowiły w 2021 r. zaledwie 39,1% osób zatrudnionych w porównaniu do przedziału wiekowego 25-54, który stanowił aż 86,8% (dane z obszaru wielkopolski).
		Udział wskazanej grupy w przedsięwzięciu 2.1 Działania wspierające proces włączenia społecznego osób w niekorzystnej sytuacji, seniorów oraz ludzi młodych.	Młodzi ludzie stanowią ważny zasób społeczny i posiadają potencjał rozwojowy. Ich zaangażowanie we wdrażanie strategii może przyczynić się do wprowadzenia innowacji, świeżych perspektyw i kreatywnych rozwiązań. Włączenie ich potrzeb w strategię przyczyni się do budowy zróżnicowanej opartej na współpracy przyszłości, która będzie odpowiadać na ich oczekiwania.
seniorzy w wieku emerytalnym tj. pow. 60 roku życia ³	brak funduszy na realizację pomysłu, samotność, poczucie nieprzydatności, brak chęci pracodawców do przedłużania umów po osiągnięciu wieku emerytalnego	Uprawnieni wnioskodawcy w ramach przedsięwzięcia 2.2. Wsparcie rozwoju usług dla ludności poprzez podejmowanie działalności gospodarczej	W przypadku seniorów istotne jest stworzenie warunków aby utrzymać ich aktywność zawodową. Wg danych GUS osoby w przedziale wiekowym 50-89 stanowiły w 2021 r. zaledwie 35,8% osób zatrudnionych w porównaniu do przedziału wiekowego 25-54, który stanowił aż 86,8% (dane z obszaru wielkopolski)
		Udział wskazanej grupy w przedsięwzięciu 2.1 Działania wspierające proces włączenia społecznego osób w niekorzystnej sytuacji, seniorów oraz ludzi młodych	Seniorzy często angażują się społecznie i są związani z lokalną społecznością. Ich zaangażowanie i wkład mogą przyczynić się do budowy więzi społecznych, solidarności międzypokoleniowej i aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym.
kobiety	brak funduszy na realizację pomysłu, dyskryminacja ze względu na płeć, niższe wynagrodzenia niż mężczyźni za tę samą pracę, trudności w pogodzeniu pracy z życiem rodzinnym	Uprawnieni wnioskodawcy w ramach przedsięwzięcia 2.2. Wsparcie rozwoju usług dla ludności poprzez podejmowanie działalności gospodarczej	W przypadku kobiet wsparcie aktywności zawodowej umożliwi zwiększenie ich szans na rynku pracy i dostosowanie życia zawodowego do prywatnego. Wg danych GUS stopa bezrobocia w przypadku kobiet w wieku produkcyjnym stanowiła w 2021 r. 2,3% a w przypadku mężczyzn 2,2%. Na obszarze LSR w 2021 roku większą grupę pracujących stanowili mężczyźni tj. 10.796 w stosunku do 8.178 kobiet.
		Udział wskazanej grupy w przedsięwzięciu 2.1 Działania wspierające proces włączenia społecznego osób w niekorzystnej sytuacji, seniorów oraz ludzi młodych	Włączenie społeczne kobiet jest nieodłączną częścią dążenia do równości płci i sprawiedliwości społecznej.

² <https://naukawpolsce.pl/aktualnosci/news%2C84939%2Cmlodzi-na-ryнку-pracy-dyskryminowani-i-niezdyscyplinowani.html>

³ <https://www.prawo.pl/kadry/kto-chce-dalej-pracowac-po-osiagnieciu-wieku-emerytalnego-i,509152.html>

osoby poszukujące zatrudnienia w tym bezrobotni ⁴	brak funduszy na realizację pomysłu, poczucie wykluczenia ze społeczeństwa, utrata statusu społecznego, pogarszające się relacje z rodziną i bliskimi, pogarszanie się stanu zdrowia społeczeństwa, emigracja zarobkowa, odkładanie decyzji o założeniu rodziny, niewłaściwe funkcjonowanie instytucji rynku pracy, wysokie koszty pracy dla pracodawców, brak poszukiwanych przez pracodawców umiejętności u kandydatów, wejście na rynek pracy	Uprawnieni wnioskodawcy w ramach przedsięwzięcia 2.2. Wsparcie rozwoju usług dla ludności poprzez podejmowanie działalności gospodarczej	W przypadku osób bezrobotnych i biernych zawodowo istotne jest wprowadzenie ich do aktywności zawodowej. Wg danych GUS stopa bezrobocia, zarówno w przypadku mężczyzn jak i kobiet wzrosła w 2021 r. w stosunku do roku wcześniejszego - mężczyźni z 1,7% do 2,2%; kobiety z 2,1% do 2,3%. W przypadku biernych zawodowo, biorąc pod uwagę dane Powiatowego Urzędu Pracy w Krotoszynie oraz Ostrowie Wlkp., można zauważyć bardzo wysoką wartość osób wyrejestrowanych z UP po raz kolejny. Świadczy to o częstym byciu biernym zawodowo osób poszukujących zatrudnienia. Można zatem wywnioskować, że PUPy nie spełniają ich wymagań zawodowych.
		Udział wskazanej grupy w przedsięwzięciu 2.1 Działania wspierające proces włączenia społecznego osób w niekorzystnej sytuacji, seniorów oraz ludzi młodych	Osoby poszukujące zatrudnienia często potrzebują wsparcia w rozwijaniu swoich umiejętności. Włączenie społeczne zapewni im równe szanse na uczestnictwo w życiu społecznym niezależnie od ich sytuacji życiowej oraz przyczyni się do umocnienia więzi społecznych.

Źródło: Opracowanie własne

⁴ <https://interviewme.pl/blog/bezrobocie>

Jako kluczowe grupy docelowe uznano uprawnionych wnioskodawców/realizatorów operacji/zadań w ramach przedsięwzięć, do zrealizowania założeń i celów LSR tj. NGO, JSFP, mikro i małych przedsiębiorców.

Biorąc pod uwagę problemy grupy docelowej oraz obecny trend wzrostowy w prowadzeniu działalności gospodarczej przez osoby fizyczne (dane GUS za okres 2018-2021), LGD przewiduje dedykowane wsparcie dla osób z grup w niekorzystnej sytuacji tj. kobiet i osób poszukujących zatrudnienia, a także seniorów oraz osób młodych do 25 r.ż., w ramach przedsięwzięcia 2.2 Wsparcie rozwoju usług dla ludności poprzez podejmowanie działalności gospodarczej. W tym przypadku grupa docelowa stanie się również kluczową grupą docelową, która pozwoli zrealizować cel 2 LSR. Główne działanie skierowane dla ww. grup będzie polegało na uprawnieniu tych osób do skorzystania ze wsparcia podczas naboru wniosków w zakresie podejmowania działalności gospodarczej. Ma to na celu zwiększenie ich szansy na realizację operacji oraz powrotu na rynek pracy. Wskazane powyżej grupy mają trudności z podjęciem jak i wznowieniem pracy zarówno z powodu nieodpowiednich kwalifikacji, jak i braku umiejętności jej szukania. Pozostawanie biernym zawodowo pociąga za sobą negatywne konsekwencje takie jak: demoralizację, degradację społeczną, ubóstwo, bezradność, utrwalenie niekorzystnych postaw, w związku z czym interwencja w zakresie ułatwionego dostępu do rynku pracy jest dla tych grup wskazana. Aktywizacja zawodowa i społeczna pomoże przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu.

Działania skierowane do osób z grup w niekorzystnej sytuacji pozwolą przełamywać bariery zawodowe, poprawią kondycję psychiczną, nadadzą sens życiu, zmotywują do wychodzenia z domu oraz podniosą jakość życia na obszarze. Ponadto działania LGD będą animować te grupy poprzez organizację spotkań informacyjno-edukacyjnych w celu podniesienia ich umiejętności interpersonalnych. W związku z brakiem na terenach wiejskich ośrodków edukacyjnych, LGD zakłada organizowanie tych spotkań blisko miejsc zamieszkania wskazanych grup.

Informacja o możliwości wzięcia udziału w danym spotkaniu będzie zamieszczona na stronie internetowej LGD oraz portalu społecznościowym fb.

Włączenie społeczne sprzyja budowaniu więzi społecznych, solidarności i współpracy między różnymi grupami społecznymi. Umacnianie relacji sprzyja integracji społecznej, buduje zaufanie oraz wspiera rozwój społeczny. W związku z powyższym LGD planuje udział ww. grup docelowych w działaniach w zakresie przedsięwzięcia 2.1 Działania wspierające proces włączenia społecznego osób w niekorzystnej sytuacji, seniorów oraz ludzi młodych. Zadania grantobiorców w ramach planowanego projektu grantowego będą wymagać udziału wskazanych grup w ich realizacji. W ramach przedsięwzięć 4.1 i 4.2 dot. edukacji przewidziano udział osób młodych do 25 r.ż. tj. dzieci przedszkolnych i uczniów.

LGD projektując LSR przyjęła założenie, że obszar na który może mieć wpływ to cel, który wynika ze zdiagnozowanych potrzeb. Biorąc pod uwagę powyższe analizy, LGD wyznaczyła te obszary, na które może wpływać poprzez wsparcie adekwatnych operacji/projektów. Określając cele LSR, w sposób pośredni, LGD wskazuje na co chce mieć wpływ, czyli na jakie sfery życia społeczno-gospodarczego. Wyniki zastosowanych metod partycypacyjnych stanowiły ważną wskazówkę dla władz LGD w jaki sposób odpowiedzieć na oczekiwania mieszkańców obszaru.

W tym kontekście można wskazać i opisać następujące obszary, na które może mieć wpływ Lokalna Grupa Działania i w jaki sposób będzie chciała na nie oddziaływać.

Związek celów i przedsięwzięć z analizą potrzeb i potencjału obszaru zawiera się w poniższej tabeli.

Tabela 15 Najważniejsze obszary, na które może mieć wpływ LSR

Obszary	Opis zakresu wsparcia w ramach obszaru	Sposób oddziaływania na obszar			Uzasadnienie przedsięwzięcia w kontekście analizy potrzeb rozwojowych i potencjału oraz właściwego wyboru grup docelowych oraz kluczowych grup docelowych
		Kluczowa grupa docelowa (KGD) oraz grupa docelowa (GD)	Fundusz	Cel oraz przedsięwzięcie, w ramach którego będą realizowane operacje/zadania	
Obszar związany z rozwojem infrastruktury, w tym technicznej, kulturalnej/ społecznej, sportowo-rekreacyjnej i turystycznej oraz mała infrastruktura publiczna	Zwiększenie potencjału NGO poprzez doposażenie	KGD: NGO GD: Mieszkańcy, NGO	EFS+	CEL 2. Przedsięwzięcie 2.3	Przedsięwzięcie wraz z grupami docelowymi zdefiniowane na podstawie zdiagnozowanego problemu/ potrzeby lokalnej społeczności nr 2 oraz potencjałe nr 2. Kluczowa grupa docelowa uprawniona na podstawie dokumentacji konkursowej
	Działania służące ochronie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego poprzez np. modernizację parków, zagospodarowanie przestrzeni publicznej, kultywowanie miejsc dziedzictwa kulturowego, wsparcie dziedzictwa kulturowego itp.	KGD: NGO/JSFP GD: Mieszkańcy, NGO	Projekt grantowy w ramach PS WPR	CEL 2. Przedsięwzięcie 2.4	Przedsięwzięcie wraz z wybranymi grupami docelowymi zdefiniowane na podstawie zdiagnozowanych problemów/ potrzeb lokalnej społeczności nr 4 i 12 oraz potencjałe nr 2, 4, 6, 7 i 8. Kluczowa grupa docelowa uprawniona na podstawie dokumentacji konkursowej
	Poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej tj. np. place zabaw (w tym interaktywne), siłownie zewnętrzne, przystanki rowerowe, trasy/ścieżki i tarasy widokowe, boiska, zagospodarowanie przestrzeni publicznej dla spotkań mieszkańców, miejsca rekreacji, świetlice wiejskie, ośrodki kultury itp.	KGD: JSFP GD: Mieszkańcy	Konkurs PS WPR	CEL 3. Przedsięwzięcie 3.1	Przedsięwzięcie wraz z wybranymi grupami docelowymi zdefiniowane na podstawie zdiagnozowanych problemów/ potrzeb lokalnej społeczności nr 1, 9 i 11 oraz potencjałe nr 1 i 9. Kluczowa grupa docelowa uprawniona na podstawie dokumentacji konkursowej
Obszar związany z rozwojem życia społeczno-kulturalnego mieszkańców	Działania wspierające proces włączenia społecznego osób w niekorzystnej sytuacji, seniorów oraz ludzi młodych tj. organizacja działań aktywizujących i integrujących takich jak np. festyny, konkursy, koncerty, spotkania, imprezy, warsztaty, kursy, tworzenie systemu dziennego wypoczynku itp.	KGD: NGO/JSFP GD: Osoby z grup w niekorzystnej sytuacji tj. kobiety i osoby poszukujące zatrudnienia oraz seniorzy i ludzie młodzi do 25 r.ż.	Projekt grantowy w ramach PS WPR, Animacja PS WPR	CEL 2. Przedsięwzięcie 2.1	Przedsięwzięcie zdefiniowane na podstawie zdiagnozowanego problemu/potrzeby nr 2 i 7 społeczności lokalnej oraz potencjałe nr 2 i 6. Grupa docelowa wybrana zgodnie z zakresem nr 8 PS WPR. Kluczowa grupa docelowa uprawniona na podstawie dokumentacji konkursowej
	Działania wspierające organizacje społeczne poprzez np. podnoszenie kompetencji NGO, doposażenie NGO itp.	KGD: NGO GD: Mieszkańcy, NGO	EFS+	CEL 2. Przedsięwzięcie 2.3	Przedsięwzięcie wraz z wybranymi grupami docelowymi zdefiniowane na podstawie zdiagnozowanego problemu/ potrzeby lokalnej społeczności nr 2 oraz potencjałe nr 2. Kluczowa grupa docelowa uprawniona na podstawie dokumentacji konkursowej

	Działania podnoszące aktywizujące liderów lokalnych oraz członków LGD dla lepszej animacji i integracji lokalnych społeczności poprzez organizację działań edukacyjno-informacyjnych, wizyty studyjne.	KGD: LGD GD: Mieszkańcy (w tym członkowie LGD)	Operacja własna w ramach PS WPR	CEL 2. Przedsięwzięcie 2.5	Przedsięwzięcie wraz z wybranymi grupami docelowymi zdefiniowane na podstawie zdiagnozowanego problemu/ potrzeby lokalnej społeczności nr 2 oraz potencjale nr 2 i 9. Kluczowa grupa docelowa uprawniona na podstawie dokumentacji konkursowej
	Działania polegające na wykorzystaniu powstałej w ramach przedsięwzięcia 3.1 małej infrastruktury takiej jak np. plac zabaw, siłownia zewnętrzna, sala/świetlica wiejska itp.	KGD: JSFP GD: Mieszkańcy	Konkurs PS WPR	CEL 3. Przedsięwzięcie 3.1	Przedsięwzięcie wraz z wybranymi grupami docelowymi zdefiniowane na podstawie zdiagnozowanych problemów/ potrzeb lokalnej społeczności nr 1, 2 i 9 oraz potencjale nr 1, 2 i 9. Kluczowa grupa docelowa uprawniona na podstawie dokumentacji konkursowej
Obszar związany z dziedzictwem kulturowym	Działania służące ochronie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego poprzez np. zakup strojów ludowych, spotkań: edukacyjnych, informacyjnych, integracyjnych, animujących np. przeglądy, warsztaty, festiwale, doposażenia zespołów ludowych i orkiestr dętych, rewitalizacja miejsc zabytkowych itp.	KGD: NGO/JSFP GD: Mieszkańcy, NGO	Projekt grantowy w ramach PS WPR	CEL 2 Przedsięwzięcie 2.4	Przedsięwzięcie wraz z wybranymi grupami docelowymi zdefiniowane na podstawie zdiagnozowanego problemu/ potrzeby lokalnej społeczności nr 2 i 4 oraz potencjale nr 2, 4, 5, 7 i 8. Kluczowa grupa docelowa uprawniona na podstawie dokumentacji konkursowej
Obszar związany z edukacją	Działania służące poprawie dostępności i jakości edukacji przedszkolnej poprzez np. tworzenie nowych miejsc, utrzymanie miejsc przedszkolnych, rozwijanie jakości edukacji, oferowanie zajęć dodatkowych itp.	KGD: JSFP GD: dzieci przedszkolne	EFS+	CEL 4. Przedsięwzięcie 4.1	Przedsięwzięcie zdefiniowane na podstawie zdiagnozowanego problemu/potrzeby lokalnej społeczności nr 8 oraz problemu zgłoszonego przez uczestników Zogniskowanego wywiadu grupowego oraz oparte na potencjale 3. Wybór grupy docelowej w oparciu o dane GUS. Kluczowa grupa docelowa uprawniona na podstawie dokumentacji konkursowej
	Działania służące rozwojowi wiedzy, umiejętności i zdolności uczniów np. zajęcia innowacyjne, cyfrowe, pobudzające kreatywność, stworzenie warunków do rozwijania zainteresowań itp.	KGD: JSFP GD: uczniowie szkół	EFS+	CEL 4. Przedsięwzięcie 4.2	Przedsięwzięcie zdefiniowane na podstawie zdiagnozowanego problemu/potrzeby lokalnej społeczności nr 8 oraz problemu zgłoszonego przez uczestników Zogniskowanego wywiadu grupowego oraz oparte na potencjale nr 3. Wybór grupy docelowej w oparciu o dane GUS. Kluczowa grupa docelowa uprawniona na podstawie dokumentacji konkursowej
	Działania polegające na kształtowaniu świadomości obywatelskiej w zakresie zrównoważonego rolnictwa oraz ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego poprzez organizację warsztatów dla uczniów szkół podstawowych	KGD: LGD GD: Uczniowie szkół	Operacja własna w ramach PS WPR	CEL 1. Przedsięwzięcie 1.3	Przedsięwzięcie wraz z wybranymi grupami docelowymi zdefiniowane na podstawie zdiagnozowanego problemu/ potrzeby lokalnej społeczności nr 12 oraz potencjale nr 8. Kluczowa grupa docelowa uprawniona na podstawie dokumentacji konkursowej

Obszar związany z ochroną środowiska	Działania polegające na zastosowaniu elementów termomodernizacyjnych i OZE w projektach bazujących na wykorzystaniu potencjału lokalnego tj. np. świetlic wiejskich, OSP, ośrodków kultury, muzeów itp.	KGD: JSFP GD: Mieszkańcy	EFRR	CEL 1. Przedsięwzięcie 1.1	Przedsięwzięcie wraz z wybranymi grupami docelowymi zdefiniowane na podstawie zdiagnozowanego problemu/ potrzeby lokalnej społeczności nr 3 oraz potencjale nr 1 i 6. Kluczowa grupa docelowa uprawniona na podstawie dokumentacji konkursowej
	Działania polegające na wsparciu nowych technologii w firmie pozwalających na zwiększenie ochrony środowiska w prowadzonej działalności	KGD: Mikro i Mali przedsiębiorcy GD: Mieszkańcy, klienci	Konkurs PS WPR	CEL 1. Przedsięwzięcie 1.2	Przedsięwzięcie wraz z wybranymi grupami docelowymi zdefiniowane na podstawie zdiagnozowanych problemów/ potrzeb lokalnej społeczności nr 3 i 6 oraz potencjale nr 3 i 8. Kluczowa grupa docelowa uprawniona na podstawie dokumentacji konkursowej
	Działania polegające na kształtowaniu świadomości obywatelskiej w zakresie zrównoważonego rolnictwa oraz ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego poprzez organizację warsztatów dla uczniów szkół podstawowych	KGD: LGD GD: Uczniowie szkół	Operacja własna w ramach PS WPR	CEL 1. Przedsięwzięcie 1.3	Przedsięwzięcie wraz z wybranymi grupami docelowymi zdefiniowane na podstawie zdiagnozowanego problemu/ potrzeby lokalnej społeczności nr 12 oraz potencjale nr 8. Kluczowa grupa docelowa uprawniona na podstawie dokumentacji konkursowej
	Budowanie świadomości obywatelskiej w zakresie ochrony dziedzictwa przyrodniczego poprzez np. modernizację parków, pomników przyrody itp.	KGD: NGO/JSFP GD: Mieszkańcy, NGO	Projekt grantowy w ramach PS WPR	CEL 2. Przedsięwzięcie 2.4	Przedsięwzięcie wraz z wybranymi grupami docelowymi zdefiniowane na podstawie zdiagnozowanego problemu/ potrzeby lokalnej społeczności nr 2 i 4 oraz potencjale nr 2 i 8. Kluczowa grupa docelowa uprawniona na podstawie dokumentacji konkursowej
Obszar związany z rozwojem przedsiębiorczości, w tym OZE	Działania polegające na wsparciu przedsiębiorców w zakresie zasobooszczędności	KGD: Mikro i Mali przedsiębiorcy GD: Mikro i Mali przedsiębiorcy oraz mieszkańcy	Konkurs PS WPR	CEL 1. Przedsięwzięcie 1.2	Przedsięwzięcie wraz z wybranymi grupami docelowymi zdefiniowane na podstawie zdiagnozowanych problemów/ potrzeb lokalnej społeczności nr 3 i 6. Potencjał nr 3 wskazał przedsiębiorczość ukierunkowaną na usługi i handel. Uwzględniono również wyniki ankiety dot. rozwoju działalności gospodarczej. Kluczowa grupa docelowa uprawniona na podstawie dokumentacji konkursowej
	Działania polegające na otwieraniu działalności gospodarczej świadczącej usługi dla ludności przez grupy w niekorzystnej sytuacji, seniorów, ludzi młodych do 25 r.ż.	KGD: Osoby z grup w niekorzystnej sytuacji tj. kobiety i osoby poszukujące zatrudnienia oraz seniorzy i ludzie młodzi do 25 r.ż. GD: Mieszkańcy	Konkurs PS WPR	CEL 2. Przedsięwzięcie 2.2	Przedsięwzięcie wraz z kluczową grupą docelową oraz grupą docelową zdefiniowane na podstawie zdiagnozowanych problemów/ potrzeb lokalnej społeczności nr 6, 7, 11, potencjale nr 3 oraz na podstawie problemów grup docelowych.

Źródło: Opracowanie własne

Strategia LGD to łańcuch programowych działań dążących do wykorzystania możliwości i zasobów obszaru oraz objętych nią społeczności, której celem jest przyczynienie się do rozwiązywania lokalnych problemów. Poza wsparciem wprost wynikającym ze Strategii, **LGD jako animator życia społeczno-gospodarczego wspiera lokalne jak i ponadlokalne inicjatywy innych podmiotów**, które mają na celu wprowadzanie pozytywnych zmian i mogą zaspokoić pojawiające się na obszarze potrzeby rozwojowe:

- **Po pierwsze** - LGD rozpowszechnia na swojej stronie internetowej oraz portalu społecznościowym fb na prośbę podmiotów takich jak m.in. Samorząd Województwa Wielkopolskiego, NGO, gminy członkowskie, inne LGD - informacje o przeprowadzanych przez te podmioty konferencjach, spotkaniach, konkursach itp. LGD tym samym zachęca swoich mieszkańców do podejmowania aktywności i rozwoju na różnych polach.
- **Po drugie** - LGD stara się brać czynny udział w organizowanych na terenie swojego działania wydarzeniach takich jak festyny czy spotkania międzypokoleniowe. Oprócz wsparcia różnych inicjatyw, które mają na celu m.in. uatrakcyjnienie obszaru, rozwój kulturalny czy edukacyjny, LGD wykorzystuje takie wydarzenia do promocji siebie i swoich przedsięwzięć dążąc do podnoszenia świadomości lokalnej społeczności o możliwościach uzyskania wsparcia oraz zachęca do członkostwa w stowarzyszeniu.
- **Po trzecie** - LGD dokłada starań aby informować zainteresowane osoby kierując zapytania osobiście, telefonicznie lub mailowo o możliwościach uzyskania wsparcia, które np. nie jest przewidziane w LSR lub wykracza poza zasięg oddziaływania lub realizacji podejścia lokalnego. W tym celu osoby zainteresowane pozyskaniem środków bezzwrotnych, jak i wsparciem zwrotnym w formie preferencyjnych pożyczek, poręczeń czy też kredytów, informowane są o możliwości skorzystania z konsultacji w Głównym Punkcie Informacyjnym Funduszy Europejskich w Poznaniu, czy też kierowane do takich instytucji jak: Stowarzyszenie Ostrowskie Centrum Wspierania Przedsiębiorczości, Eurocentrum Innowacji i Przedsiębiorczości czy Centrum Krotoszyńskich Inicjatyw. LGD w uzasadnionych przypadkach planuje wziąć pod uwagę skorzystanie ze wsparcia finansowego z programów regionalnych, które nie wdrażają RLKS, ale w ramach których planowane są nabory dedykowane LGD, bądź dodatkowe premiowanie projektów LGD w trakcie oceny oraz programu UE na zasadach ogólnych, a także z innych źródeł.

LSR zostało opracowane w oparciu o takie zagadnienia jak:

- **dostępność** - LGD jest Stowarzyszeniem o charakterze **inkluzywnym**, które stwarza możliwość zgłaszania problemów oraz potrzeb w całym okresie wdrażania LSR, za pomocą przyjaznych form komunikacji, dostosowanych do różnych grup społecznych tj. osobiście, telefonicznie, listownie bądź mailowo. LGD, w miarę swoich możliwości będzie próbowała znaleźć rozwiązanie na zgłaszane problemy w celu zaspokojenia potrzeb lokalnej społeczności.
- **innowacyjne elementy w kontekście lokalnym** – LGD przewiduje wdrażanie innowacji, zdefiniowanej w Rozdziale VII, poprzez realizację działań innowacyjnych przez wnioskodawców w ramach realizacji projektów dofinansowanych za pośrednictwem LGD. Mogą one obejmować przedsięwzięcia np. w ramach inwestycji publicznych realizowanych przez JSFP i NGO oraz w ramach inwestycji w rozwój firm realizowanych przez lokalnych przedsiębiorców. Innowacja w kontekście lokalnym wpłynie m.in. na rozwój społeczno-gospodarczy pobudzi rozwój przedsiębiorstw, poprawi jakość życia na obszarach wiejskich, będzie inspiracją do wyznaczania nowych kierunków rozwoju obszaru LSR. Innowacyjność zaistnieje także na poziomie całej LSR w zakresie nowej, wielofunduszowej formy jej finansowania, w stosunku do jednofunduszowej realizowanej dotychczas. Innowacje są niezbędne w celu znalezienia nowych rozwiązań na zdiagnozowane problemy/potrzeby społeczności lokalnej.
- **współpraca z innymi podmiotami terytorialnymi** – LGD na bieżąco współpracuje z gminami oraz powiatem będącymi jej członkami. Problemy i potrzeby LGD są rozwiązywane poprzez wspólne konsultacje m.in. z reprezentantami gmin. Ponadto LGD współpracuje również ze szkołami i organizacjami pozarządowymi w różnych zakresach, a także wpływa na współpracę pomiędzy tymi podmiotami, np. poprzez wspólną realizację działań.

- przestrzeganie zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami lub ludzi młodych oraz zasady równości kobiet i mężczyzn – dzięki szerokiej gamie różnorodnych działań w ramach LSR, LGD daje możliwość wsparcia wszystkich mieszkańców swojego obszaru. Dodatkowo strona internetowa LGD została przebudowana zgodnie z ustawą o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych i daje możliwość korzystania z witryny wszystkim użytkownikom, bez wykluczania żadnej grupy.

ROZDZIAŁ V SPÓJNOŚĆ, KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA

Przedsięwzięcia LSR Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Okno Południowej Wielkopolski” będą realizowane

z trzech funduszy tj.:

- EFRR – w ramach celu szczegółowego (ii) poprzez działania wspierające ochronę powietrza tj. termomodernizację obiektów wraz z elementami OZE;
- EFS+ – w ramach celu szczegółowego (f) w zakresie ułatwiania dostępu do dobrej jakości edukacji przedszkolnej i szkolnej oraz celu szczegółowego (l) w zakresie aktywizacji społeczności działających na rzecz rozwoju społecznego.
- PS WPR w ramach interwencji I 13.1. - LEADER/Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS), w następującym zakresie:
  - rozwoju przedsiębiorczości,
  - poprawy dostępu do małej infrastruktury publicznej,
  - włączenia społecznego seniorów, ludzi młodych i osób w niekorzystnej sytuacji,
  - ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego polskiej wsi,

które wpisują się w 3 cele LSR w zakresie działań wspierających ochronę środowiska i/lub przeciwdziałanie zmianom klimatu, aktywizację społeczności działających na rzecz rozwoju społecznego i gospodarczego oraz ochrony dziedzictwa lokalnego, a także poprawie dostępu do małej infrastruktury publicznej.

Zgodność i komplementarność LSR z innymi dokumentami planistycznymi

Spójność LSR odnosi się do zgodności i harmonii między różnymi elementami tworzącymi jej całość. Oznacza to, że wszystkie składniki strategii, takie jak cele, przedsięwzięcia, działania, zasoby, metody czy priorytety, są logicznie powiązane i wspierają się nawzajem w dążeniu do osiągnięcia zamierzonych rezultatów. Spójność strategii jest istotna, ponieważ zapewnia klarowność, efektywność i skuteczność w jej realizacji. LSR wykazuje się nie tylko spójnością wewnętrzną w znaczeniu, że jej poszczególne elementy są zgodne ze sobą i tworzą logiczną całość, a jej cele i przedsięwzięcia są ze sobą powiązane i uzupełniają się nawzajem, ale również spójnością zewnętrzną, która oznacza komplementarność założeń LSR z innymi dokumentami planistycznymi dotyczącymi obszaru działania LGD.

LSR opracowana została z udziałem społeczności lokalnej (przy użyciu metod partycypacyjnych), dzięki czemu jest odpowiedzią na zdiagnozowane problemy i potrzeby. Przy opracowywaniu celów i przedsięwzięć wzięto również pod uwagę dokumenty planistyczne wyższego stopnia takie jak m.in.: Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 oraz Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 r. Zgodność pomiędzy różnymi strategiami, zwana również spójnością strategiczną, jest o tyle istotna, że w przypadku, gdy dany obszar posiada wiele strategii na różnych poziomach, ważne jest, aby strategie te były zgodne i wzajemnie się uzupełniały, a nie kolidowały lub działały sprzecznie. Spójność strategiczna pozwala również na wykorzystanie synergii, unikania sprzeczności i zapewnienia skoordynowanego działania, co przyczynia się do osiągnięcia zamierzonych rezultatów.

Cele i przedsięwzięcia LSR wykazują komplementarność, zgodność i synergię względem celów i założeń strategii wyższego szczebla, w tym z programami z których będzie finansowana LSR, co pokazują poniższe tabele.

Tabela 16 Zgodność celów i przedsięwzięć LSR z innymi dokumentami planistycznymi/strategiami wyższego rzędu

Cel	Przedsięwzięcia	Cele programów wyższego rzędu	Uzasadnienie
CEL 1. Obszar objęty działaniami wspierającymi ochronę środowiska i/lub przeciwdziałanie zmianom klimatu	P.1.1 Ochrona powietrza - termomodernizacja obiektów wraz z elementami OZE	<p>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cel szczegółowy 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów - Cel szczegółowy 1.5.3 Infrastruktura społeczna <p>Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 r.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cel operacyjny 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu - Cel operacyjny 3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski - Cel operacyjny 3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej <p>Strategia rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2023 (projekt):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cel szczegółowy 2.3. Poprawa jakości powietrza oraz zwiększenie efektywności energetycznej <p>Strategia rozwoju Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2022-2030 (projekt):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Projekt strategiczny nr 1.1.1. Edukacja Ekologiczna - Projekt strategiczny nr 1.1.2. Poprawa jakości powietrza <p>Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2023-2030 (projekt):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cel operacyjny 1.3 Zielona i niskoemisyjna gmina Zduny 	<p>CEL 1 w zakresie przedsięwzięcia 1.1 jest zgodny i komplementarny ze wskazanymi elementami programów wyższych ponieważ wpisuje się w założenia takie jak: modernizacja istniejącej infrastruktury; kompleksowa termomodernizacja; poprawa dostępności przestrzeni publicznej w aspekcie architektonicznym; działania antysmogowe; zwiększenie wykorzystania alternatywnych źródeł energii, w tym OZE; działania adaptacyjne do zmian klimatu; działania na rzecz zwiększenia liczby małych instalacji OZE; zwiększenie efektywności energetycznej poprzez termomodernizację budynków; termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej; wykorzystanie OZE oraz nowych technologii; poprawa jakości powietrza.</p>
	P.1.2 Rozwijanie zasoboszczędnej działalności gospodarczej	<p>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cel szczegółowy 2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego <p>Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 r.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cel operacyjny 1.1. Zwiększanie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu - Cel operacyjny 3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej <p>Strategia rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2023 (projekt):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cel szczegółowy 4.4. Wsparcie lokalnego rynku pracy <p>Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2023-2030 (projekt):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cel operacyjny 2.2 Przedsiębiorczy mieszkańcy gminy Zduny 	<p>CEL 1 w zakresie przedsięwzięcia 1.2 jest zgodny i komplementarny ze wskazanymi elementami programów wyższych ponieważ wpisuje się w założenia takie jak: rozwijanie wykwalifikowanych zasobów pracy oraz efektywnego wykorzystania dostępnego kapitału ludzkiego; tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości; reorientacja gospodarki materiałochłonnej do opartej na nowoczesnych technologiach; rozwój gospodarki neutralnej dla klimatu; rozwój i wsparcie dla innowacyjnej gospodarki regionu; redukcja kosztów środowiskowych; działania adaptacyjne do zmian klimatu; adaptacja do zmian na rynku pracy; wspieranie lokalnych przedsiębiorców w adaptacji do zmian społeczno-gospodarczych i środowiskowych.</p>
	P.1.3 Kształtowanie świadomości ekologicznej dzieci	<p>Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 r.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cel operacyjny 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu - Cel operacyjny 3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski <p>Strategia rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2023 (projekt):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cel szczegółowy 3.5 Integracja społeczności lokalnych i rozwój społeczeństwa obywatelskiego <p>Strategia rozwoju Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2022-2030 (projekt):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Projekt strategiczny nr 1.1.1. Edukacja Ekologiczna - Projekt strategiczny nr 1.1.4. Rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury - Projekt strategiczny nr 1.5.1. Poprawa efektywności i jakości nauczania <p>Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2023-2030 (projekt):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cel operacyjny 1.3 Zielona i niskoemisyjna gmina Zduny 	<p>CEL 1 w zakresie przedsięwzięcia 1.3 jest zgodny i komplementarny ze wskazanymi elementami programów wyższych ponieważ wpisuje się w założenia takie jak: kształtowanie kapitału społecznego; podnoszenie świadomości dzieci o zagrożeniach; organizacja wolnego czasu dla dzieci; edukacja ekologiczna i kształtowanie postaw prośrodowiskowych; wspieranie akcji i inicjatyw w sferze ochrony środowiska przyrodniczego; wdrażanie programów odpowiedzialności ekologicznej; wzmacnianie bezpieczeństwa ekologicznego i środowiskowego; integracja społeczna poprzez działania edukacyjne; miasto przyjazne ptakom i owadom; zajęcia dodatkowe dla dzieci.</p>

<p>CEL 2. Obszar aktywnych społeczności działających na rzecz rozwoju społecznego, gospodarczego w zakresie usług dla ludności oraz ochrony dziedzictwa lokalnego</p>	<p>P.2.1 Działania wspierające proces włączenia społecznego osób w niekorzystnej sytuacji, seniorów oraz ludzi młodych</p>	<p>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cel szczegółowy 1.5.3 Infrastruktura społeczna – Cel szczegółowy 2.1.3 Zwiększanie zasobów rynku pracy i rozwój kapitału społecznego <p>Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 r.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cel operacyjny 2.2 Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom – Cel operacyjny 2.3 Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu <p>Strategia rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2023 (projekt):</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cel szczegółowy 3.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz wspieranie równego dostępu do wysokiej jakości usług społecznych i zdrowotnych – Cel szczegółowy 3.4 poprawa infrastruktury turystycznej oraz integracja związanej z nią oferty dla mieszkańców – Cel szczegółowy 3.5 Integracja społeczności lokalnych i rozwój społeczeństwa obywatelskiego <p>Strategia rozwoju Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2022-2030 (projekt):</p> <ul style="list-style-type: none"> – Projekt strategiczny nr 1.6.3. Bogata oferta dla seniorów – Projekt strategiczny nr 1.7.1. Wspieranie aktywności i integracji mieszkańców – Projekt strategiczny nr 3.2.1. Bogata oferta kulturalna i rozrywkowa <p>Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Krotoszyn 2030:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kierunek działania 1.5 Rozwój i poprawa dostępności do oferty usług edukacyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych – Kierunek działania 2.3 Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i zwiększenie udziału organizacji pozarządowych /podmiotów ekonomii społecznej w obszarach profilaktyki, aktywizacji i pomocy osobom wykluczonym społecznie lub zagrożonym wykluczeniem – Kierunek działania 3.2 Rozwój oferty usług aktywnych form spędzania wolnego czasu dla rodzin z dziećmi i rozwoju zainteresowań dzieci i młodzieży – Kierunek działania 6.3 Wsparcie aktywności mieszkańców na rzecz projektowania i wdrażania inicjatyw służących lokalnej społeczności oraz rozwiązywaniu problemów społecznych <p>Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2021-2027:</p> <ul style="list-style-type: none"> – cel operacyjny 2.5 Włączenie społeczne osób niepełnosprawnych oraz poprawa jakości ich życia oraz tworzenie pozytywnych postaw społecznych wobec nich 	<p>CEL 2 w zakresie przedsięwzięcia 2.1 jest zgodny i komplementarny ze wskazanymi elementami programów wyższych ponieważ wpisuje się w założenia takie jak: zwiększenie udziału np. osób starszych w życiu społecznym; promocja aktywności zawodowej i społecznej seniorów; działania na rzecz zwiększenia dostępności usług dla osób starszych; poprawa dostępu do produktów i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym bez względu na płeć, wiek czy inne kategorie społeczno-kulturowe; rozwój przemysłu czasu wolnego; atrakcyjna oferta spędzania wolnego czasu w tym rozwój inicjatyw w zakresie aktywności fizycznej; promowanie integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w szczególności poprzez działania aktywizacyjne, edukacyjne, informacyjne; upowszechnianie informacji o dostępności usług świadczonych na rzecz osób starszych przez instytucje i organizacje; współpraca z organizacjami pozarządowymi; aktywizacja intelektualna i kulturalna środowiska lokalnego; rozwój oferty dla młodzieży; poszerzenie, urozmaicenie i dostosowanie ofert kulturalnych i edukacyjnych do różnych grup wiekowych; programy zwiększające aktywność mieszkańców, wspieranie społeczeństwa obywatelskiego, realizacja działań edukacyjnych; stosowane zasady aktywnego i zdrowego starzenia społeczeństwa.</p>
---	--	---	--

	<p>P.2.2 Wsparcie rozwoju usług dla ludności poprzez podejmowanie działalności gospodarczej</p>	<p>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cel szczegółowy 1.5.3 Infrastruktura społeczna – Cel szczegółowy 2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego – Cel szczegółowy 2.1.3 Zwiększanie zasobów rynku pracy i rozwój kapitału społecznego – Cel szczegółowy 2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym <p>Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 r. :</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cel operacyjny 1.2 Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia – Cel operacyjny 2.2 Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom – Cel operacyjny 3.1 Poprawa jakości i dostępności edukacji na wszystkich jej etapach <p>Strategia rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2023 (projekt):</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cel szczegółowy 3.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz wspieranie równego dostępu do wysokiej jakości usług społecznych i zdrowotnych – Cel szczegółowy 4.4. Wsparcie lokalnego rynku pracy <p>Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2023-2030 (projekt):</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cel operacyjny: 2.2 Przedsiębiorczy mieszkańcy gminy Zduny <p>Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Krotoszyn 2030:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kierunek działania 2.1 Rozwój aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu. Wdrażanie działań i programów na rzecz reintegracji zawodowej i społecznej osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób z niepełnosprawnością, osób w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy. <p>Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2021-2027:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cel operacyjny 3.6 Zwiększony poziom zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami, zagrożonych wykluczeniem społecznym i osób starszych 	<p>CEL 2 w zakresie przedsięwzięcia 2.2 jest zgodny i komplementarny ze wskazanymi elementami programów wyższych ponieważ wpisuje się w założenia takie jak: dostępność przestrzeni dóbr i usług zwiększających udział osób starszych; rozwijanie wykwalifikowanych zasobów pracy oraz efektywnego wykorzystania dostępnego kapitału ludzkiego; promocja aktywności zawodowej i społecznej seniorów; tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości na różnych obszarach; aktywizacja niewykorzystanych zasobów pracy; poprawa dostępu do produktów i usług; wsparcie kobiet w możliwości szybkiego powrotu na rynek pracy; aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; promowanie samozatrudnienia; wsparcie działań aktywizujących osoby bezrobotne; wsparcie potencjału osób młodych dla rozwoju gospodarki innowacyjnej; wspieranie mieszkańców w zakładaniu nowych działalności gospodarczych.</p>
	<p>P.2.3 Wsparcie partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego, w szczególności organizacji pozarządowych</p>	<p>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cel szczegółowy 2.1.3 Zwiększanie zasobów rynku pracy i rozwój kapitału społecznego <p>Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 r.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cel operacyjny 2.3 Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu <p>Strategia rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2023 (projekt):</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cel szczegółowy 3.5 Integracja społeczności lokalnych i rozwój społeczeństwa obywatelskiego <p>Strategia rozwoju Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2022-2030 (projekt):</p> <ul style="list-style-type: none"> – Projekt strategiczny nr. 1.7.1. Wspieranie aktywności i integracji mieszkańców – Projekt strategiczny nr 1.7.4. Aktywne partnerstwa gminy – Projekt strategiczny nr 2.1.2. Promocja i rozwój lokalnych produktów i usług <p>Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2023-2030 (projekt):</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cel operacyjny: 3.3 Szerokie możliwości spędzania czasu wolnego oraz integracji mieszkańców <p>Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Krotoszyn 2030 :</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kierunek działania 2.3 Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i zwiększenie udziału organizacji pozarządowych /podmiotów ekonomii społecznej w obszarach profilaktyki, aktywizacji i pomocy osobom wykluczonym społecznie lub zagrożonym wykluczeniem – Kierunek działania 6.2 Zwiększenie potencjału mieszkańców w działaniach służących lokalnej społeczności i integracji międzypokoleniowej. Wsparcie liderów w aktywnym i świadomym działaniu 	<p>CEL 2 w zakresie przedsięwzięcia 2.3 jest zgodny i komplementarny ze wskazanymi elementami programów wyższych ponieważ wpisuje się w założenia takie jak: współpraca z organizacjami pozarządowymi w celu podniesienia jakości życia mieszkańców; wzmocnienie postaw prospołecznych, równościowych; wzmocnienie potencjału kulturowego; promowanie integracji społecznej; wsparcie powstawania stowarzyszeń wpierających aktywność gminy na różnych płaszczyznach; współpraca z Kołami Gospodyń Wiejskich; wsparcie organizacji pozarządowych; zwiększenie udziału organizacji pozarządowych w obszarach profilaktyki, aktywizacji i pomocy osobom wykluczonym społecznie lub zagrożonym wykluczeniem; współpraca merytoryczna i finansowa z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami.</p>

	P.2.4 Działania służące ochronie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego polskiej wsi	<p>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cel szczegółowy 2.1.3 Zwiększanie zasobów rynku pracy i rozwój kapitału społecznego <p>Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 r.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cel operacyjny 2.3 Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu <p>Strategia rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2023 (projekt):</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cel szczegółowy 3.3 Ochrona i popularyzacja dziedzictwa kulturowego <p>Strategia rozwoju Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2022-2030 (projekt):</p> <ul style="list-style-type: none"> – Projekt strategiczny nr 3.2.1. Bogata oferta kulturalna i rozrywkowa 	<p>CEL 2 w zakresie przedsięwzięcia 2.4 jest zgodny i komplementarny ze wskazanymi elementami programów wyższych ponieważ wpisuje się w założenia takie jak: pełniejsze wykorzystanie zasobów kultury i dziedzictwa narodowego; wspomaganie lokalnych inicjatyw i form twórczego uczestnictwa w przedsięwzięciach kulturalnych; wzmacnianie potencjału kulturowego i infrastruktury kultury; wsparcie przestrzeni przeznaczonej do edukacji kulturalnej; ochrona i rewitalizacja obiektów materialnego dziedzictwa historycznego; wzmacnianie społecznej świadomości historycznej wpływającej na poziom rozwoju kulturowego społeczności lokalnej; poszerzanie, urozmaicanie i dostosowanie oferty kulturalnej i edukacyjnej do różnych grup wiekowych mających wpływ na świadomość dziedzictwa kulturowego; wzrost wiedzy na temat lokalnego dziedzictwa kulturowego poprzez szerokorozumianą promocję tożsamości regionalnej.</p>
	P.2.5 Aktywizacja liderów lokalnych oraz członków LGD dla lepszej animacji i integracji lokalnych społeczności	<p>Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 r.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cel operacyjny 2.3 Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu <p>Strategia rozwoju Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2022-2030 (projekt):</p> <ul style="list-style-type: none"> – Projekt strategiczny nr 1.7.1. Wspieranie aktywności i integracji mieszkańców – Projekt strategiczny nr 3.2.1. Bogata oferta kulturalna i rozrywkowa <p>Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2023-2030 (projekt):</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cel operacyjny: 3.3 Szerokie możliwości spędzania czasu wolnego oraz integracji mieszkańców <p>Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Krotoszyn 2030:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kierunek działań 1.5 Rozwój i poprawa dostępności do oferty usług edukacyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych – Kierunek działań 6.2 Zwiększenie potencjału mieszkańców w działaniach służących lokalnej społeczności i integracji międzypokoleniowej. Wsparcie liderów w aktywnym i świadomym działaniu – Kierunek działań 6.3 Wsparcie aktywności mieszkańców na rzecz projektowania i wdrażania inicjatyw służących lokalnej społeczności oraz rozwiązywaniu problemów społecznych 	<p>CEL 2 w zakresie przedsięwzięcia 2.5 jest zgodny i komplementarny ze wskazanymi elementami programów wyższych ponieważ wpisuje się w założenia takie jak: kształtowanie i wzmacnianie postaw prospołecznych, równowartościowych; aktywizacja i integracja młodzieży; dostosowanie ofert kulturalnych i edukacyjnych do różnych grup wiekowych; uruchomienie nowych miejsc integracji; opracowanie i realizacja projektów i programów zwiększających aktywność mieszkańców w zakresie rozwoju osobistego, intelektualnego i aktywności ruchowej; inicjowanie działań i organizacja lokalnych spotkań mieszkańców; realizacja działań edukacyjnych, takich jak np. kursy, szkolenia, warsztaty oraz wizy studyjne, służące rozwojowi kompetencji liderkich wśród mieszkańców.</p>

CEL 3. Obszar wyposażony w niekomercyjną infrastrukturę publiczną	P.3.1 Lepszy dostęp do małej infrastruktury publicznej	<p>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cel szczegółowy 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów – Cel szczegółowy 1.5.3 Infrastruktura społeczna <p>Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 r.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cel operacyjny 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu <p>Strategia rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2023 (projekt):</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cel szczegółowy 3.4 Poprawa infrastruktury turystycznej oraz integracja związanej z nią oferty dla mieszkańców. <p>Strategia rozwoju Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2022-2030 (projekt):</p> <ul style="list-style-type: none"> – Projekt strategiczny nr 1.1.4. Rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury – Projekt strategiczny nr 1.3.2. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych – Projekt strategiczny nr 1.5.2. Rozwój infrastruktury żłobkowej i przedszkolnej – Projekt strategiczny nr 1.5.3. Poprawa warunków nauczania w publicznych przedszkolach i szkołach podstawowych – Projekt strategiczny nr 3.1.2. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej – Projekt strategiczny nr 3.2.2. Rozbudowa i modernizacja obiektów instytucji kultury <p>Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2023-2030 (projekt):</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cel operacyjny: 1.1 Rozwój spójnej i funkcjonalnej infrastruktury – Cel operacyjny: 1.4 Funkcjonalna i bezpieczna przestrzeń publiczna – Cel operacyjny: 3.3 Szerokie możliwości spędzania czasu wolnego oraz integracji mieszkańców 	<p>CEL 3 w zakresie przedsięwzięcia 3.1. jest zgodny i komplementarny ze wskazanymi elementami programów wyższych ponieważ wpisuje się w założenia takie jak: wspieranie rozwoju infrastruktury; modernizacja infrastruktury; kontynuowanie działań zmierzających do wyrównywania różnicowań między i wewnątrzregionalnych w dostępie do infrastruktury usług publicznych; poprawa dostępności przestrzeni publicznej oraz usług publicznych zarówno w aspekcie architektonicznym, jak też informacyjnym i komunikacyjnym; tworzenie przestrzeni do poszukiwań i inspiracji, miejsc spotkań dla różnych grup społecznych, gdzie dokonuje się edukacja kulturalna; rozwój infrastruktury turystycznej; poprawa estetyki i tworzenie przyjaznej przestrzeni; prowadzenie procesu rewitalizacji na zdegradowanych obszarach; modernizacja budynku szkoły; modernizacja pracowni komputerowych; budowa boiska; modernizacja infrastruktury sportowej; rozbudowa i modernizacja obiektów instytucji kultury; poprawa stanu technicznego budynków przestrzeni publicznej; rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej.</p>
CEL 4. Obszar o ułatwionym dostępie do dobrej jakości edukacji przedszkolnej i szkolnej	P.4.1 Poprawa dostępności i jakości edukacji przedszkolnej	<p>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cel szczegółowy 1.5.3 Infrastruktura społeczna – Cel szczegółowy 2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego – Cel szczegółowy 2.1.1 Kształcenie Wyższe i Zawodowe <p>Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 r.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cel operacyjny 1.3 Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy – Cel operacyjny 2.2 Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom <p>Strategia rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2023 (projekt):</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cel szczegółowy 3.1. Poprawa jakości i dostępności edukacji na wszystkich jej etapach <p>Strategia rozwoju Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2022-2030 (projekt):</p> <ul style="list-style-type: none"> – Projekt strategiczny nr 1.5.1. Poprawa efektywności i jakości nauczania – Projekt strategiczny nr 1.5.2. Rozwój infrastruktury żłobkowej i przedszkolnej <p>Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2023-2030 (projekt):</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cel operacyjny: 3.1 Wysoka jakość systemu oświaty i opieki nad dziećmi 	<p>CEL 4 w zakresie przedsięwzięcia 4.1. jest zgodny i komplementarny ze wskazanymi elementami programów wyższych ponieważ wpisuje się w założenia takie jak: poprawa dostępności do instytucji opieki przedszkolnej; działania wspierające wysokiej jakości edukację włączającą, opartą na nowym modelu kształcenia dzieci; poprawa jakości edukacji i kształcenia na wszystkich jego etapach, w tym efektywności systemu edukacji formalnej oraz upowszechnienia i zwiększania efektywności uczenia się innego niż formalne dla wszystkich grup wiekowych; wyrównywanie szans edukacyjnych; działania na rzecz podnoszenia umiejętności i kompetencji cyfrowych; działania na rzecz zwiększenia dostępności do wysokiej jakości wychowania przedszkolnego; podniesieniu jakości wyposażenia przedszkoli; projekty związane z rozwojem i doposażeniem infrastruktury edukacyjnej; zajęcia dodatkowe dla dzieci; modernizacja i doposażenie obiektów przedszkolnych.</p>

	<p>P.4.2 Wyposażenie uczniów w wiedzę i umiejętności stosownie do ich rozwoju i zdolności</p>	<p>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cel szczegółowy 2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego – Cel szczegółowy 2.1.1 Kształcenie Wyższe i Zawodowe <p>Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 r.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cel operacyjny 1.3 Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy – Cel operacyjny 2.2 Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom <p>Strategia rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2023 (projekt):</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cel szczegółowy 3.1. Poprawa jakości i dostępności edukacji na wszystkich jej etapach <p>Strategia rozwoju Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2022-2030 (projekt):</p> <ul style="list-style-type: none"> – Projekt strategiczny nr 1.5.1. Poprawa efektywności i jakości nauczania <p>Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2023-2030 (projekt):</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cel operacyjny: 3.1 Wysoka jakość systemu oświaty i opieki nad dziećmi 	<p>CEL 4 w zakresie przedsięwzięcia 4.2. jest zgodny i komplementarny ze wskazanymi elementami programów wyższych ponieważ wpisuje się w założenia takie jak: działania wspierające wysokiej jakości edukację włączającą, opartą na nowym modelu kształcenia młodzieży; poprawa jakości edukacji i kształcenia na wszystkich jego etapach, w tym efektywności systemu edukacji formalnej oraz upowszechnienia i zwiększania efektywności uczenia się innego niż formalne dla wszystkich grup wiekowych; lepsze dopasowanie edukacji i kształcenia do wymagań stawianych przez współczesny rynek pracy, co wiąże się z rozwijaniem umiejętności uniwersalnych w tym umiejętności społecznych związanych ze współpracą i komunikacją, umiejętności językowych (edukacja dwujęzyczna), praktycznych, przedsiębiorczości, samodzielności; wspieranie rozwoju talentów i indywidualnych zdolności, a także kwalifikacji i kompetencji; wyrównywanie szans edukacyjnych; działania na rzecz podnoszenia umiejętności i kompetencji cyfrowych; podnoszenie kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych, a także prowadzących do wdrożenia tzw. „ścieżek poprawy umiejętności”; wsparcie zrównoważonych inwestycji w kształcenie i szkolenie; zajęcia dodatkowe dla dzieci i młodzieży; zapewnienie szerokiej oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży; kontynuacja wsparcia dla uczniów zarówno uzdolnionych, jak i mierzącymi się z trudnościami w nauce.</p>
--	---	---	--

Źródło: opracowanie własne

Zgodność LSR z celami określonymi w programach, z których finansowana będzie LSR

Tabela 17 Zgodność LSR z programami, z których będzie finansowana

Cel	Przedsięwzięcia	Cele i przedsięwzięcia LSR są zgodne z następującymi celami programów, z których finansowana będzie LSR:
CEL 1. Obszar objęty działaniami wspierającymi ochronę środowiska i/lub przeciwdziałanie zmianom klimatu	P.1.1 Ochrona powietrza - termomodernizacja obiektów wraz z elementami OZE	Powiązanie z EFRR w zakresie Priorytet FEWP.08 Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (EFRR), Działanie FEWP.08.01 Wspieranie rozwoju programowanego w Lokalnych Strategiach Rozwoju (RLKS), w zakresie c) Ochrona powietrza. Działania polegające na zastosowaniu elementów termomodernizacyjnych i OZE w projektach bazujących na wykorzystaniu potencjału lokalnego tj.np. świetlic wiejskich, OSP, ośrodków kultury, muzeów itp.
	P.1.2 Rozwijanie zasobooszczędnej działalności gospodarczej	Powiązanie z PS WPR w ramach zakresu wsparcia 1. „Rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój biogospodarki lub zielonej gospodarki poprzez b) rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarczej”. Działania polegające na wsparciu przedsiębiorców (z wyłączeniem przedsiębiorców świadczących usługi dla rolnictwa) w zakresie zasobooszczędności oraz działania polegające na wsparciu nowych technologii w firmie pozwalające na zwiększenie ochrony środowiska w prowadzonych działaniach.
	P.1.3 Kształtowanie świadomości ekologicznej dzieci	Powiązanie z PS WPR w ramach zakresu wsparcia nr 7. „Kształtowanie świadomości obywatelskiej o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa, gospodarki rolno-spożywczej, zielonej gospodarki, biogospodarki, wsparcie rozwoju wiedzy i umiejętności w zakresie innowacyjności, cyfryzacji lub przedsiębiorczości, a także wzmacnianie programów edukacji liderów życia publicznego i społecznego, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych”. Działania polegające na kształtowaniu świadomości obywatelskiej w zakresie zrównoważonego rolnictwa oraz ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego polskiej wsi poprzez organizację warsztatów dla uczniów szkół podstawowych.
CEL 2. Obszar aktywnych społeczności działających na rzecz rozwoju społecznego, gospodarczego w zakresie usług dla ludności oraz ochrony dziedzictwa lokalnego	P.2.1 Działania wspierające proces włączenia społecznego osób w niekorzystnej sytuacji, seniorów oraz ludzi młodych	Powiązanie z PS WPR w ramach zakresu wsparcia 8. „Włączenie społeczne seniorów, ludzi młodych i osób w niekorzystnej sytuacji”. Działania wspierające proces włączenia społecznego osób w niekorzystnej sytuacji, seniorów oraz ludzi młodych tj. organizacja działań aktywizujących i integrujących takich jak np. festyny, konkursy, koncerty, spotkania, imprezy, warsztaty, kursy, tworzenie systemu dziennego wypoczynku itp.
	P.2.2 Wsparcie rozwoju usług dla ludności poprzez podejmowanie działalności gospodarczej	Powiązanie z PS WPR w ramach zakresu wsparcia 1. „Rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój biogospodarki lub zielonej gospodarki poprzez: a. Podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej przez osoby fizyczne”. Działania polegające na otwieraniu działalności gospodarczej świadczącej usługi dla ludności przez osoby w niekorzystnej sytuacji lub seniorów lub ludzi młodych do 25 r.ż. z wyłączeniem działalności świadczących usługi dla rolnictwa.
	P.2.3 Wsparcie partnerów społecznych i organizacji społecznej obywatelskiego, w szczególności organizacji pozarządowych	Powiązanie z EFS+ w zakresie Priorytet FEWP.09 Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (EFS+), Działanie FEWP.09.05 Aktywizacja społeczna osób najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym, budowanie lokalnego potencjału społeczeństwa obywatelskiego i zarządzanie strategią LSR. Działania wspierające organizacje społeczne poprzez np. podnoszenie kompetencji obszaru LSR oraz doposażenie NGO.
	P.2.4 Działania służące ochronie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego polskiej wsi	Powiązanie z PS WPR w ramach zakresu wsparcia 9. „Ochrona dziedzictwa kulturowego lub przyrodniczego polskiej wsi”. Działania służące ochronie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego polskiej wsi poprzez np. modernizację parków, rewitalizację miejsc zabytkowych, zagospodarowanie przestrzeni publicznej, kultywowanie miejsc dziedzictwa kulturowego, wsparcie dziedzictwa kulturowego w postaci zakup strojów ludowych, organizacje spotkań: edukacyjnych, informacyjnych, integracyjnych, animujących np. przeglądy, warsztaty, festiwale, doposażenia zespołów ludowych i orkiestr dętych, itp.

	P.2.5 Aktywizacja liderów lokalnych oraz członków LGD dla lepszej animacji i integracji lokalnych społeczności	Powiązanie z PS WPR w ramach zakresu wsparcia nr 7 „Kształtowanie świadomości obywatelskiej o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa, gospodarki rolno-spożywczej, zielonej gospodarki, biogospodarki, wsparcie rozwoju wiedzy i umiejętności w zakresie innowacyjności, cyfryzacji lub przedsiębiorczości, a także wzmacnianie programów edukacji liderów życia publicznego i społecznego, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych”. Działania podnoszące aktywność liderów lokalnych oraz członków LGD dla lepszej animacji i integracji lokalnych społeczności poprzez organizację spotkań edukacyjno-informacyjnych takich jak szkolenia, warsztaty, imprezy, wyjazdy studyjne etc.
CEL 3. Obszar wyposażony w niekomercyjną infrastrukturę publiczną	P.3.1 Lepszy dostęp do małej infrastruktury publicznej	Powiązanie z PS WPR w ramach zakresu wsparcia nr 6 „Poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej”. W ramach CELU 3 planuje się realizację tzw. „infrastruktury publicznej”. Z przeprowadzonych konsultacji społecznych oraz innych metod partycypacji na etapie przygotowania LSR wynika, iż pomimo dofinansowania wielu operacji w ramach PROW 2007-2013 oraz 2014-2020, nadal występują braki w zakresie niekomercyjnej infrastruktury publicznej. Cel ten planuje się zrealizować poprzez wnioski złożone przez jednostki samorządu terytorialnego lub samorządowe instytucje kultury na realizację operacji poprawiających dostęp do małej infrastruktury publicznej, która służy zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnej tj. np. budowa placów zabaw, w tym interaktywnych, siłowni zewnętrznych, zagospodarowanie przestrzeni publicznej dla spotkań mieszkańców, przystanki rowerowe, trasy/ścieżki i tarasy widokowe, boiska, miejsca rekreacji, świetlice wiejskie, ośrodki kultury itp.
CEL 4. Obszar o ułatwionym dostępie do dobrej jakości edukacji przedszkolnej i szkolnej	P.4.1 Poprawa dostępności i jakości edukacji przedszkolnej	Powiązanie z EFS+ w zakresie Priorytetu FEWP.09 Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (EFS+), Działanie FEWP.09.02 Edukacja przedszkolna, ogólna oraz kształcenie zawodowe w ramach rozwoju lokalnego. Działania służące poprawie dostępności i jakości edukacji przedszkolnej poprzez np. tworzenie nowych miejsc, utrzymanie miejsc przedszkolnych, rozwijanie jakości edukacji, oferowanie zajęć dodatkowych itp.
	P.4.2 Wyposażenie uczniów w wiedzę i umiejętności stosownie do ich rozwoju i zdolności	

Źródło: opracowanie własne

W LSR zastosowano mechanizm, który zapewnia spójność i komplementarność wsparcia, poprzez umożliwienie aplikowania o inne środki wsparcia zewnętrznego niezależnie od środków dostępnych w LSR. Cele/przedsięwzięcia LSR, na których realizację LGD zamierza się ubiegać o wsparcie z innych programów/funduszy zostały opisane w tabeli 21 *Inne potencjalne źródła finansowania LSR* w rozdziale IX LSR.

Komplementarności i synergia przedsięwzięć LSR

Komplementarność stanowi jedną z podstawowych zasad wdrażania polityki wspólnotowej. Jej efektem jest wzmocnienie realizowanych działań i bardziej racjonalne wydatkowanie środków, a także możliwość uzyskania dodatkowych korzyści na różnych etapach realizacji projektów, które wzmacniają efekt osiągnięcia celu. Komplementarność istnieje już na poziomie identyfikacji, że przynajmniej dwa przedsięwzięcia przyczyniają się do realizacji wspólnego celu.

Synergia stanowi wzajemne wzmacnianie się efektów i współdziałanie komplementarnych przedsięwzięć lub elementów tych przedsięwzięć, co sprawia, że jest „wartością dodaną” ponad prostą sumę osiągniętych rezultatów. O efekcie synergii można mówić, gdy realizacja projektów przyczynia się do uzyskania wartości dodanej tak, że realizacja każdego projektu z osobna w innym miejscu, czasie i dla innych odbiorców dałaby w sumie gorsze efekty niż realizacja tych samych projektów na tym samym obszarze, w tym samym czasie i dla tych samych uczestników. Nie zawsze jednak w efekcie realizacji projektów komplementarnych jest możliwe od razu lub w ogóle osiągnięcie synergii. Określenie faktycznych efektów synergicznych, jakie zaistniały w wyniku komplementarności jest często możliwe dopiero po zakończeniu projektów, ponieważ zdarza się, że ujawniają się po pewnym czasie od wdrożenia działań. Na etapie realizacji przedsięwzięć lub bezpośrednio po ich zakończeniu można natomiast mówić o synergii potencjalnej, która jest bezpośrednim efektem zaistniałej komplementarności, np. zwiększenie wskaźników rezultatu lub produktu, większa skuteczność podjętych działań, lepsza trwałość efektów, bardziej kompleksowe zaspokojenie potrzeb lub rozwiązanie problemów.

Komplementarność strategii występuje na dwóch etapach: tworzenia LSR i wdrażania LSR. Każdy z nich zakłada zaangażowanie reprezentantów wszystkich sektorów tworzących partnerstwo LGD:

- na etapie tworzenia LSR – do diagnozy potrzeb, problemów, potencjału, zasobów i oczekiwań obszaru i jego mieszkańców, co powoduje, że ujęcie lokalnej sytuacji społeczno-gospodarczej jest zweryfikowane kompleksowo z różnych punktów widzenia;
- na etapie wdrażania LSR – do realizacji działań w odpowiedzi na przyjęte w wyniku powyższej diagnozy założenia strategii.

W konsekwencji dalsza identyfikacja komplementarności w dokumencie LSR została przeprowadzona na następujących ogólnych poziomach:

- LSR:
  - komplementarność wynikająca z diagnozy – teoria dotycząca komplementarności wskazuje, że jeżeli poszczególne jednostki wychodzą od strategii rozwoju danego obszaru, to komplementarność jest naturalnym elementem wynikającym z analizy potrzeb i potencjału, przy czym ważne jest tutaj trafne zdefiniowanie obszaru, jego mieszkańców oraz występujących problemów, tak by właściwie dostosować możliwe działania do posiadanych zasobów i środków, co zostało zrealizowane na etapie tworzenia LSR;
  - komplementarność jednookresowa – występująca w przypadku finansowania działań w tym samym okresie programowania;
  - komplementarność geograficzna (terytorialna) – zachodząca w przypadku ukierunkowania pomocy na projekty realizujące wspólny cel na tym samym obszarze bądź przeznaczone do tych samych środowisk, przy czym są to tereny rozumiane wężej niż teren województwa;
  - komplementarność wielofunduszowa – obejmująca finansowanie strategii z różnych funduszy (EFRR, PS WPR, EFS+).
- cele LSR:
  - komplementarność międzyfunduszowa – obejmująca przedsięwzięcia w ramach danego celu finansowane z różnych funduszy (EFRR, PS WPR, EFS+).
- przedsięwzięcia LSR:
  - komplementarność wewnątrzfunduszowa – obejmująca projekty w ramach danego przedsięwzięcia finansowane z tego samego funduszu;
  - komplementarność funkcjonalna – zachodząca w przypadku wzajemnego dopełniania się projektów, których realizacja pozwala na osiągnięcie wspólnego celu, przy czym powiązania mogą być różne pod względem typów projekty, realizowane przez jednego lub przez większą liczbę beneficjentów;
  - komplementarność przedmiotowa – zachodząca w przypadku ukierunkowania pomocy na konkretny problem lub potrzebę społeczno-gospodarczą;
  - komplementarność strategiczna – obejmująca wszystkie projekty w ramach przedsięwzięć, które składają się na całą LSR.

Następnie identyfikacja komplementarności obejmuje szczegółową analizę celów i przedsięwzięć LSR, z uwzględnieniem efektu synergii, który można założyć na etapie tworzenia strategii:

- **CEL 1 – wszystkie przedsięwzięcia w ramach CELU 1 wykazują w wysokim stopniu:**
  - **komplementarność względem siebie**, poprzez:
    - przyczynianie się do realizacji wspólnego celu;
    - zapewnienie wsparcia za pośrednictwem naborów wniosków o przyznanie pomocy dla reprezentantów każdego sektora tworzącego partnerstwo LSR (tj. publicznego, społecznego i gospodarczego) z każdej gminy objętej LSR, przez co każdy z nich, realizując projekty, wzajemnie dopełnia się, zapewniając możliwość kompleksowego wspierania wszystkich rodzajów reprezentantów tworzących partnerstwo LGD w realizacji wspólnego celu na całym obszarze, a ich różnorodność wpływa na uzupełniający się charakter, wykluczający powielanie się działań;
  - **synergię względem siebie**, polegającą na tym, że poprzez realizację projektów, z których każdy zakłada działania na rzecz ochrony środowiska i/lub przeciwdziałania zmianom klimatu, współdziałają one w różnorodnym i kompleksowym zakresie w osiągnięciu wspólnego celu.
- **CEL 2 – wszystkie przedsięwzięcia w ramach CELU 2 wykazują w wysokim stopniu:**
  - **komplementarność względem siebie**, poprzez:
    - przyczynianie się do realizacji wspólnego celu;
    - zapewnienie wsparcia za pośrednictwem naborów wniosków o przyznanie pomocy dla reprezentantów każdego sektora tworzącego partnerstwo LSR (tj. publicznego, społecznego i gospodarczego) z każdej gminy objętej LSR, przez co każdy z nich, realizując projekty, wzajemnie dopełnia się, zapewniając możliwość kompleksowego wspierania wszystkich rodzajów reprezentantów tworzących partnerstwo LGD w realizacji wspólnego celu na całym obszarze, a ich różnorodność wpływa na uzupełniający się charakter, wykluczający powielanie się działań;
    - zapewnienie wsparcia z wykorzystaniem wszystkich dostępnych sposobów realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, animacja) zapewniając możliwość kompleksowego wspierania wszystkich rodzajów reprezentantów tworzących partnerstwo LGD w realizacji wspólnego celu na całym obszarze;
  - **synergię względem siebie**, polegającą na tym, że każdy z nich:
    - zakłada udział osób z grup w niekorzystnej sytuacji tj. kobiet i osób puszkujących zatrudnienia, seniorów i osób młodych, na różnych poziomach ich realizacji (od wnioskodawców przez grupy docelowe po odbiorców bezpośrednich i pośrednich), przez co zostają oni objęci różnorodnym i kompleksowym wsparciem, które przyczynia się do osiągnięcia wspólnego celu;
    - przyczynia się do aktywizacji lokalnych społeczności w różnorodnym zakresie, implementując ich zaangażowanie w rozwój całego obszaru objętego LSR w każdym sektorze (publicznym, społecznym i gospodarczym).
- **CEL 3 – przedsięwzięcie w ramach CELU 3 wykazuje w wysokim stopniu komplementarność i synergię**, poprzez realizację projektów zakładających działania na rzecz rozwoju niekomercyjnej infrastruktury, które bezpośrednio przyczyniają się do osiągnięcia celu.
- **CEL 4 – wszystkie przedsięwzięcia w ramach CELU 4 wykazują w wysokim stopniu:**
  - **komplementarność względem siebie**, poprzez:
    - przyczynianie się do realizacji wspólnego celu;
    - zapewnienie wsparcia odbiorców edukacji na jej dwóch następujących po sobie poziomach (przedszkolnej i szkolnej) a ich różnorodność wpływa na uzupełniający się charakter, wykluczający powielanie się działań;
  - **synergię względem siebie**, polegającą na tym, że poprzez realizację projektów zakładających działania na rzecz podnoszenia jakości edukacji, współdziałają one w różnorodnym i kompleksowym zakresie w osiągnięciu wspólnego celu.

Ponadto **zachodzi również komplementarność pomiędzy następującymi celami i przedsięwzięciami:**

- Cel 1 / P.1.1 – Cel 3 / P.3.1: przedsięwzięcia uzupełniają się w zakresie działań skierowanych na niekomercyjną infrastrukturę przeznaczoną dla użyteczności przez lokalną społeczność;
- Cel 1 / P.1.1 oraz Cel 3 / P.3.1 – Cel 2 / P.2.1 i P.2.3: przedsięwzięcia uzupełniają się poprzez zaplanowaną harmonizację zakresów tematycznych następujących po sobie naborów wniosków – w pierwszej kolejności będą realizowane nabory wniosków w ramach P.1.1 oraz P.3.3 a w późniejszym terminie nabory wniosków w ramach P.2.1 i P.2.3, które w kryteriach oceny i wyboru na poziomie LGD będą premiowane jeśli realizacja ich działań będzie uwzględniać wykorzystanie niekomercyjnej infrastruktury objętej wsparciem w ramach P.1.1 lub P.3.1;
- Cel 1 / P.1.2 – Cel 2 / P.2.2: przedsięwzięcia uzupełniają się poprzez ukierunkowanie na rozwój przedsiębiorczości na obszarze LSR;

- Cel 1 / P.1.3 – Cel 4 / P.4.2: przedsięwzięcia uzupełniają się poprzez ukierunkowanie działań na edukację dzieci;
- Cel 2 / P.2.3 i P.2.5: przedsięwzięcia uzupełniają się poprzez ukierunkowanie na wsparcie sektora społecznego.

Wartość dodana podejścia LEADER w realizacji LSR to przede wszystkim korzyści planowane do osiągnięcia poprzez jej wdrożenie:

- oddolność: podczas tworzenia LSR dbano o szeroką partycypację społeczności lokalnej, tak by była ona rzeczywistą odpowiedzią na zróżnicowane potrzeby obszaru; zaplanowano również udział wszystkich sektorów we wdrażaniu strategii, tak by ich reprezentanci mieli realny wpływ na dokonywanie zmian;
- terytorialność: LSR jest opracowana dla spójnego obszaru siedmiu gmin tworzących partnerstwo LGD, tak by rozwój obejmował całe terytorium, a nie tylko pojedyncze gminy; to powoduje efekt synergii, polegający na tym, że realizacja wielu projektów w ramach danego przedsięwzięcia na całym obszarze da kompleksowe efekty dla rozwoju całego terenu objętego LSR w tym samym czasie.
- zintegrowanie i partnerstwo: LSR bazuje na trójsektorowym podejściu do rozwoju obszaru, wyrażającym się współpracą sektorów publicznego, gospodarczego i społecznego w strukturach LGD; działania związane z rozwojem przedsiębiorczości zaplanowane w LSR integrują różne dziedziny gospodarki związanymi z zasobooszczędnością i usługami dla ludności; LSR w swojej strukturze integruje również różne fundusze do realizacji zaplanowanych celów; planuje się również faworyzowanie projektów realizowanych w partnerstwie w ramach projektów grantowych;
- innowacyjność (w skali lokalnej): LSR zakłada promowanie innowacyjności w szczególności na poziomie projektów realizowanych przez beneficjentów pomocy, tak, by kreować dodatkową szansę dla rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru oraz poprawy jego konkurencyjności;
- sieciowanie i współpraca: dzięki współpracy lokalnych grup działania zarówno na poziomie wojewódzkim jak i ogólnopolskim, obszar objęty LSR może uwzględniać i wykorzystywać swoją różnorodność poprzez wymianę nowych pomysłów i doświadczeń z innymi obszarami, a także zapożyczać i udostępniać skuteczne podejścia oraz dobre praktyki;

Komplementarna pod wieloma względami strategia zakłada, oprócz realizacji przyjętych wskaźników produktu i rezultatu, **szereg dodatkowych aspektów wartości dodanych**, takich jak:

- oszczędność zasobów i środków,
- krótszy czas osiągania rezultatów,
- ułatwienie realizacji kolejnych, podobnych działań;
- dodatkowe / lepsze / trwalsze efekty podejmowanych działań;
- lepsza użyteczność usług;
- efektywniejsze zaspokojenie potrzeb i niwelowanie problemów;
- spójny system działania w zakresie wszystkich celów LSR, zarówno odnoszących się do infrastruktury, jak i wszelkich innych sfer działalności – gospodarczej, edukacyjnej, społecznej, ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu;
- uzyskanie efektu synergii.

Sposoby wzmocnienia planowanych do osiągnięcia efektów będą uzależnione i dopasowane do ich rodzaju. W szczególności będą to działania promujące zrealizowane przedsięwzięcia i wymiana dobrych praktyk w celu inspirowania do podejmowania podobnych działań i naśladowania pozytywnych doświadczeń. Ponadto LGD będzie zachęcać potencjalnych wnioskodawców do planowania inicjatyw komplementarnych względem zrealizowanych już projektów, w celu wykorzystania dostępnego już potencjału i wygenerowania kompleksowych rozwiązań.

W LSR (rozdział IV i VI) zawarto precyzyjne i wyczerpujące uzasadnienie:

- doboru zakresów wsparcia,
- wyboru dostępnych źródeł finansowania,
- przyjętego sposobu wdrażania LSR,
- doboru dostępnych metod wdrażania operacji w ramach LSR.

LSR zakłada wpływ zastosowania podejścia LEADER/RLKS na rozwój społeczny, w tym wzrost potencjału członków lokalnych społeczności. W szczególności jest to założone poprzez realizację przedsięwzięć: P.2.3 Wsparcie partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego, w szczególności organizacji pozarządowych oraz P.2.5 Aktywizacja liderów lokalnych oraz członków LGD dla lepszej animacji i integracji lokalnych społeczności. Ponadto poprzez zaplanowaną w ramach wdrażania LSR różnorodną animację i aktywizację lokalnych liderów oraz społeczności z terenu każdej gminy członkowskiej, nastąpi wzmocnienie bezpośredniego ich wpływu na rozwój społeczno-gospodarczy całego obszaru LGD. Dzięki większej świadomości odbiorców strategii w zakresie korzyści ze współdziałania i komplementarności w działaniu, zakłada się wzrost ich zaangażowania do poszukiwania oddolnych rozwiązań zdiagnozowanych na obszarze LSR problemów. Zachęci to również do wdrażania działań innowacyjnych i rozwinięciu umiejętności reagowania na zmiany, za pomocą niewykorzystanego dotąd potencjału. Wzmocniona

podmiotowość lokalna i partnerstwo społeczne, poprzez współuczestnictwo i aktywizowanie do partycypacji społecznej w realizacji LSR, będzie wspierać jej zarządzanie na wielu poziomach, dając społecznościom lokalnym możliwość do ich aktywnego uczestnictwa w tym procesie. Działania w LSR będą również miały pozytywny wpływ na wzrost potencjału zdiagnozowanych grupy osób w niekorzystnej sytuacji tj. kobiet i osób poszukujących zatrudnienia oraz seniorów 60+ i osób młodych do 25 r.ż., dla których w szczególności są zaplanowane następujące role: wnioskodawców w naborach wniosków w przedsięwzięciu P.2.2 Wsparcie rozwoju usług dla ludności poprzez podejmowanie działalności gospodarczej, odbiorców projektów w ramach przedsięwzięcia P.2.1 Działania wspierające proces włączenia społeczno osób w niekorzystnej sytuacji, seniorów oraz ludzi młodych oraz uczestników działań animacyjnych realizowanych przez LGD. Ponadto będą oni również zachęceni do udziału w innych przedsięwzięciach, tak by zapewnić im możliwie jak największe wsparcie, co w ramach włączenia społecznego wzmocni ich poczucie integracji i zmniejszy poczucie odizolowania.

Dywersyfikacja źródeł finansowania LSR została opisana w rozdziale IX LSR.

ROZDZIAŁ VI CELE I WSKAŹNIKI

Specyfikacja i opis celów oraz przypisanych im przedsięwzięć

Istotnym elementem LSR są cele, które wyznaczają kierunek działań LGD oraz pozwalają oczekiwać mierzalnych korzyści. LSR ma charakter zintegrowany tzn. nie zmierza do rozwiązywania wszystkich zgłaszanych problemów, ani ich nie równoważy. LGD na podstawie diagnozy obszaru i zebranych danych z konsultacji społecznych zamierza skoncentrować się na takich celach i przedsięwzięciach, które nie dość, że odpowiadają na rzeczywiste

problemy i główne potrzeby lokalnej społeczności, to jednocześnie dodają wartości do istniejącego wsparcia i mają największe szanse na przyczynienie się do osiągnięcia oczekiwanych zmian.

Aby wzmocnić szanse skutecznego wdrażania strategii, LGD ściśle powiązało cele, przedsięwzięcia i wskaźniki z logiką realizacji LSR czyli wzajemnie ze sobą powiązanych działań.

Cele LSR i przypisane do nich przedsięwzięcia zostały sformułowane w oparciu o konsultacje społeczne i powiązane z analizą potrzeb i potencjału obszaru. Ostateczny kształt uwzględniający wnioski płynące z konsultacji, diagnozy problemów, analizy grup docelowych i obszarów interwencji, został nadany podczas warsztatu diagnostyczno-strategicznego oraz zogniskowanego wywiadu grupowego. Cele LSR zostały określone w sposób jasny i zrozumiały przy zastosowaniu metod partycypacji społecznej oraz zostały zaakceptowane przez wszystkie strony biorące udział w tworzeniu strategii. Dzięki konsultacjom społecznym cele stanowią odpowiedź na realne problemy

i zgłaszane potrzeby lokalnej społeczności. Ponadto są możliwe do osiągnięcia w określonej w LSR perspektywie czasowej, przy wykorzystaniu dostępnych zasobów finansowych i rzeczowych.

Wszystkie zaplanowane do realizacji cele i przedsięwzięcia, mają swoje podwaliny również w kompleksowej charakterystyce obszaru planowanego do objęcia LSR. Poza czynnikami społecznymi, gospodarczymi i infrastrukturalnymi, analiza obejmowała także elementy położenia geograficznego, uwarunkowania historyczne, przyrodnicze, krajobraz oraz walory lokalne w zakresie dziedzictwa. Pozwoliło to na sformułowanie precyzyjnych celów, odpowiadających bezpośrednio na lokalne potrzeby, przy wykorzystaniu potencjału obszaru LSR.

Przy opracowaniu powyższego rozdziału skorzystano z *formularza nr 1: Cele i przedsięwzięcia* stanowiącego załącznik do LSR.

Uzasadnienie sformułowania celów

CEL 1. Obszar objęty działaniami wspierającymi ochronę środowiska i/lub przeciwdziałanie zmianom klimatu.

Cel z przypisanymi do niego przedsięwzięciami sformułowano w oparciu o wskazane podczas konsultacji społecznych oraz warsztatów dla młodzieży problemy/potrzeby nr 3, 6 i 12 zawarte w tabeli 21 *Analiza potrzeb rozwojowych* oraz potencjałe obszaru i ludności nr 1, 6, 3 i 8 opisanym szerzej w rozdziale IV LSR.

Cel finansowany będzie ze środków EFRR oraz PS WPR. Zostanie osiągnięty poprzez działania inwestycyjne służące ograniczaniu zużycia energii lub zasobów co wpływa na ochronę środowiska i/ lub przeciwdziałanie zmianom klimatu oraz przez działania miękkie dotyczące świadomości ekologicznej. LGD planuje osiągnąć CEL 1. Poprzez realizację następujących przedsięwzięć:

- P.1.1 Ochrona powietrza – termomodernizacja obiektów wraz z elementami OZE – działania polegające na zastosowaniu elementów termomodernizacyjnych i OZE w budynkach publicznych tj. m.in. świetlic wiejskich, OSP, ośrodków kultury, muzeów, szkołach, itp. **W tym przedsięwzięciu zostanie zastosowana innowacyjność opisana szerzej w rozdziale VII LSR.**
- P.1.2 Rozwijanie zasobooszczędnej działalności gospodarczej – działania polegające na wsparciu przedsiębiorców, którzy poprzez działania inwestycyjne w ramach operacji ograniczą zużycie energii lub zasobów. Zasobooszczędność rozumiana jest jako materiałooszczędność, gospodarowanie odpadami, hybrydyzacja źródeł energii, optymalizacja zużycia energii, ograniczanie straty energii, odzyskiwanie energii lub kogeneracji, ograniczanie straty materiałów i odpadów. **W tym przedsięwzięciu zostanie zastosowana innowacyjność opisana szerzej w rozdziale VII LSR.**
- P.1.3 Kształtowanie świadomości ekologicznej dzieci – działania edukacyjno-informacyjne o tematyce ekologicznej dla dzieci.

Forma i poziom dofinansowania zostaną szczegółowo dookreślone na poziomie ogłoszenia o naborze, zgodnie z zasadami dla poszczególnych EFSI oraz na podstawie analizy dotyczącej poziomu osiągnięcia wskaźników i aktualnej sytuacji gospodarczej.

CEL 2. Obszar aktywnych społeczności działających na rzecz rozwoju społecznego, gospodarczego w zakresie usług dla ludności oraz ochrony dziedzictwa lokalnego.

Cel z przypisanymi do niego przedsięwzięciami sformułowano w oparciu o wskazane podczas konsultacji społecznych oraz warsztatów dla młodzieży problemy/potrzeby nr 2, 4, 6, 7 i 12 zawarte w tabeli 13 *Analiza potrzeb rozwojowych* oraz potencjale obszaru i ludności nr 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 i 9 opisanym szerzej w rozdziale IV.

Cel finansowany będzie ze środków EFS+ oraz PS WPR. Zostanie osiągnięty w oparciu o różnego rodzaju działania wspierające proces włączenia społecznego, wsparcie usług dla ludności, rozwój organizacji pozarządowych, ich członków i liderów lokalnych oraz działania służące ochronie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego. LGD planuje osiągnąć CEL 2. Poprzez realizację następujących przedsięwzięć:

- P.2.1 Działania wspierające proces włączenia społecznego osób w niekorzystnej sytuacji, seniorów oraz ludzi młodych (**wyodrębnione przedsięwzięcie**) – działania wspierające proces włączenia społecznego osób w niekorzystnej sytuacji, seniorów oraz ludzi młodych tj. organizacja działań włączających, aktywizujących i integrujących takich jak m.in. festyny, konkursy, koncerty, spotkania, imprezy, warsztaty, kursy, tworzenie systemu dziennego wypoczynku m.in.
- P.2.2 Wsparcie rozwoju usług dla ludności poprzez podejmowanie działalności gospodarczej (**wyodrębnione przedsięwzięcie**) – działania polegające na otwieraniu nowych działalności gospodarczych przez osoby w niekorzystnej sytuacji tj. kobiet i osób poszukujących zatrudnienia, seniorów oraz ludzi młodych w zakresie świadczenia wszelkich usług dla ludności.
- P.2.3 Wsparcie partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego, w szczególności organizacji pozarządowych – działania wspierające organizacje społeczne poprzez m.in. podnoszenie kompetencji członków NGO, ich rozwój instytucjonalny i wyposażenie NGO.
- P.2.4 Działania służące ochronie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego polskiej wsi – działania służące ochronie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego poprzez m.in. zakup strojów ludowych, wyposażenia zespołów ludowych i orkiestr dętych, organizacja spotkań: edukacyjnych, informacyjnych, integracyjnych, animujących m.in. przeglądy, warsztaty, festiwale oraz rewitalizacja miejsc zabytkowych, dbałość o pomniki przyrody i miejsca o wyjątkowej wartości przyrodniczej itp.
- P.2.5 Aktywizacja liderów lokalnych oraz członków LGD dla lepszej animacji i integracji lokalnych społeczności – działania edukacyjno-informacyjne oraz wizyty studyjne.

Forma i poziom dofinansowania zostaną szczegółowo dookreślone na poziomie ogłoszenia o naborze, zgodnie z zasadami dla poszczególnych EFSI oraz na podstawie analizy dotyczącej poziomu osiągnięcia wskaźników i aktualnej sytuacji gospodarczej.

CEL 3. Obszar wyposażony w niekomercyjną infrastrukturę publiczną.

Cel z przypisanymi do niego przedsięwzięciami sformułowano w oparciu o wskazane podczas konsultacji społecznych oraz warsztatów dla młodzieży problemy/potrzeby nr 1, 2, 9 i 11 zawarte w tabeli 21 *Analiza potrzeb rozwojowych* oraz potencjale obszaru i ludności nr 1 i 6 opisanym szerzej w rozdziale IV.

Cel finansowany będzie ze środków PS WPR. Zostanie osiągnięty poprzez działania inwestycyjne służące poprawie dostępu do małej infrastruktury publicznej tj. do 1 mln euro. LGD planuje osiągnąć CEL 3. Poprzez realizację następującego przedsięwzięcia:

- P.3.1 Lepszy dostęp do małej infrastruktury publicznej – działania inwestycyjne służące poprawie dostępu do małej infrastruktury publicznej takiej jak m.in. place zabaw, w tym interaktywne, siłownie zewnętrzne, zagospodarowanie przestrzeni publicznej dla spotkań mieszkańców, przystanki rowerowe, trasy/ścieżki i tarasy widokowe, boiska, miejsca rekreacji, świetlice wiejskie, ośrodki kultury itp. **W tym przedsięwzięciu zostanie zastosowana innowacyjność opisana szerzej w rozdziale VII LSR.**

Forma i poziom dofinansowania zostaną szczegółowo dookreślone na poziomie ogłoszenia o naborze, zgodnie z zasadami dla poszczególnych EFSI oraz na podstawie analizy dotyczącej poziomu osiągnięcia wskaźników i aktualnej sytuacji gospodarczej.

CEL 4. Obszar o ułatwionym dostępie do dobrej jakości edukacji przedszkolnej i szkolnej.

Cel z przypisanymi do niego przedsięwzięciami sformułowano w oparciu o wskazany podczas konsultacji społecznych oraz warsztatów dla młodzieży problem/potrzebę nr 8 zawarte w tabeli 21 *Analiza potrzeb rozwojowych* oraz potencjale obszaru i ludności nr 3 opisanym szerzej w rozdziale IV.

Cel finansowany będzie ze środków EFS+. Zostanie osiągnięty poprzez działania służące poprawie dostępności i jakości edukacji przedszkolnej oraz szkolnej. LGD planuje osiągnąć CEL 4. Poprzez realizację następujących przedsięwzięć:

- P.4.1 Poprawa dostępności i jakości edukacji przedszkolnej – działania służące poprawie dostępności i jakości edukacji przedszkolnej poprzez m.in. tworzenie nowych miejsc, utrzymanie miejsc przedszkolnych, rozwijanie jakości edukacji, oferowanie zajęć dodatkowych, doposażenie przedszkoli w materiały edukacyjne m.in.
- P.4.2 Wyposażenie uczniów w wiedzę i umiejętności stosownie do ich rozwoju i zdolności – działania służące rozwojowi wiedzy, zainteresowań, umiejętności i zdolności uczniów m.in. zajęcia innowacyjne, cyfrowe, pobudzające kreatywność, stworzenie warunków do rozwijania zainteresowań, zajęcia dodatkowe, edukacyjne, doposażenie szkół w materiały edukacyjne itp.

Forma i poziom dofinansowania zostaną szczegółowo dookreślone na poziomie ogłoszenia o naborze, zgodnie z zasadami dla poszczególnych EFSI oraz na podstawie analizy dotyczącej poziomu osiągnięcia wskaźników i aktualnej sytuacji gospodarczej.

Związek celów i przedsięwzięć zawartych w strategii z analizą potrzeb i potencjału obszaru został szczegółowo opisany w Rozdziale IV Analiza potrzeb i potencjału LSR oraz w Rozdziale V Spójność, komplementarność i synergia. Cele LSR są ściśle ze sobą powiązane oraz spójne ze specyfiką obszaru LGD, a ich osiągnięcie jest zależne od wzajemnego przenikania się, uzupełniania i oddziaływania na siebie. Wszystkie przedsięwzięcia w LSR są również spójne i komplementarne z zakresami wparcia funduszy EFSI, co zostało przedstawiono w tabeli 22 *Powiązanie źródeł finansowania z celami LSR* w Rozdziale IX Plan finansowy LSR.

Struktura celów i przedsięwzięć z podziałem na źródła finansowania i sposobem ich realizacji wraz z uzasadnieniem

Określenie źródeł finansowania poszczególnych przedsięwzięć jest uzasadnione potrzebą zapewnienia wystarczających środków finansowych na ich realizację. Wybór konkretnych źródeł finansowania wynika m.in. z charakterystyki samego przedsięwzięcia oraz wymagań i możliwości danego programu. Strukturę celów i przedsięwzięć z podziałem na źródła finansowania i sposobem ich realizacji wraz z uzasadnieniem przedstawia poniższa tabela:

Tabela 18 Struktura celów i przedsięwzięć z podziałem na źródła finansowania i sposób realizacji

Cel	Przedsięwzięcie	Kwota w EURO	Sposób realizacji i źródła finansowania	Uzasadnienie wybranej metody wdrażania
CEL 1. Obszar objęty działaniami wspierającymi ochronę środowiska i/lub przeciwdziałanie zmianom klimatu	P.1.1 Ochrona powietrza - termomodernizacja obiektów wraz z elementami OZE	577.000	Konkurs EFRR	Forma konkursowa jest odpowiednia do planowanego budżetu przedsięwzięcia i operacji, jak również rodzaju uprawnionego wnioskodawcy.
	P.1.2 Rozwijanie zasobooszczędnej działalności gospodarczej	600.000	Konkurs PS WPR	Forma konkursowa jest odpowiednia do planowanego budżetu przedsięwzięcia i operacji, jak również rodzaju uprawnionego wnioskodawcy.
	P.1.3 Kształtowanie świadomości ekologicznej dzieci	10.000	Operacja własna PS WPR	Forma operacji własnej jest odpowiednia do planowanego budżetu i rodzaju przedsięwzięcia, jak również rodzaju uprawnionego wnioskodawcy.
CEL 2. Obszar aktywnych społeczności działających na rzecz rozwoju społecznego, gospodarczego w zakresie usług dla ludności oraz ochrony dziedzictwa lokalnego	P.2.1 Działania wspierające proces włączenia społecznego osób w niekorzystnej sytuacji, seniorów oraz ludzi młodych	45.000 10.000	Projekt grantowy PS WPR, Animacja PS WPR	Forma projektu grantowego jest odpowiednia do planowanego budżetu i rodzaju przedsięwzięcia, jak również rodzaju uprawnionego wnioskodawcy.
	P.2.2 Wsparcie rozwoju usług dla ludności poprzez podejmowanie działalności gospodarczej	500.000	Konkurs PS WPR	Forma konkursowa jest odpowiednia do planowanego budżetu przedsięwzięcia i operacji, jak również rodzaju uprawnionego wnioskodawcy
	P.2.3 Wsparcie partnerów społecznych i organizacji	67.765	Konkurs EFS+	Forma konkursowa jest odpowiednia do planowanego

	społeczeństwa obywatelskiego, w szczególności organizacji pozarządowych			budżetu przedsięwzięcia i operacji, jak również rodzaju uprawnionego wnioskodawcy
	P.2.4 Działania służące ochronie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego polskiej wsi	45.000	Projekt grantowy PS WPR	Forma projektu grantowego jest odpowiednia do planowanego budżetu i rodzaju przedsięwzięcia, jak również rodzaju uprawnionego wnioskodawcy
	P.2.5 Aktywizacja liderów lokalnych oraz członków LGD dla lepszej animacji i integracji lokalnych społeczności	50.000	Operacja własna PS WPR	Forma operacji własnej jest odpowiednia do planowanego budżetu i rodzaju przedsięwzięcia, jak również rodzaju uprawnionego wnioskodawcy
CEL 3. Obszar wyposażony w niekomercyjną infrastrukturę publiczną	P.3.1 Lepszy dostęp do małej infrastruktury publicznej	1.000.000	Konkurs PS WPR	Forma konkursowa jest odpowiednia do planowanego budżetu przedsięwzięcia i operacji, jak również rodzaju uprawnionego wnioskodawcy
CEL 4. Obszar o ułatwionym dostępie do dobrej jakości edukacji przedszkolnej i szkolnej	P.4.1 Poprawa dostępności i jakości edukacji przedszkolnej	344.179	Konkurs EFS+	Forma konkursowa jest odpowiednia do planowanego budżetu przedsięwzięcia i operacji, jak również rodzaju uprawnionego wnioskodawcy
	P.4.2 Wyposażenie uczniów w wiedzę i umiejętności stosownie do ich rozwoju i zdolności	453.056	Konkurs EFS+	Forma konkursowa jest odpowiednia do planowanego budżetu przedsięwzięcia i operacji, jak również rodzaju uprawnionego wnioskodawcy

Źródło: Opracowanie własne

Określenie adekwatnych do celów wskaźników rezultatu oraz adekwatnych do przedsięwzięć wskaźników produktu

Aby określić adekwatne wskaźniki rezultatu i produktu w kontekście celów i przedsięwzięć, wzięto pod uwagę specyfikę zamierzonych działań. Ważne jest, aby te wskaźniki były mierzalne, realistyczne i możliwe do monitorowania w czasie trwania wdrażania LSR. Określone wskaźniki są związane z celami i pozwalają na ocenę postępów oraz osiągnięcie zamierzonych rezultatów. Do opracowania wskaźników skorzystano z katalogu wskaźników obowiązkowych co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19 Cele i przedsięwzięcia wraz z przypisanymi do nich wskaźnikami

Wskaźniki rezultatu w ramach CELU 1. OBSZAR OBJĘTY DZIAŁANAMI WSPIERAJĄCYMI OCHRONĘ ŚRODOWISKA I/LUB PRZECIWDZIAŁANIE ZMIANOM KLIMATU	WR.1.1 (RCR026) Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: w lokalach mieszkalnych, budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych) (MWh/rok)
	WR.1.2 (R.39) Rozwój gospodarki wiejskiej: liczba przedsiębiorstw wiejskich, w tym przedsiębiorstw zajmujących się biogospodarką, rozwiniętych dzięki wsparciu w ramach WPR (liczba przedsiębiorstw)
	WR.1.3 (R.1) Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom: liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami (liczba osób)
Przedsięwzięcia w ramach CELU 1.	Wskaźniki produktu dla przedsięwzięć w CELU 1.
P.1.1 Ochrona powietrza - termomodernizacja obiektów wraz z elementami OZE	WP.1.1 (PLRO023) Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków (szt.)
P.1.2 Rozwijanie zasobooszczędnej działalności gospodarczej	WP.1.2 Liczba rozwiniętych przedsiębiorstw dzięki wsparciu z WPR (szt.)

P.1.3 Kształtowanie świadomości ekologicznej dzieci	WP.1.3 Liczba projektów własnych (szt.)
Wskaźniki rezultatu w ramach CELU 2. OBSZAR AKTYWNYCH SPOŁECZNOŚCI DZIAŁAJĄCYCH NA RZECZ ROZWOJU SPOŁECZNEGO, GOSPODARCZEGO W ZAKRESIE USŁUG DLA LUDNOŚCI ORAZ OCHRONY DZIEDZICTWA LOKALNEGO	WR.2.1 (R.42) Promowanie włączenia społecznego: liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego (liczba osób)
	WR.2.2 (R.39) Rozwój gospodarki wiejskiej: liczba przedsiębiorstw wiejskich, w tym przedsiębiorstw zajmujących się biogospodarką, rozwiniętych dzięki wsparciu w ramach WPR (liczba przedsiębiorstw)
	WR.2.3 (FEW4I-R1) Liczba gmin, które zostały objęte inicjatywą w zakresie aktywizacji społeczności na rzecz rozwoju lokalnego (szt.)
	WR.2.4 (R.41) Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR (liczba osób)
	WR.2.5 (R.1) Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom: liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami (liczba osób)
Przedsięwzięcia w ramach CELU 2.	Wskaźniki produktu dla przedsięwzięć w CELU 2.
P.2.1 Działania wspierające proces włączenia społecznego osób w niekorzystnej sytuacji, seniorów oraz ludzi młodych	WP.2.1. Liczba zadań/działań LGD wspierających proces włączenia społecznego (szt.)
P.2.2 Wsparcie rozwoju usług dla ludności poprzez podejmowanie działalności gospodarczej	WP.2.2 Liczba nowych przedsiębiorstw wspartych z WPR (szt.)
P.2.3 Wsparcie partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego, w szczególności organizacji pozarządowych	WP.2.3 (FEW4L-P1) Liczba inicjatyw w zakresie aktywizacji społeczności na rzecz rozwoju lokalnego (szt.)
P.2.4 Działania służące ochronie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego polskiej wsi	WP.2.4 Liczba zadań mających na celu ochronę dziedzictwa kulturowego i/lub przyrodniczego polskiej wsi (szt.)
P.2.5 Aktywizacja liderów lokalnych oraz członków LGD dla lepszej animacji i integracji lokalnych społeczności	WP.2.5 Liczba projektów własnych (szt.)
Wskaźnik rezultatu w ramach CELU 3. OBSZAR WYPOSAŻONY W NIEKOMERCYJNĄ INFRASTRUKTURĘ PUBLICZNĄ	WR.3.1 (R.41) Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR (liczba osób)
Przedsięwzięcia w ramach CELU 3.	Wskaźniki produktu dla przedsięwzięć w CELU 3.
P.3.1 Lepszy dostęp do małej infrastruktury publicznej	WP.3.1 Liczba wspartych obiektów małej infrastruktury publicznej (szt.)
Wskaźnik rezultatu w ramach CELU 4. OBSZAR O UŁATWIONYM DOSTĘPIE DO DOBREJ JAKOŚĆ EDUKACJI PRZEDSZKOLNEJ I SZKOLNEJ	WR.4.1 (PLFCR01) Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu (osoby)
Przedsięwzięcia w ramach CELU 4.	Wskaźniki produktu dla przedsięwzięć w CELU 4.
P.4.1 Poprawa dostępności i jakości edukacji przedszkolnej	WP.4.1 (PLFCO01) Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami w edukacji przedszkolnej (osoby)
P.4.2 Wyposażenie uczniów w wiedzę i umiejętności stosownie do ich rozwoju i zdolności	WP.4.2 (PLFCO03) Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem (osoby)

Źródło: Opracowanie własne

ROZDZIAŁ VII SPOSÓB WYBORU I OCENY OPERACJI ORAZ SPOSÓB USTANAWIANIA KRYTERIÓW WYBORU

Ogólna charakterystyka wewnętrznej organizacji pracy LGD

Kluczowym etapem, wpływającym na wewnętrzną organizację LGD, będzie właściwe przygotowanie dokumentów dotyczących oceny i wyboru wniosków, z racji roli, jaką będą one odgrywać w skuteczności wdrażania LSR. Podczas prac nad powstaniem zapisów ww. dokumentów, w tym ich kluczowych celów i założeń, będą brane pod uwagę analizy i wnioski płynące z doświadczenia LGD z poprzednich okresów programowania. Dzięki temu przygotowany materiał przyczyni się do wyboru projektów, których realizacja będzie bezpośrednio przekładać się na osiąganie priorytetowych założeń zawartych w LSR. Wszystkie opracowane przez LGD procedury będą charakteryzować się przejrzystością i jednoznacznym określeniem zasad postępowania. Będą one jawne i powszechnie dostępne dla wszystkich zainteresowanych.

Zasady utrwalone w LSR w zakresie oceny i wyboru wniosków będą ujęte w Regulaminie naboru wniosków oraz Regulaminie Rady. Dla każdego przedsięwzięcia przewiduje się odrębne kryteria wyboru, uwzględniające specyfikę danego działania. Kluczowym celem ustanowionych dokumentów będzie przede wszystkim obiektywne, niedyskryminujące i przejrzyste przeprowadzenie procesu wyboru wniosków do finansowania przez LGD, w ramach budżetu na realizację LSR. Ponadto dokumenty te będą miały na celu m.in. zachowanie parytetu i bezstronności oraz unikania konfliktu interesów, ustalenie trybu oceny wniosków, ustalenie kwoty wsparcia, ocenę i wybór projektów zgodnych z LSR oraz określanie w sposób jasny i czytelny dla wnioskodawców sposobu uzyskania wsparcia finansowego.

Ogólna charakterystyka wewnętrznej organizacji pracy LGD, w tym przyjętych rozwiązań formalno-instytucjonalnych przedstawia się następująco:

Tabela 20 Wewnętrzna charakterystyka organizacji pracy LGD

HARMONOGRAM NABORU WNIOSKÓW	
BIURO	sporządza i aktualizuje w uzgodnieniu z SW harmonogram; podaje aktualny harmonogram do publicznej wiadomości na stronie internetowej LGD
OGŁOSZENIE NABORU	
ZARZĄD	członek Zarządu ustala z SW termin naboru, wysokość dostępnych środków i ogłasza nabór
BIURO	przygotowuje dokumenty do naboru; publikuje na stronie internetowej LGD ogłoszenie o naborze i przesyła je do umieszczenia na stronach internetowych gmin członkowskich; świadczy bezpłatne doradztwo
NABÓR	
ZARZĄD	nadzoruje pracę Biura LGD
BIURO	świadczy bezpłatne doradztwo; prowadzi rejestr wniosków złożonych
RADA	ustala termin posiedzenia dotyczącego oceny i wyboru wniosków
OCENA I WYBÓR WNIOSKÓW	
BIURO I RADA	dokonują wstępnej oceny formalnej wniosku o przyznanie pomocy; dokonują wstępnej oceny merytorycznej wniosku o przyznanie pomocy w zakresie spełniania warunków przyznania pomocy i ewentualnie wzywają wnioskodawców do wyjaśnień/uzupełnień
ZARZĄD	nadzoruje pracę Biura LGD; ma prawo uczestniczyć w posiedzeniach Rady
BIURO	zapewnia obsługę stacjonarnych posiedzeń Rady; przygotowuje dokumenty niezbędne do przeprowadzenia oceny i wyboru wniosków; przeprowadza weryfikację powiązań osobowych i kapitałowych członków Rady z wnioskodawcami przy użyciu ogólnodostępnych baz danych osobowych; wspomaga Radę w wykonywaniu zadań; ma prawo uczestniczyć w posiedzeniach Rady; udostępnia SW dokumenty potwierdzające dokonanie wyboru operacji
RADA	dokonuje oceny formalnej i merytorycznej wniosku o przyznanie pomocy w zakresie spełniania warunków przyznania pomocy oraz spełniania kryteriów wyboru operacji, w tym minimalnej liczby

	<p>punktów umożliwiającej przyznanie pomocy; ustala kolejność przysługiwania pomocy na podstawie wyników oceny w zakresie spełniania kryteriów wyboru; członkowie zachowują bezstronność składając deklarację bezstronności i wyłączając się z oceny we wskazanych w dokumentach sytuacjach oraz podpisują Rejestr interesów członków Rady, pozwalający na identyfikację charakteru powiązań</p> <p>z wnioskodawcami/ poszczególnymi wnioskami w stosunku do każdego wniosku; dokonuje wyboru wniosków, ustalenia kwoty pomocy oraz ustalenia, czy dany wniosek mieści się w limicie środków przeznaczonych na dany nabór</p>
PRZEKAZANIE WYNIKÓW OCENY	
RADA	Sekretarz sporządza protokół wraz z załącznikami
BIURO	archiwizuje dokumenty
ZARZĄD	członek Zarządu informuje wnioskodawców o wynikach oceny i prawie do wniesienia protestu; przekazuje SW wybrane wnioski, uchwały i pozostałą dokumentację
BIURO	przekazuje SW wybrane wnioski, uchwały i pozostałą dokumentację; publikuje właściwe dokumenty dotyczące oceny i wyboru wniosków na stronie internetowej LGD
ROZPATRYWANIE PROTESTÓW	
BIURO	przyjmuje protesty i informuje Radę i Zarząd o wypłynięciu protestu
ZARZĄD	członek Zarządu informuje SW o wypłynięciu protestu; monitoruje przebieg procesu rozpatrywania protestu; wzywa do ewentualnego usunięcia braków formalnych w proteście
RADA	rozpatruje protest
ZARZĄD	członek Zarządu informuje SW i Wnioskodawców o wynikach protestu
OPINIA RADY WS. ZMIANY UMOWY PRZEZ BENEFICJENTA	
BIURO	informuje Przewodniczącą lub Wiceprzewodniczącego lub Sekretarza Rady o wypłynięciu wniosku
RADA	Przewodniczący lub Wiceprzewodniczący lub Sekretarz dokonuje analizy wnioskowanej zmiany pod kątem konieczności dokonania ponownej oceny wniosku i w zależności od zakresu wnioskowanej zmiany w umowie albo zwołuje posiedzenie Rady, podczas którego dokonuje się ponownej oceny wniosku i podejmuje uchwałę albo wydaje opinię samodzielnie
ZARZĄD	Członek Zarządu LGD przekazuje opinię Rady do Beneficjenta lub SW
UNIEWAŻNIENIE NABORU	
ZARZĄD	po akceptacji SW unieważnia nabór w przypadku zaistnienia określonych okoliczności
BIURO	podaje informację o unieważnieniu do publicznej wiadomości na stronie internetowej LGD
DODATKOWE DZIAŁANIA W PROJEKTACH GRANTOWYCH	
ZARZĄD	wskazuje zadania do realizacji w ramach projektu grantowego; wypłaca środki grantobiorcom; nadzoruje pracę Biura LGD
BIURO	kontroluje grantobiorców; prowadzi monitoring realizacji umowy o powierzenie grantu; weryfikuje wnioski o płatność
DODATKOWE DZIAŁANIA W PROJEKTACH WŁASNYCH	
BIURO	podaje informację o zamiarze realizacji przez LGD operacji własnej do publicznej wiadomości na stronie internetowej LGD i przesyła je do umieszczenia na stronach internetowych gmin członkowskich
BIURO	<p>w przypadku zgłoszenia zamiaru realizacji operacji przez potencjalnego Wnioskodawcę LGD m. in. w oparciu o złożone przez ten podmiot dokumenty dokonuje oceny, czy jest on uprawniony do wsparcia. Jeśli potencjalny Wnioskodawca nie spełnia warunków LGD zgłasza zamiar realizacji operacji wraz z wnioskiem o przyznanie pomocy do ZW, informując zgłaszającego o zaistniałej sytuacji.</p> <p>W przypadku gdy podmiot jest uprawniony do wsparcia LGD ogłasza nabór w określonym terminie i informuje o tym zgłaszającego. Zamieszcza formularz wniosku o przyznanie pomocy wraz z wykazem wymaganych dokumentów na stronie internetowej LGD</p>

RADA	W określonym terminie dokonuje oceny zgodności operacji z LSR, w tym wg kryteriów dla wyboru operacji w ramach operacji własnych oraz przekazuje wnioskodawcy informację o wyniku oceny
------	---

Źródło: opracowanie własne

Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru

Dokumenty dotyczące oceny i wyboru operacji oraz grantobiorców będą utworzone zgodnie z m.in. następującymi dokumentami:

- 1) Wytyczne podstawowe w zakresie pomocy finansowej w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027,
- 2) Wytyczne dotyczące realizacji projektów z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w regionalnych programach na lata 2021–2027,
- 3) Wytyczne szczegółowe w zakresie przyznawania wypłaty i zwrotu pomocy finansowej w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 dla interwencji I.13.1 LEADER/Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS) – komponent Wdrażanie LSR.

W LSR zakłada się promowanie projektów wpisujących się w inicjatywę Nowy Europejski Bauhaus (NEB), w tym przewiduje się możliwość premiowania, w ramach kryteriów oceny wniosków, projektów przyczyniających się do realizacji NEB, tj. mających na celu przekształcenie istniejącej infrastruktury lub przestrzeni publicznej oraz uwzględniających podstawowe wartości NEB (zrównoważony rozwój, estetyka, włączenie społeczne), w następujących przedsięwzięciach:

- 1.1 Ochrona powietrza – termomodernizacja obiektów wraz z elementami OZE,
- 3.1 Lepszy dostęp do małej infrastruktury publicznej,
- 2.1 Działania wspierające proces włączenia społecznego osób w niekorzystnej sytuacji, seniorów oraz ludzi młodych.

Projekty wskazane w LSR będą wybierane zgodnie z zasadami i warunkami obowiązującymi dla EFS+ i EFRR. Kryteria oceny wniosków będą opracowane w zgodności z kryteriami wyboru projektów ustanowionych dla danego programu regionalnego w odniesieniu do danego typu projektu i właściwego funduszu (EFRR lub EFS+). Ustanawianie i zmiana kryteriów są tak zaplanowane, by następowały w ścisłym powiązaniu z diagnozą obszaru i lokalnymi uwarunkowaniami oraz kierunkami rozwoju przyjętymi przez LGD, w szczególności z celami, przedsięwzięciami

i wskaźnikami określonymi w LSR, a także w zgodzie z wymogami określonymi dla programów, w ramach których planowane jest finansowanie LSR. Przyczyni się to do zapewnienia spójności w ramach całej LSR i będzie uwzględniać preferencje dla projektów, które w jak najszerszym stopniu przyczynią się do realizacji strategii. Kryteria wyboru wniosków będą sformułowane przy użyciu metod partycypacyjnych, w sposób obiektywny, niedyskryminujący

i przejrzysty. Opracowane przez Zespół ds. LSR kryteria zostaną upublicznione do konsultacji społecznych na stronie internetowej LGD, wraz z formularzem do zgłaszania uwag. Zespół ds. LSR, w przypadku otrzymania uwag dokona ich analizy pod kątem zasadności i celowości – przyjmie, bądź odrzuci zgłoszone uwagi. Pozwoli to na utrzymanie zaangażowania społeczności lokalnej we wdrażaniu LSR. Właściwe kryteria bezpośrednio będą odnosić się do przedsięwzięć przyczyniających się do osiągnięcia określonych w LSR wskaźników produktu i rezultatu. Poprzez przyznaną punktację odzwierciedlającą preferencje wynikające z konsultacji społecznych, wszystkie zaproponowane kryteria będą mierzalne oraz dookreślone w zakresie minimalnych i maksymalnych wartości. Kryteria, jakimi będzie posługiwać się Rada podczas oceny będą znane wnioskodawcom przed naborem ponieważ zostaną udostępnione na stronie internetowej LGD, co ułatwi określenie szansy pozytywnej oceny złożonej dokumentacji i wybór wniosków odpowiednich do oferowanego przez LGD zakresu wsparcia. Ponadto kryteria będą posiadać metodologię wyliczenia wartości punktowej nie pozwalającej na wątpliwości interpretacyjne.

Innowacyjność

LSR określa definicję innowacyjności i wskazuje konkretne przedsięwzięcia, w których zostanie zastosowana. Zgodnie z definicją zawartą w zał. 3 Struktura i wymagania dot. LSR do Regulaminu konkursu na wybór LSR, LGD przez **innowacyjność** rozumie zmianę mającą na celu wdrożenie nowego na obszarze objętym LSR lub znacząco udoskonalonego produktu, usługi, procesu, organizacji lub nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych (kontekst lokalny). **Stopień oryginalności zmian:**

- *kreatywne* – powstają w wyniku autorskiego pomysłu, dotyczą nowych produktów, usług, procesów lub organizacji;

- imitujące – wzorowane na wcześniej powstałych produktach, usługach, procesach lub organizacji, dotyczące nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych;
- pozorne – w rzeczywistości nie są to innowacje w skali LSR; są to jedynie drobne zmiany oferujące rzekome nowości.

Innowacyjność w ramach LSR zostanie zastosowana w następujących przedsięwzięciach:

- 1.1 Ochrona powietrza – termomodernizacja obiektów wraz z elementami OZE,
- 1.2 Rozwijanie zasobooszczędnej działalności gospodarczej,
- 3.1 Lepszy dostęp do małej infrastruktury publicznej.

Zastosowanie zachęt do uwzględniania innowacji we wnioskach o przyznanie pomocy będzie polegać na premiowaniu ich w ramach kryteriów oceny. Stopień oryginalności zmian (kreatywne, imitujące i pozorne) będzie różnicowany ilością punktów możliwych do uzyskania w ramach tego kryterium, przy czym uznanie innowacyjności w stopniu pozornym lub jej brak skutkować będzie nie przyznaniem punktów.

LGD zakłada również animowanie potencjalnych wnioskodawców do wdrażania innowacji poprzez różnego rodzaju działania informacyjno-aktywizacyjne, promocję pozytywnych doświadczeń, „dobre praktyki”, itp. Dobór odpowiednich form i sposobów animacji zostanie dostosowany do docelowych grup odbiorców oraz będzie miał na względzie efektywność przekazu i rachunek ekonomiczny. Przykładowo LGD planuje animowanie do stosowania innowacyjnego podejścia w projektach:

- podczas szkoleń dla potencjalnych wnioskodawców,
- poprzez promowanie ciekawych, innowacyjnych rozwiązań wdrażanych w ramach projektów dofinansowanych za pośrednictwem LGD (np. na stronie LGD, profilu LGD na portalu społecznościowym),
- poprzez promowanie dobrych praktyk w zakresie innowacyjności z obszarów poza LGD (np. na stronie LGD, profilu LGD na portalu społecznościowym),
- podczas wizyt studyjnych w miejscach dobrych praktyk innowacyjnych rozwiązań w sektorze publicznym, gospodarczym i społecznym.

Planowane metody wdrażania innowacji zdefiniowanych w ramach LSR (tj. zgodnych z definicją innowacji określoną w LSR), to realizacja działań innowacyjnych przez wnioskodawców w ramach realizacji projektów dofinansowanych za pośrednictwem LGD. Mogą one obejmować działania innowacyjne np. w ramach inwestycji publicznych realizowanych przez JSFP oraz w ramach inwestycji w rozwój firm realizowanych przez lokalnych przedsiębiorców.

Zakłada się, że oczekiwany wpływ innowacji na rozwój obszaru LSR może:

- kreować dodatkową szansę dla rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru oraz poprawy jego konkurencyjności,
- być czynnikiem pobudzającym rozwój przedsiębiorstw i wzmacniającym ich konkurencyjność, również w stosunku do obszarów zurbanizowanych,
- poprawiać jakość życia na obszarach wiejskich,
- być inspiracją do wyznaczania nowych kierunków rozwoju obszaru LSR,
- aktywizować lokalne społeczności i wyrównywać ich warunki względem mieszkańców dużych miast.

Innowacyjność zostanie również zastosowana w wewnętrznej organizacji pracy LGD w zakresie oceny i wyboru wniosków przez Radę LGD, która z papierowej zmieni się na elektroniczną.

Innowacyjność zaistnieje także na poziomie całej LSR w zakresie nowej, wielofunduszowej formy jej finansowania, w stosunku do jednofunduszowej realizowanej dotychczas.

Typy projektów realizowanych w ramach LSR

Realizacja LSR i zawarte w niej cele oraz przedsięwzięcia zakładają działania dotyczące następujących typów projektów:

- 1) projekty realizowane przez podmioty inne niż LGD (konkurs) – przedsięwzięcia: 1.1, 1.2, 2.2, 2.3, 3.1, 4.1 i 4.2;
- 2) operacje własne – przedsięwzięcia: 1.3, 2.5;
- 3) projekty grantowe (w tym wnioski w partnerstwie) – przedsięwzięcia: 2.1, 2.4;
- 4) animacja w ramach zarządzania LSR – przedsięwzięcie: 2.1,

LGD reprezentując partnerskie podejście do podmiotów z obszaru objętego LSR przewiduje w ramach wdrażania projektów grantowych (przedsięwzięcie 2.1 oraz 2.4) możliwość premiowania, w ramach kryteriów oceny wniosków, projektów realizowanych w partnerstwie przez lokalne NGO lub JSFP obejmującym co najmniej 2 partnerów uprawnionych do złożenia wniosku i zakładającym projektowanie przez nich wspólnych działań oraz znajdowanie wspólnych rozwiązań problemów zidentyfikowanych na obszarze objętym LSR.

Na poziomie warunków dostępu zakłada się również aktywizację ludzi młodych, seniorów oraz grup osób w niekorzystnej sytuacji zdefiniowanych w LSR, poprzez następujące działania:

- ustanowienie tych grup jako jedynych uprawnionych wnioskodawców do ubiegania się o pomoc w przedsięwzięciu 2.2. Wsparcie rozwoju usług dla ludności poprzez podejmowanie działalności gospodarczej;
- ustanowienie tych grup jako wyłącznej grupy docelowej w przedsięwzięciu 2.1. Działania wspierające proces włączenia społecznego osób w niekorzystnej sytuacji, seniorów oraz ludzi młodych;
- uczestnictwo w ramach animacji LGD udziału ludzi młodych lub/i seniorów lub/i grup osób w niekorzystnej sytuacji tj. kobiet oraz osób poszukujących zatrudnienia.

ROZDZIAŁ VIII PLAN DZIAŁANIA

Charakterystyka Planu działania

Plan działania określony w załączniku nr 2 do LSR, jest ściśle powiązany z logiką realizacji LSR czyli wzajemnie ze sobą powiązanych działań. Zawiera on szczegółowe wskazanie harmonogramu osiągnięcia poszczególnych wskaźników produktu i rezultatu dla określonych przedsięwzięć, co w konsekwencji przełoży się na osiągnięcie celów LSR. Plan działania podzielony jest na roczne etapy realizacji LSR i jest zgodny z Planem wykorzystania budżetu LSR oraz zakłada osiągnięcie kamieni milowych, określonych w § 9 umowy o warunkach i sposobie realizacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (umowie ramowej) tj. **do 30 czerwca 2026 r. wsparcie na wdrażanie LSR w ramach PS WPR zostanie udzielone w wysokości odpowiadającej min. 40% wartości określonej w § 5 ust. 2 pkt 1 umowy ramowej. Do 31 grudnia 2027 r. wsparcie na wdrażanie LSR w ramach PS WPR zostanie udzielone w wysokości odpowiadającej 80% wartości określonej w § 5 ust. 2 pkt 1 umowy ramowej.** Każdy z tych etapów poprzedzi realizacja działań szkoleniowych i doradczych umożliwiającą przyszłym wnioskodawcom zdobycie wiedzy niezbędnej do przygotowania wniosków. Plan działania zakłada zintensyfikowanie działań związanych z naborami wniosków o przyznanie pomocy w latach 2024, 2025 i 2026. Ze względu na przewidywany na grudzień 2023 termin wyboru LSR, plan nie uwzględnia osiągnięcia celów i wskaźników w 2024 roku. Na przełomie 2024 i 2025 roku ogłoszone zostaną 4 nabory wniosków z największą pulą środków tj. w ramach przedsięwzięć: P.1.1, P.1.2, P.2.2 oraz P.3.1. Natomiast najwięcej wskaźników zostanie osiągniętych w latach 2026, 2027 i 2028. Plan działania stanowi uściślenie zapisów Planu finansowego, przyporządkowując wartości poszczególnym wskaźnikom produktu i rezultatu. Ponadto określa on i porządkuje stan procesu wdrażania LSR, pokazując realizację poszczególnych wskaźników w czasie. Budżet, plan finansowy i plan działania są bezpośrednio powiązane z celami i przedsięwzięciami LSR, co jest podstawą dla realizacji założeń LSR, bowiem, nie byłoby możliwe realizowanie tych założeń bez wsparcia środków finansowych, których posiadanie jest konieczne dla spełnienia zakładanych celów. Harmonogram osiągnięcia poszczególnych wskaźników produktu i rezultatu w planie działania jest racjonalny i realny.

W LSR uwzględniono adekwatne do lokalnych potrzeb różnorodne metody realizacji operacji, które uaktywnią lokalną społeczność. Cele oraz przedsięwzięcia zakładają działania dotyczące następujących typów projektów:

- 1) projekty realizowane przez podmioty inne niż LGD – przedsięwzięcia: 1.1, 1.2, 2.2, 2.3, 3.1, 4.1 i 4.2;
- 2) operacje własne – przedsięwzięcia: 1.3, 2.5;
- 3) **projekty grantowe (w tym wnioski w partnerstwie)** – przedsięwzięcia: 2.1, 2.4.
- 4) animacja w ramach zarządzania LSR – przedsięwzięcie: 2.1.

ROZDZIAŁ IX PLAN FINANSOWY LSR

Źródła finansowania działalności LGD:

Zgodnie z załącznikiem nr 3 do LSR Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Okno Południowej Wielkopolski” realizuje wdrażanie Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na lata 2023-2027 (LSR) w oparciu o **bezpośrednie źródła finansowania LSR**, którymi są trzy fundusze w ramach EFSI, tj.: Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), Europejski Fundusz Społeczny (EFS+) oraz Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR). Największą część budżetu na wdrażanie LSR stanowią środki w ramach EFRROW

w wysokości 2.250.000 €. Drugim co do wielkości funduszem w ramach Planu finansowego jest EFS+, z którego środki stanowią 865.000 €, który dodatkowo powiększony zostanie o środki krajowe. Trzecim funduszem z kwotą 577.000€ jest EFRR, który dodatkowo powiększony zostanie o środki krajowe. Plan wykorzystania budżetu LSR stanowiący załącznik nr 4 do LSR zawiera szczegółowe wskazanie harmonogramu zakontraktowania środków (w €) dla poszczególnych funduszy EFSI. Środki z tych funduszy zostaną wykorzystane w ramach dwóch komponentów - Wdrażanie LSR oraz Zarządzanie LSR. W ramach komponentu „Wdrażanie LSR” wsparcie udzielane będzie w zakresie konkursów, operacji własnych oraz projektów grantowych. W ramach komponentu „Zarządzanie LSR” wsparcie będzie udzielane w zakresie zarządzania LSR i animacji. **Źródła finansowania, plan działania oraz plan wykorzystania budżetu LSR są w bezpośredni sposób powiązane z celami i przedsięwzięciami**, co w konsekwencji przełoży się na sprawne wdrażanie LSR, osiągnięcie jej celów i wskaźników.

Inne potencjalne źródła finansowania przedsięwzięć LSR:

Tabela 21 Inne potencjalne źródła finansowania LSR

Cel	Przedsięwzięcie	Inne potencjalne źródła finansowania LSR	Powiązanie z potrzebami wskazanymi w rozdziale IV Analiza potrzeb i potencjału LSR
CEL 1. Obszar objęty działaniami wspierającymi ochronę środowiska i/lub przeciwdziałanie zmianom klimatu	1.1 Ochrona powietrza - termomodernizacja obiektów wraz z elementami OZE	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego: <ul style="list-style-type: none"> FEWP.02.01 Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych FEWP.02.03 Rozwój energii odnawialnej (OZE) 	potrzeba nr 3
	1.2 Rozwijanie zasobooszczędnej działalności gospodarczej	Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021–2030: <ul style="list-style-type: none"> Priorytet 1.: Mikro-inicjatywy 	potrzeba nr 3 i 6
	1.3 Kształtowanie świadomości ekologicznej dzieci	-	-
CEL 2. Obszar aktywnych społeczności działających na rzecz rozwoju społecznego, gospodarczego w zakresie usług dla ludności oraz ochrony dziedzictwa lokalnego	2.1 Działania wspierające proces włączenia społecznego osób w niekorzystnej sytuacji, seniorów oraz ludzi młodych	Europejski Fundusz Społeczny: <ul style="list-style-type: none"> FEWP.06.16 Integracja społeczna i aktywizacja społeczna FEWP.06.10 Aktywna integracja 	potrzeba nr 2
	2.2 Wsparcie rozwoju usług dla ludności poprzez podejmowanie działalności gospodarczej	Europejski Fundusz Społeczny: <ul style="list-style-type: none"> FEWP.06.13 Usługi społeczne i zdrowotne Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021–2030: <ul style="list-style-type: none"> Priorytet 1.: Mikro-inicjatywy 	potrzeba nr 3 i 7
	2.3 Wsparcie partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego, w szczególności organizacji pozarządowych	Europejski Fundusz Społeczny: <ul style="list-style-type: none"> FEWP.06.17 Budowanie potencjału społeczeństwa obywatelskiego i partnerów społecznych Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021–2030:	potrzeba nr 2

		<ul style="list-style-type: none"> • Priorytet 2.: Organizacje obywatelskie na rzecz dobra wspólnego 	
	2.4 Działania służące ochronie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego polskiej wsi	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego: <ul style="list-style-type: none"> • Program rządowy z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa narodowego • Program rządowy z zakresu Ochrona zabytków • Program rządowy z zakresu Wydarzenia artystyczne dla dzieci i młodzieży 	potrzeba nr 4
	2.5 Aktywizacja liderów lokalnych oraz członków LGD dla lepszej animacji i integracji lokalnych społeczności	Europejski Fundusz Społeczny: <ul style="list-style-type: none"> • FEWP.06.17 Budowanie potencjału społeczeństwa obywatelskiego i partnerów społecznych 	potrzeba nr 2
CEL 3. Obszar wyposażony w niekomercyjną infrastrukturę publiczną	3.1 Lepszy dostęp do małej infrastruktury publicznej	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego: <ul style="list-style-type: none"> • FEWP.05.02 Infrastruktura społeczna przyczyniająca się do włączenia społecznego • FEWP.05.01 Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości kształcenia, szkolenia i uczenia się przez całe życie poprzez wsparcie infrastruktury edukacyjnej • FEWP.05.02 Infrastruktura społeczna przyczyniająca się do włączenia społecznego 	potrzeba nr 1
CEL 4. Obszar o ułatwionym dostępie do dobrej jakości edukacji przedszkolnej i szkolnej	4.1 Poprawa dostępności i jakości edukacji przedszkolnej	Europejski Fundusz Społeczny: <ul style="list-style-type: none"> • FEWP.06.07 Edukacja przedszkolna, ogólna oraz kształcenie zawodowe 	potrzeba nr 8
	4.2 Wyposażenie uczniów w wiedzę i umiejętności stosownie do ich rozwoju i zdolności	Europejski Fundusz Społeczny: <ul style="list-style-type: none"> • FEWP.06.06 Wsparcie systemu szkolnictwa ogólnego oraz systemu szkolnictwa zawodowego 	potrzeba nr 8

Źródło: opracowanie własne

Opis powiązań poszczególnych źródeł finansowania z celami LSR

Powiązanie źródeł finansowania z celami wymaga starannego zaplanowania, ścisłej współpracy ze źródłami finansowania oraz skrupulatnego monitorowania realizacji założonych wskaźników. Jak wynika z poniższej tabeli, źródła finansowania są w bezpośredni sposób powiązane z celami Lokalnej Strategii Rozwoju LGD.

Tabela 22 Powiązanie źródeł finansowania z celami LSR

Cel	Kwota na wdrażanie LSR w (€)	Powiązanie źródeł finansowania z celami LSR
CEL 1. Obszar objęty działaniami wspierającymi ochronę środowiska i/lub przeciwdziałanie zmianom klimatu	1.187.000	<ul style="list-style-type: none"> • Powiązanie z EFRR w zakresie Priorytetu FEWP.08 Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (EFRR), Działanie FEWP.08.01 Wspieranie rozwoju programowanego w Lokalnych Strategiach Rozwoju (RLKS), w zakresie c) Ochrona powietrza. Działania polegające na zastosowaniu elementów termomodernizacyjnych i OZE w projektach bazujących na wykorzystaniu potencjału lokalnego tj.np. świetlic wiejskich, OSP, ośrodków kultury, muzeów itp. • Powiązanie z PS WPR w ramach zakresu wsparcia nr 1. „Rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój biogospodarki lub zielonej gospodarki poprzez b) rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarczej”. Działania polegające na wsparciu przedsiębiorców (z wyłączeniem przedsiębiorców świadczących usługi dla rolnictwa) w zakresie zasobooszczędności oraz działania polegające na wsparciu nowych technologii w firmie pozwalające na zwiększenie ochrony środowiska w prowadzonych działaniach. • Powiązanie z PS WPR w ramach zakresu wsparcia nr 7. „Kształtowanie świadomości obywatelskiej o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa, gospodarki rolno-spożywczej, zielonej gospodarki, biogospodarki, wsparcie rozwoju wiedzy i umiejętności w zakresie innowacyjności, cyfryzacji lub przedsiębiorczości, a także wzmacnianie programów edukacji liderów życia publicznego i społecznego, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych”. Działania polegające na kształtowaniu świadomości obywatelskiej w zakresie zrównoważonego rolnictwa oraz ochrony dziedzictwa kulturowego

		i przyrodniczego polskiej wsi poprzez organizację warsztatów dla uczniów szkół podstawowych.
CEL 2. Obszar aktywnych społeczności działających na rzecz rozwoju społecznego, gospodarczego w zakresie usług dla ludności oraz ochrony dziedzictwa lokalnego	707.765	<ul style="list-style-type: none"> • Powiązanie z PS WPR w ramach zakresu wsparcia nr 8. „Włączenie społeczne seniorów, ludzi młodych i osób w niekorzystnej sytuacji”. Działania wspierające proces włączenia społecznego osób w niekorzystnej sytuacji, seniorów oraz ludzi młodych tj. organizacja działań aktywizujących i integrujących takich jak np. festyny, konkursy, koncerty, spotkania, imprezy, warsztaty, kursy, tworzenie systemu dziennego wypoczynku itp. • Powiązanie z PS WPR w ramach zakresu wsparcia nr 1. „Rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój biogospodarki lub zielonej gospodarki poprzez: a. Podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej przez osoby fizyczne”. Działania polegające na otwieraniu działalności gospodarczej świadczącej usługi dla ludność przez osoby w niekorzystnej sytuacji tj. kobiety i osoby poszukujące zatrudnienia lub seniorów lub ludzi młodych do 25 r.ż. z wyłączeniem działalności świadczących usługi dla rolnictwa. • Powiązanie z EFS+ w zakresie Priorytetu FEWP.09 Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (EFS+), Działanie FEWP.09.05 Aktywizacja społeczna osób najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym, budowanie lokalnego potencjału społeczeństwa obywatelskiego i zarządzanie strategią LSR. Działania wspierające organizacje społeczne poprzez np. podnoszenie kompetencji obszaru LSR oraz doposażenie NGO. • Powiązanie z PS WPR w ramach zakresu wsparcia nr 9. „Ochrona dziedzictwa kulturowego lub przyrodniczego polskiej wsi”. Działania służące ochronie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego polskiej wsi poprzez np. modernizację parków, rewitalizację miejsc zabytkowych, zagospodarowanie przestrzeni publicznej, kultywowanie miejsc dziedzictwa kulturowego, wsparcie dziedzictwa kulturowego w postaci zakupu strojów ludowych, organizacje spotkań: edukacyjnych, informacyjnych, integracyjnych, animujących np. przeglądy, warsztaty, festiwale, doposażenia zespołów ludowych i orkiestr dętych, itp. • Powiązanie z PS WPR w ramach zakresu wsparcia nr 7. „Kształtowanie świadomości obywatelskiej o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa, gospodarki rolno-spożywczej, zielonej gospodarki, biogospodarki, wsparcie rozwoju wiedzy i umiejętności w zakresie innowacyjności, cyfryzacji lub przedsiębiorczości, a także wzmocnienie programów edukacji liderów życia publicznego i społecznego, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych”. Działania aktywizujące liderów lokalnych oraz członków LGD dla lepszej animacji i integracji lokalnych społeczności poprzez organizację spotkań edukacyjno-informacyjnych takich jak: szkolenia, warsztaty, imprezy, wyjazdy studyjne etc.
CEL 3. Obszar wyposażony w niekomercyjną infrastrukturę publiczną	1.000.000	Powiązanie z PS WPR w ramach zakresu wsparcia nr 6. „Poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej”. W ramach celu 3 planuje się realizację tzw. „infrastruktury publicznej”. Z przeprowadzonych konsultacji społecznych oraz innych metod partycypacji na etapie przygotowania LSR wynika, iż pomimo dofinansowania wielu operacji w ramach PROW 2007-2013 oraz 2014-2020, nadal występują braki w zakresie niekomercyjnej infrastruktury publicznej. Cel ten planuje się zrealizować poprzez wnioski złożone przez JSFP na realizację operacji poprawiających dostęp do małej infrastruktury publicznej, która służy zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnej tj. np.: budowa placów zabaw, w tym interaktywnych, siłowni zewnętrznych, zagospodarowanie przestrzeni publicznej dla spotkań mieszkańców, przystanki rowerowe, trasy/ścieżki i tarasy widokowe, boiska, miejsca rekreacji, świetlice wiejskie, ośrodki kultury itp.
CEL 4. Obszar o ułatwionym dostępie do dobrej jakości edukacji przedszkolnej i szkolnej	797.235	Powiązanie z EFS+ w zakresie Priorytetu FEWP.09 Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (EFS+), Działanie FEWP.09.02 Edukacja przedszkolna, ogólna oraz kształcenie zawodowe w ramach rozwoju lokalnego. Działania służące poprawie dostępności i jakości edukacji przedszkolnej poprzez np.: tworzenie nowych miejsc, utrzymanie miejsc przedszkolnych, rozwijanie jakości edukacji, oferowanie zajęć dodatkowych itp.

Źródło: opracowanie własne

ROZDZIAŁ X MONITORING I EWALUACJA

Monitoring i ewaluacja zostały opracowane przez Zespół ds. LSR na podstawie doświadczenia z wdrażania przez Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Okno Południowej Wielkopolski” Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2016-2024 oraz w konsultacji z lokalną społecznością.

Wdrażanie LSR planowane jest w okresie 2023-2027, podczas którego istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia nieprzewidzianych zdarzeń mających bezpośrednie oddziaływanie na realizację założonych celów, przedsięwzięć

i odpowiadającym im wskaźnikom. W celu eliminacji ewentualnych zagrożeń i zapewnienia wysokiej skuteczności i efektywności podejmowanych działań **przygotowano procedurę dokonywania monitoringu oraz ewaluacji wskazując główne elementy podlegające badaniom oraz wskazując podmioty ją przeprowadzające.**

Najważniejszym celem monitoringu i ewaluacji jest zebranie informacji przydatnych do skuteczniejszego zarządzania i wdrażania LSR oraz poprawnego działania LGD. Stały monitoring oraz aktualizacja danych (w uzasadnionych przypadkach) zapewnia zdolność LGD do sprawnego i skutecznego wdrażania strategii wraz z założonymi celami. Proces ten składa się z dwóch elementów:

- Monitoringu - czyli procesu stałego kontrolowania przebiegu realizacji strategii zgodnie z jej założeniami, poprzez systematyczne zbieranie oraz analizowanie danych dotyczących funkcjonowania LGD oraz stanu realizacji strategii, a także sposób ich pomiaru. Poza samym gromadzeniem informacji, procedura zakłada sposób ich wykorzystania.
- Ewaluacji – czyli oceny zgromadzonych w ramach monitoringu wartości. Przeprowadzenie analizy pomiędzy podejmowanymi inicjatywami, a rezultatami końcowymi, pozwala sformułować rekomendacje na dalsze działania.

Procedura realizowana będzie przede wszystkim przez Zarząd oraz pracowników Biura LGD, jednak w określonych przypadkach dopuszcza się realizację pewnych zadań przez podmioty zewnętrzne. Aby poprawnie wykonać procedurę należy w jej przebiegu uwzględnić udział mieszkańców obszaru, wnioskodawców, beneficjentów a także osoby uczestniczące w działaniach aktywizacyjnych. Wiąże się to też z realną współpracą osób uczestniczących w przeprowadzanych badaniach, szczególnie poprzez udostępnianie danych oraz odpowiadanie na pytania w sposób zgodny z rzeczywistością. Procedura zakłada wykorzystanie odpowiednich metod oraz narzędzi dobranych w taki sposób, aby ich stosowanie było realne i możliwe do przeprowadzenia przez wyznaczonych wykonawców z uwzględnieniem pozyskania informacji jakościowych i ilościowych. Wszystkie pozyskane informacje zostaną uwzględnione w rekomendacjach, których wprowadzenie i stosowanie zapewni aktualizację działań, mogących negatywnie oddziaływać na wdrażanie LSR. Takie rozwiązanie zostało zastosowane już w LSR na lata 2016-2024 w ramach PROW 2014-2020, wobec czego można stwierdzić, że są to przydatne narzędzia, których zastosowanie realnie wpływa na skuteczne wdrażanie, przeprowadzenie badań, weryfikację informacji oraz wprowadzenia ewentualnych zmian. Informacje pozyskiwane w ramach monitoringu były szczególnie przydatne przy tworzeniu sprawozdań, które LGD miała obowiązek przygotowywać i składać do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego.

Procedura monitoringu:

W ramach procesu monitoringu planuje się systematyczne zbieranie danych i ścisłe analizowanie informacji ilościowych i jakościowych na temat stanu wdrażania LSR oraz funkcjonowania LGD w aspekcie finansowym i rzeczowym. Pozyskane dane pozwolą sprawdzić czy podejmowane poszczególne działania nie odbiegają od wcześniej założonych celów. Monitoring będzie prowadzony na bieżąco, a jego głównym wykonawcą będzie Zarząd oraz pracownicy Biura LGD. Dane będą pozyskiwane m.in. ze sprawozdań beneficjentów, rejestrów danych

prorowadzonych przez Biuro LGD, rejestru doradztwa, list obecności, z analizy danych dotyczącej odwiedzin strony internetowej. Zebrane informacje będą analizowane w stosunku do założonych wartości oraz poddane ocenie. Zgromadzone dane będą podstawą do przygotowania sprawozdań lub innych wymaganych raportów.

Tabela 23 Monitoring - Funkcjonowanie LGD

Elementy podlegające monitorowaniu	Wykonawca monitoringu	Źródła i metody zbierania danych	Czas i okres dokonania pomiaru	Analiza i ocena pozyskanych danych: wskaźniki
<u>Działania aktywizacyjno-promocyjne LGD w ramach animacji</u> : czy jest zainteresowanie takimi działaniami?	Biuro LGD	- lista obecności - ankieta - odbiorcy działań - portal społecznościowy LGD - strona internetowa	<u>czas pomiaru</u> : - na bieżąco - po realizacji poszczególnych działań - przed planowaną ewaluacją <u>okres pomiaru</u> : obejmuje czas od ostatniego monitoringu	- stopień frekwencji uczestników działań w stosunku do założonej - <u>wskaźnik</u> : liczba interesantów korzystających z działania
<u>Doradztwo w Biurze LGD</u> : czy jest zainteresowanie doradztwem w Biurze LGD podczas naborów wniosków?	Biuro LGD	- karta doradztwa - rejestr doradztwa	<u>czas pomiaru</u> : - na bieżąco - po realizacji poszczególnych działań - przed planowaną ewaluacją <u>okres pomiaru</u> : obejmuje czas trwania naboru wniosków	- stopień frekwencji: czyli liczba uczestników działań w stosunku do zaplanowanej liczby - <u>wskaźnik</u> : liczba interesantów
<u>Strona internetowa LGD</u> : czy jest wzrost wyświetleń strony internetowej?	Biuro LGD	- strona internetowa LGD - weryfikacja liczby wyświetleń strony internetowej LGD	<u>czas pomiaru</u> : - przed sprawozdaniem do instytucji wdrażającej (UMWW) - przed planowaną ewaluacją <u>okres pomiaru</u> : obejmuje czas od ostatniego monitoringu	- wzrost liczby wyświetleń strony internetowej LGD - <u>wskaźnik</u> : liczba wyświetleń strony internetowej LGD
<u>Rada LGD</u> : czy skład Rady LGD spełnia wymogi obowiązujących przepisów?	Biuro LGD	- weryfikacja składu Rady LGD - uchwała WZC	<u>czas pomiaru</u> : - na bieżąco - przed oceną wniosku podczas konkursu (naboru) LGD - przed planowaną ewaluacją <u>okres pomiaru</u> : obejmuje czas od ostatniego monitoringu	- zgodność składu Rady LGD w stosunku do wymaganego - <u>wskaźnik</u> : prawidłowy skład Rady LGD

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 24 Monitoring - Wdrażanie LSR

Elementy podlegające monitorowaniu	Wykonawca monitoringu	Źródła i metody zbierania danych	Czas i okres dokonania pomiaru	Analiza i ocena pozyskanych danych: wskaźniki
<u>Realizacja założonych wskaźników</u> : czy w ramach rozliczonych operacji realizowane są wskaźniki?	Biuro LGD	- ankiety/ sprawozdania beneficjentów - analiza dokumentów wewnętrznych LGD	<u>czas pomiaru</u> : - na bieżąco - po wypełnieniu ankiety od beneficjenta - przed planowaną ewaluacją <u>okres pomiaru</u> : obejmuje czas od ostatniego monitoringu	- stopień realizacji wskaźników w ramach rozliczonych operacji w stosunku do założonego - <u>wskaźnik</u> : liczba zrealizowanych wskaźników w ramach rozliczonych operacji
<u>Realizacja wykorzystania budżetu LSR</u> : czy środki przewidziane w ramach budżetu zostają przekazywane	Biuro LGD Instytucja wdrażająca (UMWW)	- dokumenty LGD - dokumenty instytucji wdrażającej (UMWW) - ankieta beneficjenta	<u>czas pomiaru</u> : - na bieżąco - po wypełnieniu ankiety od beneficjenta - po wypełnieniu danych z instytucji wdrażającej (UMWW) - przed planowaną ewaluacją	- stopień wydatkowania środków z budżetu w stosunku do założonego - <u>wskaźnik</u> : kwota wydatkowanych środków z budżetu

wnioskodawcom?			okres pomiaru: obejmuje czas od ostatniego monitoringu	
<u>Konkursy (naboru) LGD</u> : czy złożone wnioski pozwalają na wykorzystanie pełnej kwoty z naboru ogłoszonego przez LGD?	Biuro LGD	- rejestr złożonych wniosków - lista operacji wybranych	<u>czas pomiaru</u> : - po każdym naborze - przed planowaną ewaluacją <u>okres pomiaru</u> : obejmuje czas od ostatniego monitoringu	- stopień wykorzystania kwoty z naboru w stosunku do założonej - <u>wskaźnik</u> : suma wnioskowanych kwot pomocy
<u>Plan komunikacji</u> : czy plan komunikacji jest sukcesywnie realizowany?	Biuro LGD	- liczba osiągniętych wskaźników - listy obecności - karty doradztwa - rejestr doradztwa - artykuły na stronach www - wysłane maile	<u>czas pomiaru</u> : - na bieżąco - po realizacji poszczególnych działań - przed planowaną ewaluacją <u>okres pomiaru</u> : obejmuje czas od ostatniego monitoringu	- stopień realizacji planu komunikacji w stosunku do założonego - <u>wskaźnik</u> : liczba zrealizowanych działań w ramach planu komunikacji

Źródło: Opracowanie własne

W przypadku odstępstw od założonego planu funkcjonowania LGD i wdrażania LSR zweryfikowanego na podstawie analizy i oceny pozyskanych danych, zostanie przygotowany i wdrożony program naprawczy w celu uzyskania założonych wskaźników i rezultatów.

Procedura ewaluacji:

Procedura ewaluacji ma przede wszystkim pomóc w uzyskaniu odpowiedzi na pytanie czy realizacja zaplanowanych działań przyniosła zakładane efekty. Ewaluacja pozwoli na zweryfikowanie rzeczywistych i oczekiwanych efektów funkcjonowania LGD oraz wdrażania LSR. Badania ewaluacyjne będą prowadzone z zachowaniem standardów takich jak:

- trafność – pozwala ocenić, w jakim stopniu cele programu odpowiadają potrzebom i priorytetom danego sektora czy obszaru,
- efektywność – pozwala ocenić poziom ekonomiczności programu czyli stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych produktów,
- skuteczność – pozwala ocenić, do jakiego stopnia cele i przedsięwzięcia zdefiniowane na etapie programowania zostały osiągnięte,
- użyteczność – pozwala ocenić, do jakiego stopnia produkty, rezultaty i oddziaływania programu odpowiadają potrzebom grupy docelowej,
- trwałość – pozwala ocenić, na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem projektu będą trwałe po jego zakończeniu.

Uwzględniając moment kiedy ewaluacja będzie przeprowadzona można wskazać kilka jej rodzajów:

- Ewaluacja ex-ante (przeprowadzona przed rozpoczęciem realizacji interwencji) – celem badania jest poprawa jakości planowanej do uruchomienia interwencji.
- Ewaluacja on-going (prowadzona w trakcie wdrażania interwencji) – celem jest oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów, w świetle wcześniej przeprowadzanej ewaluacji wstępnej, zwłaszcza pod względem dostarczanych produktów i osiągniętych rezultatów oraz określenie trafności zamierzeń w stosunku do aktualnych trendów społeczno-gospodarczych.
- Ewaluacja ex-post (prowadzona po zakończeniu realizacji interwencji) – celem jest określenie jej długotrwałych efektów, w tym wielkości zaangażowanych środków, skuteczności i efektywności.

Ewaluacja będzie prowadzona w wyznaczonym terminie, uzależnionym od potrzeby uzyskania informacji do weryfikacji danych. Głównym organem do realizacji procedury jest Zarząd LGD, jednak nie wyklucza się delegowania zadań na pracowników Biura LGD. Zarząd może także zlecić wykonanie ewaluacji podmiotom

zewnętrznym. Obejmować będzie ona przede wszystkim ocenę działalności LGD, pracowników i funkcjonowanie biura, skuteczność działań animacyjno-promocyjnych, realizacji celów LSR, funkcjonowanie procedur.

Tabela 25 Ewaluacja - Funkcjonowanie LGD

Elementy podlegające ewaluacji	Wykonawca ewaluacji	Źródła i metody zbierania danych	Czas i okres dokonania pomiaru	Analiza i ocena pozyskanych danych: wskaźniki
Praca biura LGD: jaka jest jakość pracy Biura LGD?	Członek Zarządu LGD	- regulamin Biura LGD - wyniki ankiet - raporty z czynności kontrolnych przeprowadzanych przez organy zewnętrzne	<u>czas pomiaru:</u> po rozliczeniu każdego etapu w ramach funkcjonowania Biura LGD <u>okres pomiaru:</u> obejmuje czas od ostatniej ewaluacji	- rzetelne i terminowe wypełnianie obowiązków wskazanych w umowie - <u>wskaźniki:</u> ilość poprawnie wykonanych obowiązków
<u>Działania aktywizacyjno-promocyjne LGD w ramach animacji:</u> jaka jest jakość takich działań?	Biuro LGD	- ankieta - portal społecznościowy LGD	<u>czas pomiaru:</u> po zakończeniu każdego etapu w ramach funkcjonowania <u>okres pomiaru:</u> obejmuje czas od ostatniej ewaluacji	- stopień zadowolenia odbiorców z jakości działań aktywizacyjno-promocyjnych LGD stosunku do założonego - <u>wskaźniki:</u> ocena jakości działań przez odbiorców
<u>Doradztwo w Biurze LGD:</u> jaka jest jakość doradztwa w Biurze LGD?	Członek Zarządu LGD	- analiza danych z ankiet - analiza kart doradztwa - analiza danych z planu komunikacji	<u>czas pomiaru:</u> po zakończeniu każdego konkursu (naboru) LGD <u>okres pomiaru:</u> obejmuje czas od ostatniej ewaluacji	- stopień zadowolenia interesantów z doradztwa w Biurze LGD w stosunku do założonego - <u>wskaźniki:</u> procent usatysfakcjonowanych odbiorców z doradztwa

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 26 Ewaluacja - Wdrażanie LSR

Elementy podlegające ewaluacji	Wykonawca ewaluacji	Źródła i metody zbierania danych	Czas i okres dokonania pomiaru	Analiza i ocena pozyskanych danych: wskaźniki
<u>Wskaźniki LSR:</u> jaki jest stopień realizacji wskaźników?	Biuro LGD /podmiot zewnętrzny	- ankieta beneficjenta - dane z monitoringu LGD - plan działania - informacje udostępniane przez instytucję wdrażającą (UMWW)	<u>czas pomiaru:</u> - przed kamieniami milowymi - przed sprawozdaniem do instytucji wdrażającej (UMWW) - na koniec okresu realizacji LSR <u>okres pomiaru:</u> obejmuje czas od ostatniej ewaluacji	- stopień realizacji wskaźników w stosunku do założonego - <u>wskaźnik:</u> liczba zrealizowanych wskaźników
<u>Procedury i kryteria oceny i wyboru wniosków:</u> jaka jest jakość stosowanych procedur oraz kryteriów?	Biuro LGD /podmiot zewnętrzny	- ankiety beneficjentów, - informacje pozyskane z weryfikacji naboru przez instytucję wdrażającą (UMWW)	<u>czas pomiaru:</u> - po zakończeniu naboru wniosków <u>okres pomiaru:</u> obejmuje czas od ostatniej ewaluacji	- stopień poprawnie zrealizowanych naborów w stosunku do założonego - <u>wskaźniki:</u> liczba poprawnie zrealizowanych naborów
<u>Budżet LGD:</u> jaki jest stopień wykorzystania	Biuro LGD /podmiot zewnętrzny	- dokumenty instytucji nadrzędnych (UMWW)	<u>czas pomiaru:</u> - przed kamieniami milowymi - przed sprawozdaniem do	- stopień wykorzystania budżetu w stosunku do założonego

budżetu?		- dokumenty LGD - dane z monitoringu LGD - plan wykorzystania budżetu LSR	instytucji wdrażającej (UMWW) - na koniec okresu realizacji LSR <u>okres pomiaru</u> : obejmuje czas od ostatniej ewaluacji	- <u>wskaźniki</u> : kwota wykorzystania budżetu
<u>Harmonogram naborów</u> : czy harmonogram jest realizowany zgodnie z planem?	Biuro LGD /podmiot zewnętrzny	- dokumenty instytucji nadrzędnych (UMWW) - harmonogram naborów - dane z monitoringu LGD - plan działania - plan wykorzystania budżetu LSR	<u>czas pomiaru</u> : - przed kamieniami milowymi - przed sprawozdaniem do instytucji wdrażającej (UMWW) - na koniec okresu realizacji LSR <u>okres pomiaru</u> : obejmuje czas od ostatniej ewaluacji	- ocena zgodności ogłoszonych i realizowanych naborów wniosków z harmonogramem - <u>wskaźniki</u> : liczba zrealizowanych naborów

Źródło: Opracowanie własne

Wykaz wykorzystanej literatury

Anders P., Danielewicz W., Płyta krotoszyńska. Między Gostyniem a Ostrowem Wielkopolskim - przewodnik krajoznawczo-przyrodniczy, Oficyna wydawnicza G&P, Poznań 2020.

<https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start>

<https://interviewme.pl/blog/bezrobocie>

<https://krotoszyn.poznan.lasy.gov.pl/obszary-chronionego-krajobrazu>

<https://krotoszyn.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analizy/statystyki-graficzne#/statistics/30120/3>

<https://naukawpolsce.pl/aktualnosci/news%2C84939%2Cmlodzi-na-rynku-pracy-dyskryminowani-i-niedzyscyplinowani.html>

<https://ostrowwielkopolski.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analizy/statystyki-graficzne#/statistics/30170/3>

<https://www.prawo.pl/kadry/kto-chce-dalej-pracowac-po-osiagnieciu-wieku-emerytalnego-i,509152.html>

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.

Leśniak L., Analiza odpowiedzi, uczestników konsultacji społecznych, na pytania mini ankiet.

Leśniak L., Analiza SWOT – wynik po konsultacjach społecznych.

Leśniak L., Sprawozdanie z przebiegu warsztatu diagnostyczno-strategicznego.

Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2009-2015 Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Okno Południowej Wielkopolski”.

Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, wersja 2.2.

Poradnik dla Lokalnych Grup Działania w zakresie opracowania Lokalnych Strategii Rozwoju na lata 2014-2020, Wydanie III uzupełnione i zaktualizowane.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2021-2027.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Krotoszyn 2030.

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2023-2030 (projekt).

Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na lata 2016-2024 Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Okno Południowej Wielkopolski”, wersja 11.0

Strategia rozwoju Miasta i Gminy Krotoszyn na lata 2022-2030 (projekt).

Strategia rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2023 (projekt).

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 r.

Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027, wersja 004 z dnia 26 maja 2023 r.

Wachowicz M., Ewaluacja zewnętrzna realizacji Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na lata 2016-2024 Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Okno Południowej Wielkopolski”, OMIKRON, Warszawa 2022.

Spis rysunków

Rysunek 1 Mapa obszaru objętego LSR.....8

Spis tabel

Tabela 1 Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD.....	6
Tabela 2 Powierzchnia obszaru LSR	8
Tabela 3 Liczba mieszkańców obszaru LSR.....	9
Tabela 4 Gęstość zaludnienia obszaru LSR.....	9
Tabela 5 Liczba ludności wg płci w latach 2018-2021	13
Tabela 6 Struktura ludności wg grup wiekowych na lata 2018-2021	15
Tabela 7 Ludność wg ekonomicznych grup wiekowych na lata 2018-2021	15
Tabela 8 Metody partycypacyjne zastosowane podczas tworzenia LSR	18
Tabela 9 Czynniki wpływające na obszar LSR	23
Tabela 10 Kategorie proponowanych działań/projektów	24
Tabela 11 Wyniki ankiety dot. rodzajów działalności gospodarczej, które powinny być wspierane przez LGD	24
Tabela 12 Działania informująco-mobilizujące do realizacji strategii w odniesieniu do preferowanej grupy odbiorców	25
Tabela 13 Analiza potrzeb rozwojowych.....	28
Tabela 14 Problemy zdefiniowanych grup docelowych w kontekście dedykowanego wsparcia w ramach LSR	33
Tabela 15 Najważniejsze obszary, na które może mieć wpływ LSR.....	36
Tabela 16 Zgodność celów i przedsięwzięć LSR z innymi dokumentami planistycznymi/strategiami wyższego rzędu	42
Tabela 17 Zgodność LSR z programami, z których będzie finansowana	48
Tabela 18 Struktura celów i przedsięwzięć z podziałem na źródła finansowania i sposób realizacji	56
Tabela 19 Cele i przedsięwzięcia wraz z przypisanymi do nich wskaźnikami	57
Tabela 20 Wewnętrzna charakterystyka organizacji pracy LGD	59
Tabela 21 Inne potencjalne źródła finansowania LSR	65
Tabela 22 Powiązanie źródeł finansowania z celami LSR	66
Tabela 23 Monitoring - Funkcjonowanie LGD	69
Tabela 24 Monitoring - Wdrażanie LSR	69
Tabela 25 Ewaluacja - Funkcjonowanie LGD	71
Tabela 26 Ewaluacja - Wdrażanie LSR	71

Załączniki do LSR

- Załącznik nr 1 do LSR **Cele i przedsięwzięcia**
- Załącznik nr 2 do LSR **Plan działania**
- Załącznik nr 3 do LSR **Budżet LSR**
- Załącznik nr 4 do LSR **Plan wykorzystania budżetu LSR**

Cele i przedsięwzięcia

Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach C.1. Obszar objęty działaniami wspierającymi ochronę środowiska i/lub przeciwdziałanie zmianom klimatu	*Kluczowa grupa docelowa (KGD) oraz grupa docelowa (GD)	Sposób realizacji
577.000 EFRR	P.1.1 Ochrona powietrza - termomodernizacja obiektów wraz z elementami OZE	KGD: JSFP GD: Mieszkańcy	konkurs
600.000 PS WPR	P.1.2. Rozwijanie zasobooszczędnej działalności gospodarczej	KGD: Mikro i Mali przedsiębiorcy GD: Mieszkańcy, klienci	konkurs
10.000 PS WPR	P.1.3 Kształtowanie świadomości ekologicznej dzieci	KGD: LGD GD: Uczniowie szkół	operacja własna
Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach C.2 Obszar aktywnych społeczności działających na rzecz rozwoju społecznego, gospodarczego w zakresie usług dla ludności oraz ochrony dziedzictwa lokalnego	*Kluczowa grupa docelowa (KGD) oraz grupa docelowa (GD)	Sposób realizacji
45.000 PS WPR 10.000 animacja PS WPR	P.2.1 Działania wspierające proces włączenia społecznych osób w niekorzystnej sytuacji, seniorów oraz ludzi młodych	KGD: NGO/JSFP GD: Osoby z grup w niekorzystnej sytuacji tj. kobiety i osoby poszukujące zatrudnienia, seniorzy 60+, ludzie młodzi do 25 r.ż.	projekt grantowy, animacja
500.000 PS WPR	P.2.2 Wsparcie rozwoju usług dla ludności poprzez podejmowanie działalności gospodarczej	KGD: Osoby z grup w niekorzystnej sytuacji tj. kobiety i osoby poszukujące zatrudnienia, seniorzy 60+, ludzie młodzi do 25 r.ż. GD: Mieszkańcy, klienci	konkurs
67.765 EFS+	P.2.3 Wsparcie partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego, w szczególności organizacji pozarządowych	KGD: NGO GD: Mieszkańcy, NGO	konkurs
45.000 PS WPR	P.2.4 Działania służące ochronie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego polskiej wsi	KGD: NGO/JSFP GD: Mieszkańcy, NGO	projekt grantowy
50.000 PS WPR	P.2.5 Aktywizacja liderów lokalnych oraz członków LGD dla lepszej animacji i integracji lokalnych społeczności	KGD: LGD GD: Mieszkańcy (w tym członkowie LGD)	operacja własna
Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach C.3. Obszar wyposażony w niekomercyjną infrastrukturę publiczną	*Kluczowa grupa docelowa (KGD) oraz grupa docelowa (GD)	Sposób realizacji
1.000.000 PS WPR	P.3.1 Lepszy dostęp do małej infrastruktury publicznej	KGD: JSFP GD: Mieszkańcy	konkurs
Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach C.4. Obszar o ułatwionym dostępie do dobrej jakości edukacji przedszkolnej i szkolnej	*Kluczowa grupa docelowa (KGD) oraz grupa docelowa (GD)	Sposób realizacji
344.179 EFS+	P.4.1 Poprawa dostępności i jakości edukacji przedszkolnej	KGD: JSFP GD: dzieci przedszkolne	konkurs
453.056 EFS+	P.4.2 Wyposażenie uczniów w wiedzę i umiejętności stosownie do ich rozwoju i zdolności	KGD: JSFP GD: uczniowie szkół	konkurs

*Kluczowe grupy docelowe to wnioskodawcy uprawnieni do złożenia wniosku o przyznanie pomocy (bezpośredni odbiorcy środków LGD).

*Grupa docelowa to odbiorcy, do których kierowane jest wsparcie w ramach wdrażania LSR i animacji (pośredni odbiorcy pomocy).

Plan działania

CEL	lata	do 31.12.2024		do 31.12.2025		do 31.12.2026		do 31.12.2027		do 31.12.2028		do 31.12.2029		Program
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	
C.1 Obszar objęty działaniami wspierającymi ochronę środowiska i/lub przeciwdziałanie zmianom klimatu														
Przedsięwzięcie P.1.1 Ochrona powietrza - termomodernizacja obiektów wraz z elementami OZE	Wskaźnik produktu (PLR0023) WP.1.1 Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków (szt.)	0	0	0	0	0	0	4 szt.	100	0	100	0	100	EFRR
Wskaźnik rezultatu (RCR026) dla P.1.1	WR.1.1 Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: w lokalach mieszkalnych, budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych) (MWh/rok)	0		0		0		0		30		0		
Przedsięwzięcie P.1.2 Rozwijanie zasobooszczędnej działalności gospodarczej	Wskaźnik produktu WP.1.2 Liczba rozwiniętych przedsiębiorstw dzięki wsparciu z WPR (szt.)	0	0	0	0	0	0	10 szt.	100	0	100	0	100	PS WPR
Wskaźnik rezultatu (R.39) dla P.1.2	WR.1.2 Rozwój gospodarki wiejskiej: liczba przedsiębiorstw wiejskich, w tym przedsiębiorstw zajmujących się biogospodarką, rozwiniętych dzięki wsparciu w ramach WPR (liczba przedsiębiorstw)	0		0		0		10 szt.		0		0		
Przedsięwzięcie P.1.3 Kształtowanie świadomości ekologicznej dzieci	Wskaźnik produktu WP.1.3 Liczba projektów własnych (szt.)	0	0	0	0	1 szt.	100	0	100	0	100	0	100	PS WPR
Wskaźnik rezultatu (R.1) dla P.1.3	WR.1.3 Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom: liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń,	0		0		760 os.		0		0		0		

	wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami.													
C.2 Obszar aktywnych społeczności działających na rzecz rozwoju społecznego, gospodarczego w zakresie usług dla ludności oraz ochrony dziedzictwa lokalnego														
Przedsięwzięcie P.2.1 Działania wspierające proces włączenia społecznego osób w niekorzystnej sytuacji, seniorów oraz ludzi młodych	Wskaźnik produktu WP.2.1 Liczba zadań/działań LGD wspierających proces włączenia społecznego (szt.)	0	0	2 szt.	16,66	8 szt.	83,33	1 szt.	91,66	1 szt.	100,00	0	100	PS WPR
Wskaźnik rezultatu (R.42) dla P.2.1	WR.2.1 Promowanie włączenia społecznego: liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego (liczba osób)	0		40 os.		160 os.		20 os.		20 os.		0		
Przedsięwzięcie P.2.2 Wsparcie rozwoju usług dla ludności poprzez podejmowanie działalności gospodarczej	Wskaźnik produktu WP.2.2 Liczba nowych przedsiębiorstw wspartych z WPR (szt.)	0	0	0	0	0	0	25 szt.	100	0	100	0	100	PS WPR
Wskaźnik rezultatu (R.39) dla P.2.2	WR.2.2 Rozwój gospodarki wiejskiej: liczba przedsiębiorstw wiejskich, w tym przedsiębiorstw zajmujących się biogospodarką, rozwiniętych dzięki wsparciu w ramach WPR (liczba przedsiębiorstw)	0		0		0		25 szt.		0		0		
Przedsięwzięcie P.2.3 Wsparcie partnerów społecznych i organizacji	Wskaźnik produktu (FEW4I-P1) WP.2.3 Liczba inicjatyw w zakresie aktywizacji	0	0	0	0	0	0	0	0	6	100	0	100	EFS+

społeczeństwa obywatelskiego, w szczególności organizacji pozarządowych	społeczności na rzecz rozwoju lokalnego (szt.)													
Wskaźnik rezultatu (FEW4I-R1) dla P.2.3	WR.2.3 Liczba gmin, które zostały objęte inicjatywą w zakresie aktywizacji społeczności na rzecz rozwoju lokalnego (szt.)	0		0		0		0		4		0		
Przedsięwzięcie P.2.4 Działania służące ochronie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego polskiej wsi	Wskaźnik produktu WP.2.4 Liczba zadań mających na celu ochronę dziedzictwa kulturowego i/lub przyrodniczego polskiej wsi (szt.)	0	0	0	0	4 szt.	100	0	100	0	100	0	100	
Wskaźnik rezultatu (R.41) dla P.2.4	WR.2.4 łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR (liczba osób)	0		0		400 os.		0		0		0		PS WPR
Przedsięwzięcie P.2.5 Aktywizacja liderów lokalnych oraz członków LGD dla lepszej animacji i integracji lokalnych społeczności	Wskaźnik produktu WP.2.5 Liczba projektów własnych (szt.)	0	0	0	0	1	50	0	50	1	100	0	100	
Wskaźnik rezultatu (R.1) dla P.2.5	Wskaźnik produktu WR.2.5 Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom: liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną,	0		0		40 os.		0		40 os.		0		PS WPR

	środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami.													
CEL 3. Obszar wyposażony w niekomercyjną infrastrukturę publiczną														
Przedsięwzięcie P.3.1 Lepszy dostęp do małej infrastruktury publicznej	Wskaźnik produktu WP.3.1 Liczba wspartych obiektów małej infrastruktury publicznej (szt.)	0	0	0	0	0	0	6 szt.	100	0	100	0	100	PS WPR
Wskaźnik rezultatu (R.41) dla P.3.1	WR.3.1 Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR (liczba osób)	0		0		0		0		5.000 os.		0		
CEL 4. Obszar o ułatwionym dostępie do dobrej jakości edukacji przedszkolnej i szkolnej														
Przedsięwzięcie P.4.1 Poprawa dostępności i jakości edukacji przedszkolnej	Wskaźnik produktu (PLFCO01) WP.4.1 Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami w edukacji przedszkolnej (osoby)	0	0	0	0	0	0	0	0	100 os.	100	0	100	EFS+
Wskaźnik rezultatu (PLFCR01) dla P.4.1	WR.4.1 Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu (osoby)	0		0		0		0		50 os.		0		
Przedsięwzięcie P.4.2 Wyposażenie uczniów w wiedzę i umiejętności stosownie do ich rozwoju i zdolności	Wskaźnik produktu (PLFCO03) WP.4.2 Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem (osoby)	0	0	0	0	0	0	0	0	500 os.	100	0	100	
Wskaźnik rezultatu (PLFCR01) dla P.4.2	WR.4.1 Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu (osoby)	0		0		0		0		250 os.		0		

Budżet LSR

PLANOWANA WYSOKOŚĆ ŚRODKÓW NA WDRAŻANIE LSR I ZARZĄDZANIE LSR				
Zakres wsparcia	Program/Fundusz			Środki ogółem (EUR)
	PS WPR	EFRR*	EFS+*	
Wdrażanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 2021/1060)	2.250.000,00	577.000,00	865.000,00	3.692.000,00
Zarządzanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 2021/1060)	512.500,00	131.440,60	197.047,00	840.987,60
Razem	2.762.500,00	708.440,60	1.062.047,00	4.532.987,60
<p>*Wysokość środków danego funduszu na RLKS dostępnych dla LGD w danym województwie będzie wyższa o wartość wkładu krajowego, którego procentowy udział w tej kwocie jest określony dla danego FEW.</p> <p>**W wierszu odpowiadającym danemu EFSI, z którego LSR nie będzie finansowana, należy wstawić wartość "0".</p>				

Plan wykorzystania budżetu LSR

Fundusz	Środki zakontraktowane (w Euro) do:													
	31.12.2024		31.12.2025		30.06.2026		31.12.2026		31.12.2027		31.12.2028		31.12.2029	
	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR
EFROW	0	0	0	0	900.000	40	0	40	900.000	80	450.000	100	0	100
EFS+	0	0	0	0			0	0	865.000 + środki krajowe	100	0	100	0	100
EFRR	0	0	0	0			577.000 + środki krajowe	100	0	100	0	100	0	100
Razem	0		0		900.000		577.000 + środki krajowe		1.765.000 + środki krajowe		450.000		0	